

İLLER BANKASI ANONİM ŞİRKETİ

**BANKALARDA FİNANSAL ANALİZ TEKNİKLERİ VE İLLER
BANKASININ SON 3 YILLIK FİNANSAL TABLOLARININ FARKLI
TEKNİKLER İLE İNCELENMESİ VE KARŞILAŞTIRILMASI**

Gülçin GERÇEKER

UZMANLIK TEZİ

EYLÜL 2016

İLBANK
TÜRKİYE'NİN YAPICI GÜCÜ

İLLER BANKASI ANONİM ŞİRKETİ

**BANKALARDA FİNANSAL ANALİZ TEKNİKLERİ VE İLLER
BANKASININ SON 3 YILLIK FİNANSAL TABLOLARININ FARKLI
TEKNİKLER İLE İNCELENMESİ VE KARŞILAŞTIRILMASI**

Gülçin GERÇEKER

UZMANLIK TEZİ

Rabia ULUTAŞ

Doç. Dr. Rıdvan BAYIRLI

ETİK BEYAN

İLLER BANKASI ANONİM ŞİRKETİ Uzmanlık Tezi Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Gülçin GERÇEKER

27/09/2016

**BANKALARDA FİNANSAL ANALİZ TEKNİKLERİ VE İLLER BANKASININ
SON 3 YILLIK FİNANSAL TABLOLARININ FARKLI TEKNİKLER İLE
İNCELENMESİ VE KARŞILAŞTIRILMASI
(Uzmanlık Tezi)**

Gülçin GERÇEKER

İLLER BANKASI ANONİM ŞİRKETİ

Eylül 2016

ÖZET

Bu tezde temel olarak İller Bankası Anonim Şirketinin finansal durumunun değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu bağlamda 2012, 2013 ve 2014 yılları finansal verileri ve temel analiz yöntemleri kullanılarak elde edilen sonuçların incelenmesi ve karşılaştırılması amaçlanmıştır. Bu tez çalışması kapsamında, finansal tablolar, analiz teknikleri ve İller Bankası A.Ş. tanıtıldıktan sonra bankanın 2012, 2013 ve 2014 yıllarına ait finansal tabloları üzerinden finansal analizi yapılmaya ve sonuçlar karşılaştırılmaya çalışılmıştır. Sonuç olarak İller Bankası Anonim Şirketi için uygulanan analiz yöntemlerinin birbiri ile uyumlu sonuçlar verdiği, ancak temel analiz yöntemleri olarak adlandırılan tüm yöntemlerin birlikte değerlendirilmelerinin çok daha sağlıklı sonuçlar ortaya koyacağı görülmüştür. Kullanılan tüm yöntemlerde bankanın sermaye yeterliliği ve aktif kalitesi açısından oldukça başarılı olduğu, likidite sorunu bulunmadığı, önemli ölçüde karlılık elde ettiği ve bu durumun incelenen yıllar içerisinde istikrarlı bir şekilde devam ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Bankanın finansal olarak oldukça güçlü durumda olduğu görülmüştür. Ancak yakın dönemde daha başarılı olmakla birlikte incelenen dönemlerde bankanın nakit yönetimi hususunda istikrarlı olmadığı görülmüş ve daha fazla özen göstermesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler : Banka, Finansal Analiz, Finansal Tablolar, Oran.

Sayfa Adedi : 124

Tez Danışmanı : Rabia ULUTAŞ, Doç. Dr. Rıdvan BAYIRLI

FINANCIAL ANALYSIS TECHNIQUES FOR BANKS AND EXAMINATION AND
COMPARISON OF THE FINANCIAL STATEMENTS OF İLLER BANKASI
FOR THE LAST THREE YEARS

(Expertise Thesis)

Gülçin GERÇEKER

İLLER BANKASI ANONİM ŞİRKETİ

September 2016

ABSTRACT

In this dissertation, basically it was aimed to evaluate the financial condition of İller Bankası Stock Corporation. In this context, the aim is to examine and compare the results that were found by using the basic analysis techniques and the financial data of the years 2012, 2013 and 2014. As part of this study once the financial statements, analysis techniques and İller Bankası Corp. was introduced, it was attempted to analyze the financial statements of the bank for the years 2012, 2013 and 2014 and to compare the findings. As a conclusion, it was observed that analysis techniques which were implemented for İller Bankası Corp. give consistent results with each other, yet all the techniques that are referred as basic analysis techniques present healthier findings when evaluated together. Throughout the whole techniques applied, it was reached that the bank's capital adequacy and asset quality was quite successful, the bank does not have any liquidity problems, the bank earns significant amount of profit and this situation continues constantly in the years examined. The banks financial condition is quite strong. However, even though it has been more successful recently, the bank was seemed to be unstable in terms of cash management. Therefore the bank may pay more attention to that aspect.

Key Words : Bank, Financial Analysis, Financial Statement, Ratio.

Page Number : 124

Supervisor : Rabia ULUTAŞ, Assoc. Prof. Dr. Rıdvan BAYIRLI

TEŞEKKÜR

Bankaların finansal analizi, ticari işletmelerin finansal tablo analizine kıyasla daha kapsamlı ve detaylı bir konu olmuştur. İller Bankası A.Ş.’nin bir yatırım ve kalkınma bankası olarak görev yapmasının yanı sıra özel kuruluş amacı ve hizmet şekli sebebi ile mevduat bankalarından oldukça farklı ve kendine özgü bir finansal yapısı bulunmaktadır. Dolayısı ile bankanın finansal tablolarının analizi bankacılık alanında daha önce yapılmış çalışmalardan çok daha kapsamlı ve özellikli bir çalışma gerektirmiştir.

Bu tez çalışması İller Bankası A.Ş. 3. Dönem Uzman Yardımcıları Uzmanlık Tezi Çalışmaları kapsamında hazırlanmış, finansal tablolar ve analiz teknikleri tanıtıldıktan sonra İller Bankası A.Ş.’nin 2012,2013 ve 2014 yıllarına ait finansal tabloları üzerinden finansal analizi yapılmaya ve sonuçlar karşılaştırılmaya çalışılmıştır. Tezin hazırlanması aşamasında özveriyle yaklaşımları ile bana destek olan, eleştiri ve önerileri ile tezime katkıda bulunan “İller Bankası A.Ş. Uluslararası İlişkiler Dairesi Başkanlığı” personeli kurum danışmanım Sayın Rabia ULUTAŞ ile akademik danışmanıma, tüm süreç boyunca yardımları ve anlayışıyla bana destek olan eşim Gökay GERÇEKER’e ve sevgili aileme teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	x
GİRİŞ.....	1
1. FİNANSAL TABLOLAR	3
1.1. Finansal Tablo Türleri.....	3
1.1.1. Bilanço ve nazım hesaplar tablosu	5
1.1.2. Gelir tablosu ve özkaynaklarda muhasebeleştirilen gelir gider kalemlerine ilişkin tablo.....	22
1.1.3. Özkaynak değişim tablosu.....	28
1.1.4. Nakit akış tablosu	30
1.1.5. Dipnot ve açıklamalar.....	31
1.1.6. Diğer finansal tablolar	35
2. FİNANSAL ANALİZ.....	37
2.1. Finansal Analiz Teknikleri.....	38
2.1.1. Karşılaştırmalı analiz (yatay analiz).....	38
2.1.2. Yüzde yöntemi ile analiz (dikey analiz).....	39
2.1.3. Eğilim yüzdeleri ile analiz (trend analizi)	40
2.1.4. Oran analizi (rasyo analizi)	40
2.1.5. Diğer analiz teknikleri	58
3. İLLER BANKASININ FİNANSAL ANALİZİ	61
3.1. İller Bankası A. Ş. Tarihçesi ve Finansal Yapısı	61
3.2. İller Bankası A.Ş. Finansal Tablolarının Analizi (31.12.2012, 31.12.2013 ve 31.12.2014 Dönemleri)	69
3.2.1. İller Bankası A.Ş. finansal tablolarının karşılaştırmalı analizi (yatay analizi)	70
3.2.2. İller Bankası A.Ş. finansal tablolarının yüzde yöntemi ile analizi (dikey analizi).....	84
3.2.3. İller Bankası A.Ş. finansal tablolarının eğilim (trend) yüzdeleri yöntemi ile analizi	96
3.2.4. İller Bankası A.Ş. finansal tablolarının oran (rasyo) yöntemi ile analizi	104
SONUÇ.....	121

KAYNAKLAR	125
EKLER.....	129
EK-1/a. Bilanço aktifi	130
EK-1/b. Bilanço pasifi	132
EK-2. Gelir tablosu	134
EK-3. Özkaynaklarda muhasebeleştirilen gelir gider kalemlerine ilişkin tablo	136
EK-4/a. Özkaynak değişim tablosu yatay ekseninde yer alan kalemler	137
EK-4/b. Özkaynak değişim tablosu dikey ekseninde yer alan kalemler.....	138
EK-5. Nakit akış tablosu	139
EK-6. Kar dağıtım tablosu	140
ÖZGEÇMİŞ	142

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 3.1. İller Bankası A.Ş. yetkili organları	64
Çizelge 3.2. Bilanço kalemleri karşılaştırmalı analizi (aktifler)	70
Çizelge 3.3. Bilanço kalemleri karşılaştırmalı analizi (pasifler).....	73
Çizelge 3.4. Nazım hesap kalemleri karşılaştırmalı analizi	75
Çizelge 3.5. Gelir tablosu kalemleri karşılaştırmalı analizi	76
Çizelge 3.6. Nakit akış tablosu kalemleri karşılaştırmalı analizi.....	78
Çizelge 3.7. Kar dağıtım tablosu kalemleri karşılaştırmalı analizi	82
Çizelge 3.8. Bilanço kalemleri yüzde yöntemi ile analizi (aktifler)	85
Çizelge 3.9. Bilanço kalemleri yüzde yöntemi ile analizi (pasifler).....	89
Çizelge 3.10. Nazım hesaplar tablosu kalemleri yüzde yöntemi ile analizi	92
Çizelge 3.11. Gelir tablosu kalemleri yüzde yöntemi ile analizi	93
Çizelge 3.12. Nakit akış tablosu kalemleri yüzde yöntemi ile analizi	95
Çizelge 3.13. Bilançonun eğilim yüzdeleri yöntemi ile analizi (aktifler).....	97
Çizelge 3.14. Bilançonun eğilim yüzdeleri yöntemi ile analizi (pasifler)	98
Çizelge 3.15. Gelir tablosu eğilim yüzdeleri yöntemi ile analizi.....	100
Çizelge 3.16. Nakit akış tablosu eğilim yüzdeleri yöntemi ile analizi.....	102
Çizelge 3.17. Kar dağıtım tablosu eğilim yüzdeleri yöntemi ile analizi.....	103
Çizelge 3.18. Sermaye yeterliliği oranları	105
Çizelge 3.19. Bilanço yapısı oranları.....	108
Çizelge 3.20. Aktif kalitesi oranları.....	111
Çizelge 3.21. Likidite Oranları	112
Çizelge 3.22. Karlılık oranları	115
Çizelge 3.23. Gelir-gider yapısı oranları.....	117
Çizelge 3.24. Nakit akış oranları.....	119

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış simgeler ve kısıtlamalar, açıklamaları ile aşağıda sunulmuştur.

Simgeler

%

Açıklamalar

Yüzde

Kısaltmalar

A.Ş.

BDDK

BELDES

JICA

MUSGT

ROA

ROE

SPK

SUKAP

TBB

TCMB

TDK

TFRS

TL

TMS

TMSK

TP

VUK

YP

Açıklamalar

Anonim şirket

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu

Belediyelerin Altyapısının Desteklenmesinin Projesi

Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği

Aktif verimliliği (return on assets)

Kaynak verimliliği (return on equity)

Sermaye Piyasası Kurulu

Su ve Kanalizasyon Altyapı Projesi

Türkiye Bankalar Birliği

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası

Türk Dil Kurumu

Türkiye Finansal Raporlama Standartları

Türk lirası

Türkiye Muhasebe Standartları

Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu

Türk parası

Vergi Usul Kanunu

Yabancı para

GİRİŞ

Piyasaların giderek karmaşıklaşan yapısı ve bankacılık sektörünün hızla gelişmesi nedeni ile işletmelerin finansal durumları yalnızca işletme sahiplerini ilgilendiren bir husus olmaktan çıkmıştır. İşletme içi ilgililer kadar işletme dışı menfaat grupları da işletmelerin başarı ve performans hedeflerine ne ölçüde ulaşabildikleri, kullandıkları kaynakların verimliliği veya borç ödeme kabiliyeti gibi birçok konuda bilgi sahibi olmak istemektedirler. Yönetim, kredi temini veya yatırım gibi kararlarının alınması için ulaşılmak istenen bu tür finansal veriler işletmelerin finansal tablolarından elde edilebilmektedir.

Bu tez çalışmasının özünü oluşturan finansal analiz kavramı günümüzde hem yatırım ya da yönetim kararları alınırken, hem de yapılan yatırımlar veya izlenen stratejiler değerlendirilirken kullanılan oldukça yaygın bir yöntemdir. Bu tez çalışmasının içeriğini İller Bankası Anonim Şirketinin finansal durum değerlendirmesi, farklı finansal analiz teknikleri ile elde edilen sonuçların kıyaslanması ve analiz sonucunda bankanın güçlü ve zayıf olduğu yönlerin belirlenmesi oluşturmaktadır. Öncelikli olarak İller Bankası Anonim Şirketinin finansal durumunu değerlendirmek amaçlanmakta, ayrıca bankanın özel finansal yapısı sebebi ile hangi analiz yöntemlerinin bankaya daha uygun olduğunun belirlenmesi ve farklı yöntemlerle elde edilen sonuçların uyumlu olup olmadığının incelenmesi amaçlanmaktadır.

Tezin ilk bölümünde bankaların mali verilerine ve faaliyet sonuçlarına ulaşmak için yararlanılan finansal tablolardan genel olarak söz edilmiş, temel finansal tablolar olan bilanço ve gelir tablosunun yanı sıra ek finansal tablolar olarak anılan özkaynak değişim tablosu, nakit akış tablosu ve kar dağıtım tablosu tanıtılmış ayrıca dipnot ve açıklamalar ile nazım hesaplar anlatılmıştır.

Finansal analizin en önemli girdisi olan hesap kalemlerinin yapıları ve içerikleri detaylı olarak açıklanırken, İller Bankası Anonim Şirketinin mevzuattan kaynaklanan farklılıkları ve hesap kalemlerinin farklılığına da değinilmiştir. Böylece bir sonraki bölümde tanıtılacak olan finansal analiz ile ilgili temel oluşturulmuştur.

Finansal analizin tanıtıldığı ve analiz yöntemlerinin açıklandığı ikinci bölümde bankanın finansal durumunun belirlenmesi, finansal tablolaradaki değişimler ve hesap kalemleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi için gerekli olan analiz yöntemlerine ve elde edilen sonuçların ne şekilde yorumlanacağına değinilmiştir.

Tezin esas konusu ile ilgili olarak üçüncü bölümde yer alan uygulama kısmı için İller Bankası Anonim Şirketinin tez çalışmalarına başlandığı tarihte kesinleşmiş olan son üç yıla ait finansal tablolar ve ilgili dipnot ve açıklamalar; 2012, 2013 ve 2014 yıllarına ait faaliyet raporlarından elde edilmiştir. Bu bölümde bankanın tarihçesi, kuruluş amacı, hizmetleri ve finansal yapısının tanıtılmasının ardından 2012, 2013 ve 2014 yıllarına ait finansal tablolarda yer alan ilgili veriler kullanılarak bir önceki bölümde temel analiz teknikleri olarak tanıtılan yöntemler ile İller Bankası A.Ş.'nin durumu analiz edilmiş ve yorumlanmıştır.

İller Bankası A.Ş.'nin yatırım ve kalkınma bankası olması sebebi ile mevzuattan kaynaklanan farklılıkların yanı sıra kuruluş amacı, sosyal ve ekonomik anlamda üstlendiği önemli görevleri, hizmet şekli ve ortaklık yapısı sebebi ile bu çalışma bankacılık alanında daha önce yapılmış analiz çalışmalarından farklılaşmış, çok daha kapsamlı ve özellikli bir çalışma gerektirmiştir.

Yapılan analiz sonucunda görülmüştür ki; uygulanan analiz yöntemleri birbirleri ile uyumlu sonuçlar ortaya koymakta, bu farklı analiz yöntemleri ile incelendiğinde banka sermaye yeterliliği, aktif kalitesi, likidite ve karlılık gibi alanlarda oldukça başarılı sonuçlar elde etmektedir. Ayrıca bu başarının analiz edilen yıllar boyunca istikrarlı bir şekilde devam ettiği görülmüştür. Bankanın finansal yapısının oldukça güçlü olduğu görülmüş olup, bu çalışmada yapılan analizlerde bankanın nakit yönetimi hususunda daha fazla özen gösterilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

1. FİNANSAL TABLOLAR

İşletmelerin sürekli büyüme eğilimine girmeleri işletmelerin yönetim ve sahiplik kavramını birbirinden ayırmış, işletmelerin birçok kişi ve menfaat grubuna karşı sorumlu oldukları bir ilişki zinciri oluşmuştur. Bu ilişkinin içerisinde değerlendirebileceğimiz işletme içi ve işletme dışı tüm menfaat grupları işletmenin faaliyetleri ve bunların sonuçları ile yakından ilgilenmekte, sağlıklı ve güvenilir bilgi sahibi olmak istemektedirler. İşletme sahipleri, ortakları, yöneticileri gibi işletme içi ilgililer kadar işletmeye finansman sağlayan kredi kuruluşları, devlet, yatırımcılar veya rakip işletmeler gibi işletme dışı ilgililer de işletme faaliyetlerinin sonuçlarına detaylı olarak erişmek istemektedir.

Belirtilen menfaat gruplarının işletmenin faaliyetlerini yansıtan sonuçlara ulaşmaları için en önemli bilgi kaynakları ise işletmenin mali kayıtları ve bunlara istinaden hazırlanan finansal tablolardır. Finansal tablolar, “muhasabe sistemi içinde kaydedilen ve toplanan bilgilerin, belirli zaman aralıklarıyla bu bilgileri kullanacak olanlara iletmesini sağlayan araçlardır” [1]. Bir diğer deyiş ile, finansal tablolar işletmenin belirli bir dönemde yaptığı işlemlerin vergi usul kanununa, muhasabe ilke ve kurallarına uygun olarak kaydedilmesiyle elde ettiğimiz finansal verilerin bir arada görüldüğü sonuç tablolarıdır. Türkiye Muhasebe Standardı TMS1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı finansal tabloları "işletmenin finansal durumunun ve finansal performansının biçimlendirilmiş sunumu" olarak tanımlamaktadır [2].

“ Finansal tablolar ...aşağıdaki bilgileri sunar:

- (a) Varlıklar;
- (b) Borçlar;
- (c) Özkaynaklar;
- (d) Gelir ve giderler, karlar ve zararlar dâhil;
- (e) Ortakların ortak olmaları sebebiyle yaptıkları katkılar ve ortaklara yapılan dağıtımlar ve
- (f) Nakit akışları” [2].

1.1. Finansal Tablo Türleri

İşletme faaliyetlerinin sonuçlarını değerlendirmek, geçmiş ve gelecek dönemlerle ilgili anlamlı ve doğru yargılara varmak açısından bu tablolarda gördüğümüz rakamlardan çok bu rakamların yorumu veya işletme ile ilgili kararlara nasıl yön vereceği önem arz

etmektedir. Dolayısı ile işletme ilgilileri için işletmeye ait mali kayıtların ve finansal tabloların analize tabi tutularak ekonomik kararlarda kullanılabilecek anlamlı verilere dönüştürülmesi gerekmektedir. Bu tablolardan, bilanço ve gelir tablosu dipnotları ve ekleri ile birlikte temel finansal tabloları, diğerleri ise ek finansal tabloları oluşturur [3]. Ek finansal tabloların oluşturulmasında kaynak olarak kullanılabilecek iki ana tablo olan Bilanço ve Gelir Tablosunun yanı sıra işletmenin faaliyetlerini ve mali durumunu değerlendirmek, geçmişe dönük durum saptamak ya da geleceğe dönük projeksiyonlar yapmak amacı ile analiz edilmesi gereken diğer yardımcı finansal tabloların başlıcaları Özkaynak Değişim Tablosu, Nakit Akım Tablosu ve Kar Dağıtım Tablosudur.

TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardında belirtildiği üzere finansal tablolar şu şekilde sıralanabilir:

- “ (a) Dönem sonu finansal durum tablosu (bilanço);
- (b) Döneme ait kapsamlı gelir tablosu
- (c) Döneme ait özkaynak değişim tablosu
- (d) Döneme ait nakit akış tablosu ve
- (e) Önemli muhasebe politikalarını özetleyen dipnotlar ve diğer açıklayıcı notlar” [4].

Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin finansal tablolar başlıklı 5. maddesinde “Finansal tablolar; nazım hesaplar ile birlikte bilanço (finansal durum tablosu), gelir tablosu (kâr ve zarar cetveli), özkaynaklarda muhasebeleştirilen gelir gider kalemlerine ilişkin tablo, özkaynak değişim tablosu, nakit akış tablosu ile kâr dağıtım tablosundan oluşur.” denilmektedir [5].

Burada ise bankalarca hazırlanacak finansal tablolar tanıtılırken;

- Bilanço ve Nazım Hesaplar Tablosu
- Gelir Tablosu ve Özkaynaklarda Muhasebeleştirilen Gelir Gider Kalemlerine İlişkin Tablo (Kapsamlı Gelir Tablosu)
- Özkaynak Değişim Tablosu,
- Nakit Akış Tablosu,
- Dipnotlar ve Açıklamalar ile
- Diğer Finansal Tablolar olarak sınıflandırılacak ve diğer finansal tablolar başlığı altında Kar Dağıtım Tablosu tanıtılacaktır.

1.1.1. Bilanço ve nazım hesaplar tablosu

Bilançonun farklı kaynaklarda birçok farklı tanımı yapılmaktadır. Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde (MSUGT) bilanço; “bir işletmenin belirli bir tarihte sahip olduğu varlıklar ile bu varlıkların sağlandığı kaynakları gösteren tablo” olarak tanımlanmaktadır [3]. Vergi Usul Kanunu (VUK) 192. maddesinde tanımlandığı üzere Bilançoya envanterde gösterilen kıymetlerin sınıflandırılmış ve karşılıklı olarak değerleri itibariyle tertiplenmiş bir özeti de denilebilir [6].

Bilanço belirli bir dönem itibari ile aktifinde işletmenin sahip olduğu varlıkları gösterirken aynı zamanda pasifinde işletmenin sahip olduğu varlıkların temin edilmesi için kullanılmış olan yabancı kaynakları ya da özkaynakları gösteren iki bölümlü ve mutlak dengeye sahip bir tablodur.

Bilançonun aktifindeki hesapları nakde çevrilmesi daha hızlı olanlardan zor olanlara doğru sıralamak, pasifindeki hesapları ise işletmenin alacaklıları tarafından talep edilme derecesi yüksek olandan az olana doğru sıralamak gerekmektedir. Bir başka deyişle, Bilançodaki varlıkları likidite, yabancı ve özkaynakları ise üçüncü şahıslar tarafından talep edilme esasına göre sıralamak gerekmektedir. Bir varlık, gerçek değerinden çok fazla değişim olmadan önemli miktarlarda alımı veya satımı yapılabilir, nakde çevrilebilir ise likit olarak kabul edilir [7].

Bilanço hesaplarının tanıtılmasına geçmeden önce, varlıkları gösteren bilanço aktifini ve kaynakları gösteren bilanço pasifini tanımlamak yararlı olacaktır. Türkiye Muhasebe Standartları Kurumu (TMSK) Finansal Tabloların Hazırlanma ve Sunulma Esaslarına İlişkin Kavramsal Çerçeve Hakkında Tebliğ'de aktif; “geçmişte olan işlemlerin sonucunda ortaya çıkan ve hâlihazırda işletmenin kontrolünde olan ve gelecekte işletmeye ekonomik fayda sağlaması beklenen değerler” olarak tanımlanmıştır [8]. Pasifi ise bilanço aktifinin hangi kaynaklar ile finanse edildiğini gösteren bilanço kısmı olarak tanımlamak mümkündür.

i) Bilanço aktifi

Bilanço aktifi işletmenin sahip olduğu mevcutlar ve alacaklarının görüntülediği varlık hesaplarından oluşur. Banka bilançolarında yer alan varlık hesapları bu kısımda tanıtılacak olup bilanço aktifi ana başlıklar halinde liste olarak EK-1/a'da yer almaktadır.

Nakit değerler ve Merkez Bankası

Banka bilançolarının bu hesap grubu, yasal ödeme gücü bulunan dolaşımdaki banknotlar ve madeni paraları, yoldaki paraları ve kıymetli madenleri, efektif deposunu, satın alınan çekleri, vadesi gelmiş menkul değerler ve kuponları, Merkez Bankası nezdinde oluşan alacaklar sebebiyle serbestçe kullanabilecek para mevcudunu içermektedir.

Gerçeğe uygun değer farkı kar/zarara yansıtılan finansal varlıklar

Muhasebe Uygulama Yönetmeliğine İlişkin 1 Sayılı tebliğde finansal varlıklar; “nakit mevcudunu, sözleşmeden doğan ve karşı taraftan nakit veya başka bir finansal varlık edinme veya karşılıklı olarak finansal araçları değiştirme hakkını ya da karşı tarafın sermaye aracı” olarak tanımlanmaktadır [9]. Bir finansal varlığın banka bilançolarının bu hesap grubu altında kaydedilmesi için finansal varlığın ya alım satım amaçlı olarak sınıflandırılması ya da ilk muhasebeleştirme esnasında gerçeğe uygun değer farkı kar/zarara yansıtılan olarak sınıflandırılması gerekmektedir.

Alım satım amaçlı finansal varlıklar

Alım satım amaçlı finansal varlıklar; işletmelerin piyasalardaki dalgalanmalardan kısa vadede kar sağlamak ya da ellerindeki fon fazlasını değerlendirmek gayesi ile gerçekleştirdikleri spekülasyon yatırımlardır. “Piyasada kısa dönemde oluşan fiyat ve benzeri unsurlardaki dalgalanmalardan kar sağlama amacıyla elde edilen veya elde edilme nedeninden bağımsız olarak, kısa dönemde kar sağlamaya yönelik bir portföyün parçası olan varlıklar...” alım satım amaçlı finansal varlıklar olarak kaydedilmektedir [9]. Bir finansal varlığın bu hesap altında sınıflandırılabilmesi için, yakın zamanda tekrar satmak veya geri satın almak amacıyla edinilmiş olması, kısa vadede kar elde etmek amacı

bulunan finansal araçlardan oluşmuş bir portföyün parçası olması veya bir türev ürün olması gerekir. Alım- satım amaçlı türev işlemlerden doğan pozitif rayiç değer farkları bu hesap kalemi altında türev varlık olarak izlenmektedir.

Gerçeğe uygun değer farkı kar/zarara yansıtılan olarak sınıflandırılan finansal varlıklar

Alım Satım amacıyla elde edilmemiş fakat ilk muhasebeleştirme esnasında gerçeğe uygun değer farkı kar/zarara yansıtılacak finansal varlık olarak sınıflandırılmış olan varlıklar bu hesap altında sınıflandırılmaktadır.

Bankalar

Banka Bilançolarının bu hesap grubu, bankaların hem yurt içi hem yurtdışı diğer bankalardan Türk Parası (TP) ve Yabancı Para (YP) cinsinden mevduat işlemleri, havaleler, çek-senet-poliçe tahsilatı ve diğer işlemleri, akreditif bedellerine ilişkin işlemleri dolayısıyla oluşan ya da banka statüsünde olmasa dahi diğer finansman kuruluşlarından olan alacaklarını içermektedir.

Para piyasasından alacaklar

Banka Bilançolarının bu hesap grubu, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (TCMB) aracılığı ile işlem gerçekleştirilen Bankalararası para piyasasından alacaklarını, Takas ve Saklama Bankasından alacaklarını ve ters repo işlemlerinden doğan alacaklarını içermektedir.

Satılmaya hazır finansal varlıklar

Banka Bilançolarının bu hesap grubu Muhasebe Uygulama Yönetmeliğine İlişkin 1 Sayılı Tebliğde “banka kaynaklı krediler ve alacaklar ile vadeye kadar elde tutulacaklar ve alım-satım amaçlılar dışında kalan finansal varlıklar” olarak tanımlanmıştır [9]. Sermayede payı temsil eden menkul değerler ve devlet borçlanma senetlerini içeren bu hesap grubunda genel olarak likidite, risk ve getiri açısından daha tercih edilebilir olan devlet borçlanma senetleri ağırlıklı olarak yer almaktadır.

Krediler ve alacaklar

Banka bilançolarının bu hesap grubu bankaların sağladığı nakit kredileri içermekte, gayrinakdi krediler ise bilançonun altında nazım hesaplarda yer almaktadır. Krediler bankaların temel faaliyet konusunu oluşturduğundan bilanço aktifindeki en önemli pay bu kaleme aittir. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu 48. maddesi uyarınca kredi şu şekilde tanımlanmaktadır;

“Bankalarca verilen nakdî krediler ile teminat mektupları, kontr garantiler, kefaletler, aval, ciro, Kabul gibi gayrinakdî krediler ve bu niteliği haiz taahhütler, satın alınan tahvil ve benzeri sermaye piyasası araçları, tevdiatta bulunmak suretiyle ya da herhangi bir şekil ve surette verilen ödünçler, varlıkların vadeli satışından doğan alacaklar, vadesi geçmiş nakdî krediler, tahakkuk etmekle birlikte tahsil edilmemiş faizler, gayrinakdi kredilerin nakde tahvil olan bedelleri, ters repo işlemlerinden alacaklar, vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile benzeri diğer sözleşmeler nedeniyle üstlenilen riskler, ortaklık payları ve Kurulca kredi olarak kabul edilen işlemler izlendikleri hesaba bakılmaksızın bu Kanun uygulamasında kredi sayılır” [10].

Bilançoda krediler, bankanın dâhil olduğu risk grubunda bulunan gerçek ve tüzel kişilere kullandırılan krediler, devlet borçlanma senetleri ve diğer krediler olarak ayrı ayrı gösterilmektedir.

Takipteki krediler

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) Bankalarca Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte kredileri sırasıyla standart nitelikli kredi, yakın izlemedeki kredi, tahsil imkânı sınırlı kredi, tahsili şüpheli kredi ve zarar niteliğinde kredi olarak beş gruba ayırmıştır [11]. Kısaca bahsetmek gerekirse; vadelerinde ödenen, gelecekte de ödemelerinde sorun olmaması beklenen yani tamamen tahsil edilebilir olan krediler standart nitelikli kredi sayılmaktadır. Geri ödemesi kuvvetle muhtemel olan ancak makul sebeplerle anapara veya faiz ödemeleri vadesinden itibaren 90 günü aşmayacak şekilde gecikmiş olan krediler yakın izlemedeki krediler olarak nitelendirilmektedir. Anapara veya faiz ödemeleri vadesinden itibaren 90 günü aşan ancak 180 günü aşmayan bir gecikme ile ödenmişse bu krediler tahsil imkânı sınırlı kredi sayılmaktadır. Tahsili şüpheli krediler ise ödemesi vadesinden itibaren 180 günü geçen fakat 1 yılı aşmayan

şekilde geciken krediler olarak nitelendirilmektedir. Bir kredinin zarar niteliğinde kredi olarak değerlendirilmesi için tahsilinin vadesinden itibaren 1 yıldan fazla gecikmiş olması gerekmektedir.

Banka bilançolarının takipteki krediler hesabı; kısmen veya tamamen geri ödemesi 90 günü aşmış krediler olarak tanımlanan takipteki kredileri içermekte olup standart krediler dışındaki kredilerin bu hesap altında izlendiği söylenebilir.

Özel karşılıklar

BDDK, Bankalarca Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te karşılıkları “krediler ve diğer alacaklardan doğmuş veya doğması beklenen ancak miktarı kesin olarak belli olmayan zararların karşılanması amacıyla mali tablolarda hesaben ayrılarak gider yazılan tutarları” olarak tanımlamıştır [11]. Söz konusu yönetmelikte kredilerin üçüncü gruba alınması durumunda en az beşte biri, dördüncü gruba alınması durumunda en az yarısı ve beşinci gruba alınması durumunda tamamı kadar özel karşılık ayrılması öngörülmüştür. Ayrılan özel karşılıklar bankalar için bilançolarının bu hesabı altında yer almaktadır.

Faktoring alacakları

Banka bilançolarının bu hesap grubu faktoring alacaklarının kayıt altına alındığı hesap grubudur. BDDK tarafından yayınlanmış olan Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre, faktoring işlemi “bir mal veya hizmet satışından doğmuş veya doğacak olan Fatura veya benzeri belgelerle tevsik edilebilen alacakların satın alınması veya tahsilinin üstlenilmesidir” [12]. Yani henüz tahsil edilememiş alacakların temlik yolu ile bir faktoring kuruluşuna devredilmesi işlemidir.

Vadeye kadar elde tutulacak yatırımlar

Sermaye Piyasası Kurumu (SPK), Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları

Hakkında Tebliğ'de vadeye kadar elde tutulacak yatırımları “belirli veya sabit ödemeleri olan, sabit bir vadesi bulunan ve işletmenin vadesine kadar elde bulundurma niyetinde ve yeteneğinde olduğu finansal araçlar” olarak tanımlamıştır [13].

İştirakler

Banka bilançolarının bu hesap grubu, bir ortaklıktaki yüzde onun üzerinde ancak yüzde elliyi aşmayacak şekilde oy hakkı veya yönetime katılma hakkı sağlayan sahiplik haklarının izlenmesi için kullanılır. Bir işletmenin doğrudan veya dolaylı olarak diğer bir işletmenin yönetimine ve ortaklık politikalarının belirlenmesine katılmak üzere uzun süreli elde tutma amacı ile ortaklık payına yatırım yaptığı ve önemli etkinliğe sahip olduğu ortaklıkları iştirak olarak adlandırılmaktadır. “Ana ortaklık banka, iştirak edilen ortaklıkta nitelikli paya sahipse, aksi ispat edilmediği sürece, ana ortaklık bankanın o iştirakte önemli etkinliğe sahip olduğu kabul edilir” [14].

Özkaynak yöntemine göre muhasebeleştirilenler

Özkaynak yöntemine göre; iştirak sayılmak için bir işletmede yüzde yirmi veya üzeri oy oranına sahip olan işletmenin faaliyet ve finansman politikalarında önemli etki gösterebileceği düşünülmektedir.

Mali iştirakler ve mali olmayan iştirakler

Konsolide edilmemiş banka bilançolarında iştirakler mali iştirakler ve mali olmayan iştirakler olarak iki ayrı grupta izlenmektedir.

Bağlı ortaklıklar

Banka bilançolarının bu hesap grubu, bir ortaklıktaki yüzde elliyi aşan oy hakkı veya yönetime katılma hakkı sağlayan sahiplik haklarının izlenmesi için kullanılır. Bir işletmenin doğrudan veya dolaylı olarak başka bir işletmeyi ana ortak olarak yönetmesi durumunda bu ortaklıklar bağlı ortaklık olarak adlandırılmaktadır. Bağlı ortaklıklar da konsolide edilmeyen mali ve mali olmayan ortaklıklar olarak ayrı hesaplarda

izlenmektedir.

Birlikte kontrol edilen ortaklıklar (İş Ortaklıkları)

Birlikte kontrol edilen ortaklıklar, BDDK tarafından “iş ortaklıkları ve adi ortaklıklar dâhil olmak üzere, ana ortaklık bankanın bir ortaklık sözleşmesi çerçevesinde başka gruplarla birlikte kontrol ettiği, yurt içinde veya yurt dışında kurulu bulunan ortaklık” olarak tanımlanmaktadır [14]. Birlikte kontrol edilen ortaklıklar da iştiraklerde olduğu gibi özkaynak yöntemine göre muhasebeleştirilenler, mali ortaklıklar ve mali olmayan ortaklıklar olarak sınıflandırılmıştır.

Kiralama işlemlerinden alacaklar

Kiralama işlemlerinden alacaklar TMS 17 Kiralama İşlemleri Standardında “kiraya verenin bir varlığın kullanım hakkını, bir ödeme veya ödeme planı karşılığında, taraflarca kararlaştırılmış bir zaman süresince kiracıya devrettiği sözleşme” kiralama olarak tanımlanmıştır [15]. Banka bilançolarının bu hesap grubu kiralama işlemlerinden doğan alacakları finansal kiralama, faaliyet kiralaması ve diğer olarak sınıflandırmıştır. Finansal kiralama aynı standartta, “bir varlığın mülkiyetine sahip olmaktan kaynaklanan her türlü risk ve yararların devredildiği sözleşme” olarak tanımlanmıştır [15]. Finansal kiralama dışındaki kiralamalar da faaliyet kiralaması olarak nitelendirilmiştir.

Riskten korunma amaçlı türev finansal varlıklar

Türev ürünler, fiyatları bir başka ürünün fiyatına bağlı olan ya da vade sonundaki değeri sözleşmeye konu olan varlığın fiyatı tarafından belirlenen finansal ürünler olarak tanımlanmaktadır [16]. Türev ürünlerin asıl amacı riskten korunmak olmakla beraber spekülatif olarak alım-satım amaçlı da kullanılabilirler. Riskten korunma amaçlı yapılan türev işlemler neticesinde ortaya çıkan pozitif rayiç değer farkları banka bilançolarında bu hesap kalemi altında izlenmektedir. Diğer bir deyiş ile bankalar ekonomik değişimlerden hem kendilerini hem de müşterileri risklere karşı korumak amacıyla yöneldikleri türev finansal varlıkları riskten korunma amaçlı türev finansal varlıklar olarak kaydetmektedir.

Maddi duran varlıklar

TMS 16 Maddi Duran Varlıklar Standardında, maddi duran varlıklar, “mal veya hizmet üretimi veya arzında kullanılmak, başkalarına kiraya verilmek veya idari amaçlar çerçevesinde kullanılmak üzere elde tutulan ve bir dönemden daha fazla kullanımı öngörülen, fiziki kalemler” olarak tanımlanmaktadır [17]. Bankaların sahip olduğu duran varlıklar bilançonun bu hesabında izlenmektedir.

Maddi olmayan duran varlıklar

TMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar Standardında “fiziksel niteliği olmayan tanımlanabilir parasal olmayan varlık” olarak tanımlanan varlıklar bilançonun bu hesabında izlenmektedir [18]. Bu hesapta izlenen varlıklar şerefiye ve diğerleri olarak ayrı kaydedilmektedir. Şerefiye Türk Dil Kurumu (TDK) tarafından “Bir yer bayındır duruma getirildiğinde çevrede bulunan mülklerin değeri arttığından, sahiplerinden belediyece alınan para” olarak tanımlanmaktadır [19].

Yatırım amaçlı gayrimenkuller

TMS 40 Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller Standardında “ kira geliri veya değer artış kazancı ya da her ikisini birden elde etmek amacıyla elde tutulan gayrimenkuller” olarak tanımlanan varlıklar bilançonun bu hesabında izlenmektedir [20].

Vergi varlığı

Vergi yasalarına uygun olarak belirlenen vergi matrahı, TMS ve BDDK düzenlemeleri doğrultusunda hesaplanan dönem karından farklı olduğu için ortaya çıkan ve izleyen yıllarda vergi matrahından indirilmesi muhtemel vergiler bilançonun bu hesabı altında cari vergi varlığı ya da ertelenmiş vergi varlığı olarak iki kalemden izlenmektedir.

Satış amaçlı elde tutulan ve durdurulan faaliyetlere ilişkin duran varlıklar

Bilançoların bu hesap kalemi altında, satın alınma tarihinde veya daha sonraki bir

tarihte elden çıkarılması düşünülen duran varlıkların TFRS 5 Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler standardında belirtilen kriterleri yerine getirmesi durumunda, satış amaçlı elde tutulan duran varlık olarak sınıflandırılan varlıklar ve durdurulan faaliyetlere ilişkin duran varlıklar izlenmektedir [21].

Diğer aktifler

Bu hesap kalemi altında bilanço aktifinde diğer herhangi bir hesap altında sınıflandırmaya girmeyen peşin ödenmiş vergiler, TCMB özel hesapları, peşin ödenmiş giderler ve borçlu geçici hesaplar gibi aktifler izlenmektedir [22].

ii) Bilanço pasifi

“İşletmenin sahip olduğu varlıklar ya işletme sahipleri tarafından sağlanmıştır ya da üçüncü kişilere borçlanılarak elde edilmiştir” [23]. İşletme üzerinde sahip ya da ortak sıfatı ile elde edilen haklara özkaynaklar, işletmenin borçlanma ile sağladığı fona ise yabancı kaynaklar denilmektedir. Bilançoların pasifinde, aktifte yer alan varlıkların finansmanı için kullanılan yabancı kaynaklar ve özkaynaklar yer almaktadır. Banka bilançolarında yer alan kaynak hesapları bu kısımda tanıtılacak olup, bilanço pasifi EK-1/b'de olduğu gibi ana başlıklar halinde listelenebilir.

Mevduat

5411 Sayılı Bankacılık Kanunu madde 3 mevduatı “yazılı ya da sözlü olarak veya herhangi bir şekilde halka duyurulmak suretiyle ivazsız veya bir ivaz karşılığında, istendiğinde ya da belli bir vadede geri ödenmek üzere kabul edilen para” olarak tanımlamaktadır [24]. Mevduatı Bankalardan geri çekilmek üzere yatırılan paralar olarak anmak veya belirli bir getiri beraberinde geri ödemek kaydıyla mevduat sahiplerinden toplanan banka kaynakları olarak ele almak mümkündür. Bankaların varlıklarına ne şekilde kaynak sağladıklarını gösteren bilanço pasifinde yer alan ilk hesap olan mevduat bankalardan geri talep edilme derecesi en yüksek kaynaktır. Banka bilançolarının bu hesap kalemi altında mevduatlar Bankanın Dâhil Olduğu Risk Grubunun Mevduatı ve Diğer olmak üzere iki ayrı grupta izlenmektedir. Ancak bu tezin konusunu teşkil eden İller

Bankası Anonim Şirketinin yatırım ve kalkınma bankası olması sebebi ile mevduat kabul etme yetkisi bulunmamaktadır.

Alım satım amaçlı türev finansal borçlar

Banka bilançolarının bu hesap grubu altında alım satım amaçlı türev işlemlerden doğan negatif rayiç değer farkları kaydedilmektedir. Bir diğer deyiş ile alım-satım amaçlı türev sözleşmeler dolayısıyla banka tarafından yüklenilen borçlar bu hesap kalemi altında türev finansal borç olarak izlenmektedir.

Alınan krediler

Banka bilançolarının bu hesap grubu altında bankaların aldıkları krediler izlenmektedir ve BDDK Bankalarca Kamuya Açıklanacak Finansal Tablolar ile Bunlara İlişkin Açıklama ve Dipnotları Hakkında Tebliğ’de krediler yurtiçi banka ve kuruluşlardan temin edilenler, yurtdışı banka, kuruluş ve fonlardan temin edilenler ve TCMB tarafından sağlanan krediler olarak sınıflandırılmaktadır [25].

Para piyasasına borçlar

Para piyasası işlemleri vadesi 1 yıldan az olan finansal piyasa işlemleridir. Para piyasasına borçlar likidite açığını karşılamak gibi amaçlar ile kısa vadede yapılan borçlanmalar olup geri talep edilme derecesi yüksek olarak değerlendirilmektedir. Banka bilançolarının bu hesap grubu ise TCMB aracılığı ile işlem gerçekleştirilen Bankalararası para piyasasına borçları, Takas ve Saklama Bankasına olan borçlarını ve repo işlemlerinden doğan borçlarını içermektedir.

İhraç edilen menkul kıymetler

Menkul kıymetler; SPK tarafından “ortaklık veya alacaklılık sağlayan, belli bir meblağı temsil eden, yatırım aracı olarak kullanılan, dönemsel gelir getiren, misli nitelikte, seri halinde çıkarılan, ibareleri aynı olan ve şartları Kurul’ca belirlenen kıymetli evrak” olarak tanımlanmaktadır [26].

Bankaların bu hesap grubu bankalarca ihraç edilen ve üçüncü kişiler tarafından satın alınan bono, varlığa dayalı menkul kıymetler ve tahvillerin izlendiği hesap grubudur. Bu hesap grubu altında SPK Borçlanma Araçları Tebliğinde (II-31.1) “ihraççıların ...borçlu sıfatıyla düzenleyip sattığı ve nominal değerinin vade tarihinde yatırımcıya geri ödenmesi taahhüdünü içeren, vadesi 30 günden az 364 günden fazla olmayan borçlanma aracı” olarak tanımlanan bonoların ve “İhraççıların ... borçlu sıfatıyla düzenleyip sattığı ve nominal değerinin vade tarihinde yatırımcıya geri ödenmesi taahhüdünü içeren, vadesi 365 gün veya daha uzun olan borçlanma aracı” olarak tanımlanan tahvillerin ihracı veya varlığa dayalı menkul kıymet ihracı durumunda bu menkul kıymetlerin kayıtları izlenmektedir [27]. Varlığa dayalı menkul kıymet ihracı “likit olmayan banka varlıklarından ...bir havuz oluşturup; bu havuzdan kaynaklanan nakit akışı güvence olarak gösterilerek, menkul kıymet çıkarılmasıdır” [28]. Yani varlığa dayalı menkul kıymet ihracı ile bankalar likit olmayan finansal varlıklarından sağlayacakları nakit akışlarını kullanarak yabancı kaynak sağlamaktadırlar.

Fonlar

Banka bilançolarının bu hesap grubu altında bankalara genel bütçeden, bakanlıklardan veya diğer kamu kaynakları tarafından yasal ya da idari bir karara istinaden tahsis edilen fonlar izlenmekte ve bu fonlar müstakriz fonlar ve diğer olarak ayrı hesap kalemlerinde kaydedilmektedir.

Muhtelif borçlar

Banka bilançolarının bu hesap grubu altında, bankada borçlu ya da alacaklı cari hesabı bulunmayan üçüncü kişiler ile esas faaliyet konusunu oluşturan işlemlerin dışında kalan ilişkiler dolayısı ile ortaya çıkan borçlar muhtelif borçlar adı altında izlenmektedir.

Faktoring borçları

Banka bilançolarının bu hesap grubu faktoring işlemlerinden doğan borçların izlendiği hesap grubudur. BDDK'nın Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmeliğindeki faktoring tanımına

bilançonun aktifinde yer alan varlıklar tanıtılırken faktoring alacakları başlığı altında yer verilmiştir.

Kiralama işlemlerinden borçlar

Banka bilançolarının bu hesap grubu kiralama işlemlerinden doğan borçları finansal kiralama, faaliyet kiralaması ve diğer olarak sınıflandırmıştır. TMS 17 Kiralama İşlemleri Standardında yer alan kiralama işlemleri tanımına bilançonun aktifinde yer alan varlıklar tanıtılırken kiralama işlemlerinden alacaklar başlığı altında yer verilmiştir.

Riskten korunma amaçlı türev finansal borçlar

Banka bilançolarının bu hesap grubu altında riskten korunma amaçlı türev işlemlerden doğan negatif rayiç değer farkları türev finansal borç olarak izlenmektedir. Bilançonun aktifinde yer alan varlıklar tanıtılırken riskten korunma amaçlı türev finansal varlıklar başlığı altında türev ürünlerin tanımına yer verilmiştir. Riskten korunma amaçlı türev finansal borçlar hesabı gerçeğe uygun değer riskinden korunma amaçlılar, nakit akış riskinden korunma amaçlılar ve yurtdışındaki net yatırım riskinden korunma amaçlılar olarak üç ayrı başlıkta izlenmektedir.

Karşılıklar

Vergi Usul Kanunu 288. maddesinde karşılıklar “hasıl olan veya husulü beklenen fakat miktarı katiyetle kestirilemeyen ve teşebbüs için bir borç mahiyetini arz eden belli bazı zararları karşılamak maksadıyla hesaben ayrılan meblağlar” olarak tanımlamıştır [29]. Bilançoların pasifinde genel karşılıklar, yeniden yapılandırma karşılığı, çalışan hakları karşılığı, sigorta teknik karşılıklar ve diğer karşılıklar olarak alt başlıklar halinde izlenmektedir. Krediler genel karşılığına ayrıca değinmek gerekirse bankalar ihtiyatlılık ilkesi gereğince, BDDK düzenlemesine istinaden takipteki krediler dışındaki kredileri için genel karşılıklar ayırmaktadırlar. Bankaların pasifinde izlenen karşılıklar, takipteki krediler için ayrılan ve aktifte düzenleyici hesap olarak izlenen özel karşılıklar ile karıştırılmamalıdır.

Vergi borcu

Banka bilançolarının bu hesap grubu altında bankaların mevzuat çerçevesinde ödemekle yükümlü olduğu vergi borçları ve diğer yasal yükümlülükleri izlenmektedir.

“Bankaların kanuni süresi içinde ödenmemiş vergi ve yükümlülükleri ile, ertelenmiş ya da taksitlendirme süresi bilanço tarihinden itibaren bir yıldan daha uzun olan vergi borçları da olabilir. Bu nedenle Vergi Borcu ...bilançolarda; Cari Vergi Borcu, Ertelenen Vergi Borcu olarak iki bölümlü olarak yer almaktadır” [28].

Satış amaçlı elde tutulan duran varlıklar ve durdurulan faaliyetlere ilişkin duran varlık borçları

Bilançoların bu hesap kalemi altında, Bankaların TFRS 5 Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler Standardında uyarınca satış amaçlı olarak sınıflandırılan varlıklarla ilgili yükümlülükleri ve durdurulan faaliyetlere ilişkin duran varlıklarla ilgili yükümlülükleri izlenmektedir.

Sermaye benzeri krediler

Bankalarca Bilançonun pasifinde ayrı bir borç kalemi olarak yer alan sermaye benzeri krediler, hem borç hem sermaye özelliklerini bünyesinde taşımaktadırlar. Tasfiye veya iflas halinde geri ödenme sıralaması itibarıyla diğer borçlardan daha sonra talep edilebilen sermaye benzeri krediler, dönemsel faiz ödemelerinin ertelenebilir nitelikte olması sebebi ile de sermaye benzeri olarak adlandırılmaktadırlar.

Özkaynaklar

Özkaynaklar Finansal Raporlamanın Hazırlanma ve Sunulma Esaslarına İlişkin Kavramsal Çerçeve Hakkında Tebliğ’de işletmenin toplam varlıklarından yabancı kaynakları düşüldükten sonra elde edilen kısım olarak tanımlanmıştır [30]. Bu tanım bir bakıma özkaynakların formüle dökülmüş hali olmakla birlikte, özkaynakları "... işletmenin kuruluş aşamasında ve faaliyet döneminde işletmenin sahibi veya ortakları tarafından sağlanan kaynak..." olarak daha detaylı tarif etmek mümkündür [28].

Prof. Dr. Nalan Akdoğan ve Prof. Dr. Nejat Tenker özkaynak kalemlerinden başlıcalarının ödenmiş sermaye, sermaye yedekleri, kar yedekleri, geçmiş yıllar kar/zararları ile dönem net kar/zararı olduğunu belirtmektedir [1]. Ayrıca banka bilançolarında bu hesap grupları ile beraber bir de azınlık payları yer almaktadır.

Ödenmiş sermaye

5411 sayılı Bankacılık Kanunu ödenmiş sermaye şu şekilde tanımlanmıştır; “Ödenmiş sermaye, bankaların fiilen ve her türlü muvazaadan ari (danışksız) olarak ödenmiş veya Türkiye'ye ayrılmış ve ödenmiş sermayelerinden bilançoda görülen zararın yedek akçelerle karşılanamayan kısmı düşüldükten sonra kalan tutardır” [31]. Yani ödenmiş sermaye bankanın ana sözleşmesinde belirtilen nominal sermayesinin, banka sahipleri veya ortakları tarafından fiilen ödenen kısmıdır. Banka sahipleri veya ortakları bankanın varlıkları üzerinde sermaye yükümlülüklerini fiilen yerine getirdikleri ölçüde hak sahibi olduğundan ödenmiş sermayeyi bilançoda ayrıca belirtmek önem arz etmektedir. Zira bankanın paydaşları taahhüt ettikleri sermayenin bir kısmını fiilen ödemiş olabilir.

Sermaye yedekleri

Bilançoların bu hesap grubu, sermaye hareketlerinin sonucunda oluşan ve bankada kalan kısmın izlendiği hesaptır. Sermaye yedekleri bilançoda; hisse senedi ihraç primleri, hisse senedi iptal karları, menkul değerler değerleme farkları, maddi duran varlıklar yeniden değerleme farkları, maddi olmayan duran varlıklar yeniden değerleme farkları, yatırım amaçlı gayrimenkuller yeniden değerleme farkları, iştirakler-bağlı ortaklıklar-birlikte kontrol edilen ortaklıklar (iş ortaklıkları) bedelsiz hisse senetleri, riskten korunma fonları (etkin kısım), satış amaçlı elde tutulan ve durdurulan faaliyetlere ilişkin duran varlıkların birikmiş değerleme farkları ve diğer sermaye yedekleri olarak sınıflandırılmıştır.

Kar yedekleri

“Kanun, ana sözleşme hükümleri veya işletmenin yetkili organlarınca alınan kararlar uyarınca dağıtılmayıp işletmede bırakılan karlar...” kar yedekleri olarak

adlandırılmaktadır [32]. Banka bilançolarında kar yedekleri; yasal yedekler, statü yedekleri, olağanüstü yedekler ve diğer kar yedekleri olarak dört alt grupta izlenmektedir. Yasal yedekler Türk Ticaret Kanunu uyarınca ayrılan yedek akçeler, statü yedekleri ise banka ana sözleşmesi uyarınca ayrılan ve ayrılması zorunlu olmayan yedek akçelerdir. Yasal ve statü yedekler dışında banka genel kurulunca ayrılan yedekler diğer kar yedeklerini oluşturur. Olağanüstü yedekler ise, banka yetkili organlarınca kardan ayrılan olağanüstü yedekler ve dağıtılmayan geçmiş dönem karlarından oluşur.

Kar veya zarar

Banka bilançolarının Kar veya Zarar hesabı altında geçmiş dönemlerde ortaya çıkan fakat ortaklara dağıtılmamış ve yedek akçe olarak da ayrılmamış tutar yani Geçmiş Yıllar Kar/Zararı ve bankanın o dönemki vergi sonrası net kar veya zarar tutarı yani Dönem Net Kar/Zararı izlenmektedir.

iii) Nazım hesaplar tablosu (bilanço dışı hesaplar)

Banka bilançoları tanıtılırken, bilançonun belirli bir tarihte bankanın sahip olduğu varlıklar ve kaynaklarını gösterdiği belirtilmişti. Ancak bankaların bir hesap dönemi içerisinde başlamış fakat sonuçlanmamış işlemleri olabileceği gibi, bilançonu aktifinde veya pasifinde yer almasa da izlenmesi gereken işlemleri olabilir. Bankaların bu tarz işlemleri, hak veya yükümlülükleri nazım hesaplar olarak adlandırılan bilanço dışı hesaplarda izlenmektedir.

Bilanço dışı hesaplar bankalarda;

1- Bilanço dışı yükümlülükler

- i) kefalet ve garantiler,
- ii) taahhütler,
- iii) türev finansal araçlar,

2- Emanet ve rehinli kıymetler

- i) emanet kıymetler,
- ii) rehinli kıymetler
- iii) kabul edilen avaller ve kefaletler

olarak sınıflandırılır.

Kefalet ve garantiler

Bilanço dışı yükümlülüklerden kefalet ve garantiler, gayrinakdi krediler olarak da adlandırılmaktadır. Gayrinakdi kredilerin en ayırt edici özelliği kredinin açıldığı tarihte herhangi bir nakit çıkışı olmamasıdır. Buna karşın gayrinakdi kredide ilerleyen tarihlerde nakit çıkışı gerçekleşebilir. Gayrinakdi krediler sayesinde bankalar koşullu olarak bir riski üstlenir ve bu şekilde karşı tarafa finansman veya iş olanağı sağlarlar [28].

Bankaların bilanço dışı yükümlülüklerinden Garanti ve Kefaletler (Gayrinakdi Krediler) olarak gösterilen başlıca hesaplar; Teminat Mektupları, Banka Kredileri, Akreditifler, Garanti Verilen Prefinansmanlar, Cirolar, Menkul Kıymet İhracı Satın Alma Garantileri, Faktoring Garantileri, Diğer Garantiler ve Diğer Kefaletlerdir. Bankaların nazım hesaplarında izlenen bu hesaplardan en yaygın kullanıma sahip olanı teminat mektuplarıdır. Teminat mektupları, bankalarca “herhangi bir kişi ya da kuruluşa hitaben, belirli bir işin saptanan koşullara uygun olarak belli bir süre içinde yapılacağını, aksi takdirde işi yapmakla yükümlü olan tarafın işi veren tarafa ödenmesi gereken...tutarın banka tarafından ödeneceğini” temin etmek için verilir [33]. Genel olarak dış ticaret finansmanında kullanılan banka kredileri ise bankalar tarafından belirli bir vade sonunda ödeneceği taahhüt edilerek ithalatçılara vadeli mal satın almayı sağlayan poliçeler olarak düşünülebilir. Teminat mektupları ve banka kredileri dışında akreditifler ve garanti verilen prefinansmanlar da başlıca gayrinakdi krediler olup, bunlardan da kısaca bahsetmek gerekmektedir. Bankalar ihracatçılara akreditif açarak, akreditif şartlarının gerçekleşmesi ve belgelenmesi koşulu ile lehtara akreditif bedelini ödeme yükümlülüğü altına girmektedirler. Ayrıca bankalar prefinansmana garanti vererek de prefinansman kredisinden doğan döviz yükümlülükleri vadesi geldiğinde tam olarak karşılanmaması durumunda ödemeyi gerçekleştireceğini garanti etmektedirler. Prefinansman kredisi, ihracat yapan bir firmaya ihracat sonucu elde edilecek döviz ile geri ödeyeceği şekilde ihracat finansmanında kullanılması için sağlanan döviz cinsindeki kredilerdir.

Bankalardaki bir diğer bilanço dışı yükümlülük grubu taahhütler ise cayılamaz ve cayılabilir taahhütler olarak ayrı başlıklar altında izlenmektedir.

Türev finansal araçlar

Türev finansal araçlar öncelikle belirsizliklere karşı tedbir mahiyetinde riskten korunma amaçlı kullanılan araçlar olmakla birlikte, spekülasyon güdüsü ile alım-satım amaçlı da kullanılabilen, değeri başka temel varlıkların değerine bağlı olan finansal araçlardır [34]. Bankalarda bilanço tarihinde henüz kesin bir yükümlülüğe dönüşmeyen, gelecek dönemlere yansıyacak olan türev finansal araçlar bilanço dışında nazım hesapların türev finansal araçlar başlığı altında izlenmektedir. Nazım hesaplarda bu türev finansal araçlardan riskten korunma amaçlı olanlar ayrı, alım satım amaçlı olanlar ise ayrı gösterilmektedir.

Bu tez içerisinde detaylarına değinilmeyecek olmakla birlikte nazım hesaplarda türev finansal varlıklar;

- Vadeli Döviz Alım-Satım İşlemleri,
- Para ve Faiz Swap İşlemleri,
- Para, Faiz ve Menkul Değer Opsiyonları,
- Para, Faiz Futures İşlemleri,
- Diğer Türev Finansal Varlıklar

başlıkları altında kaydedilebilir.

Emanet kıymetler

Müşteri fon ve portföy mevcutları, emanet alınan menkul değerler, tahsile alınan çekler, tahsile alınan ticari senetler, tahsile alınan diğer kıymetler, ihracına aracı olunan kıymetler, emanet kıymet alanlar ve diğer emanet kıymetler nazım hesaplar altında izlenen bilanço dışı yükümlülüklerdir.

Rehinli kıymetler

Nazım hesaplarda rehinli kıymetler olarak kaydedilebilecek olan kıymetler menkul kıymetler, teminat senetleri, emtia, varant, gayrimenkuller, rehinli kıymet alanlar ve diğer rehinli kıymetlerdir.

Kabul edilen avaller ve kefaletler

Bankaların müşterileri lehine verilmiş aval ve kefaletlerin bankaca kabul edilmesi durumunda nazım hesaplarda kabul edilen avaller ve kefaletler başlığı altında kaydedilir.

1.1.2. Gelir tablosu ve özkaynaklarda muhasebeleştirilen gelir gider kalemlerine ilişkin tablo

A)Gelir tablosu

Gelir tablosu genel anlamda “işletmenin belli bir dönemde elde ettiği tüm gelirler ile aynı dönemde katlandığı bütün maliyet ve giderleri ve bunların sonucunda işletmenin elde ettiği dönem net kârını veya dönem net zararını” yansıtan temel finansal tablo olarak tanımlanabilir [3]. BDDK, Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte gelir tablosunu “bankanın belirli bir hesap döneminde, elde ettiği tüm hasılat ve gelirler ile katlandığı tüm maliyet ve giderleri sınıflandırılmış olarak gösteren ve dönem faaliyet sonuçlarını kar veya zarar olarak özetleyen tablo” olarak bankalar özelinde tanımlamaktadır [35]. Bilançolar bankanın belli bir tarihteki anlık durumunu yansıtırken, gelir tablosu bankanın dönem içindeki faaliyetleri ve karlılığı hakkında genel bir tablo çizmektedir.

Genel olarak gelir tablosu düzenlenirken; işletmenin ana faaliyetlerinden sağlanan gelirler ile ana faaliyetlerine ait giderler, süreklilik arz eden diğer olağan faaliyetlerden sağlanan gelirler ile bu faaliyetlere ilişkin giderler ve olağandışı gelirler ile giderler ayrı olarak izlenmektedir. Bankaların en önemli faaliyet konusunu krediler oluşturduğundan bankaların gelir tablosu kalemlerinde Faiz Gelirleri ve Giderleri ile Faiz Dışı Gelirler ve Giderler olarak genel bir ayrıma gidilebilir. Faiz Dışı Gelirler ve Giderleri, bankacılık faaliyetlerinden kaynaklananlar ve süreklilik göstermeyen, bankacılık faaliyetlerinden kaynaklanmayanlar olarak ayırmak mümkündür. Yani banka gelir tablolarında yer alan kalemler Faiz Gelirleri ve Giderleri, Faaliyet Gelirleri ve Giderleri ile Olağan Dışı Gelirler ve Giderler olarak üç şekilde sınıflandırılabilir. Detaylı tanımlamalar aşağıda yer almakla birlikte gelir tablosunda yer alan hesap kalemleri genel olarak EK-2'de gösterilmektedir.

i) Faiz gelirleri

Bankaların ana faaliyet konusunu krediler oluşturmakta dolayısı ile ana faaliyet geliri de faiz gelirlerinden oluşmaktadır. Faiz gelirlerini kredilerden, zorunlu karşılıklardan, bankalardan, para piyasası işlemlerinden, menkul değerlerden alınan faizler ve diğer gelirler olarak alt gruplara ayırmak mümkündür.

Kredilerden alınan faizler

Bankaların en önemli faaliyet unsuru olarak tahsis ettikleri kredilerden sağlanan faiz gelirleri gelir tablosunda kredilerden alınan faizler olarak izlenmekte ve faiz gelirlerinin en önemli kısmını oluşturmaktadır.

Zorunlu karşılıklardan alınan faizler

TCMB bünyesinde bulunan mevduat munzam karşılıklarından sağlanan faiz gelirleri gelir tablosunda zorunlu karşılıklardan alınan faizler olarak izlenmektedir.

Bankalardan alınan faizler

Bankalar yurtiçi veya yurtdışı bankalarda yer alan mevduat hesaplarından sağladıkları faiz gelirlerini gelir tablosunda bankalardan alınan faizler olarak kaydetmektedirler.

Para piyasası işlemlerinden alınan faizler

Bankalar TCMB aracılığıyla diğer bankalara borç vererek sağladıkları faiz gelirlerini gelir tablosunda para piyasası işlemlerinden alınan faizler olarak kaydetmektedirler.

Menkul değerlerden alınan faizler

Bankaların devlet iç borçlanma senetleri ve diğer menkul değerlerden sağladıkları

faiz gelirleri gelir tablosunda menkul değerlerden alınan faizler olarak izlenmektedir.

Diğer gelirler

Bankalar herhangi bir diğer faiz geliri başlığına dâhil olmayan faiz gelirlerini gelir tablosunda bu başlık altında izlemektedirler.

ii) Faiz giderleri

Bankaların mevduat ve mevduat dışı yabancı kaynak temin etmek için katlandığı faizler gelir tablosunda faiz giderleri olarak kaydedilmektedir. Faiz gelirlerine paralel olarak faiz giderleri Mevduata Verilen Faizler, Kullanılan Kredilere Verilen Faizler, Para Piyasası İşlemlerine Verilen Faizler, İhraç Edilen Menkul Kıymetlere Verilen Faizler ve Diğer Faiz Giderleri olarak izlenmektedir.

iii) Net faiz geliri/gideri

Bankaların gelir tablolarında; hesap dönemine ait faiz gelirleri ile faiz giderleri arasındaki fark pozitif olması halinde Net Faiz Geliri olarak, negatif olması halinde ise Net Faiz Gideri olarak gösterilmektedir. Net Faiz Geliri/Gideri, özellikle bankanın karlılığını ölçerken kullanılan anlamlı bir gelir tablosu kalemidir.

iv) Faaliyet gelirleri/giderleri toplamı

Banka gelir tablolarında, bankacılık faaliyetlerinden doğan faiz dışı gelirler ile bankacılık işlemlerinden kaynaklanan faiz dışı giderler faaliyet gelirleri/giderleri olarak kaydedilmektedir. Faaliyet Gelirleri/Giderleri; Net Faiz Geliri/Gideri yanı sıra Net Ücret ve Komisyon Gelirleri/Giderleri, Temettü Gelirleri, Net Ticari Kar/Zarar ve Diğer Faaliyet Gelirlerini de içermektedir.

Net ücret ve komisyon gelirleri/giderleri

Bankaların tahsis ettikleri nakdi veya gayrinakdi kredilerden aldıkları ücret ve

komisyonlar Alınan Ücret ve Komisyonlar başlığı altında izlenmektedir. Ayrıca bankaların kredi tahsisi dışında müşterilerine sundukları çek-senet tahsili, para transferi, portföy yönetimi, danışmanlık-sigortacılık hizmetleri, emanet muhafazası ve benzeri bankacılık işlemlerinden alınan ücret ve komisyonlar da bu hesap altında kaydedilmektedir. Bankalar Verilen Ücret ve Komisyonlar başlığı altında muhabir bankalara havale, kefalet ve garantiler gibi işlemler dolayısı ile ödenen giderler izlenmektedir.

Temettü gelirleri

Bankalar Ortaklık Payları (İştirakler, Bağlı Ortaklıklar veya İş Ortaklıkları) dolayısı ile hesap dönemi içinde nakden ya da kardan ayrılan yedeklerin sermayeye eklenmesi ile kar payı olarak aldıkları temettü gelirlerini gelir tablosunda bu hesap altında izlemektedirler.

Net ticari kar/zarar

Bankalar 5411 sayılı Bankacılık Kanunu gereğince ticari amaçla gayrimenkul ve emtia alım veya satımında bulunamazlar. Bankalarda Ticari Kar/Zarar olarak; menkul değerlerin alım-satımından doğan Sermaye Piyasası İşlemleri Kar veya Zararları, Türev Finansal İşlemlerden Kar/Zarar ile döviz alım-satımı ve benzeri işlemlerinden doğan Kambiyo İşlemleri Kâr/Zararı izlenmektedir.

Diğer faaliyet gelirleri

Bankalar yukarıda belirtilen herhangi bir sınıflandırmaya tabii olmayan faaliyet gelirlerini gelir tablosunda Diğer Faaliyet Gelirleri başlığı altında kaydetmektedirler.

v) Net faaliyet karı/zararı

Bankaların gelir tablolarında Net Faaliyet Karı/Zararı; Faaliyet Gelirleri/ Giderleri Toplamından Kredi ve Diğer Alacaklar Değer Düşüş Karşılığı ile Diğer Faaliyet Giderleri düşülerek hesaplanır.

Kredi ve diğer alacaklar değer düşüş karşılığı

Bankalarca nakdi ve gayrinakdi krediler için ayrılan özel karşılıklar, genel karşılıklar ve muhtemel riskler için ayrılan serbest karşılıklar gelir tablosunda bu kalem altında izlenmektedir.

Diğer faaliyet giderleri

Bankalar diğer faaliyet giderleri olarak Personel Giderleri, Kıdem Tazminatı Karşılığı, Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlık Değer Düşüş Giderleri, Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlık Amortisman Giderleri, Şerefiye Değer Düşüş Gideri, Diğer İşletme Giderleri gibi olağan faaliyetlerden kaynaklanan giderlerini bu başlık altında izlemektedirler.

vi) Sürdürülen faaliyetler dönem net kar/zararı

Banka gelir tablolarının bu hesap kalemi Sürdürülen Faaliyetler Vergi Öncesi Kar/Zarar ile Sürdürülen Faaliyetler Vergi Karşılığı toplamı olarak hesaplanmaktadır.

Sürdürülen faaliyetler vergi öncesi kar/zarar

Bankaların Gelir Tablolarında Net Faaliyet Karı/Zararı üzerine Birleşme İşlemi Sonrasında Gelir Olarak Kaydedilen Fazlalık Tutarı, Özkaynak Yöntemi Uygulanan Ortaklıklardan Kar/Zarar ve Net Parasal Pozisyon Kar/Zararı eklenerek Sürdürülen Faaliyetler Vergi Öncesi Kar/Zarara ulaşılır.

- Birleşme İşlemi Sonunda Gelir Olarak Kaydedilen Fazlalık Tutarı: Bankalar için süreklilik arz etmeyen istisnai bir gelir kalemi olan birleşme sonucunda gelir olarak kaydedilen fazlalık tutarları gelir tablolarında bu hesapta izlenmektedir.
- Özkaynak Yöntemi Uygulanan Ortaklıklarda Kar/Zarar: Bankalarda, özkaynak yöntemi uygulanan ortaklıklardan sağlanan kar ya da zararın izlendiği hesaptır.
- Net Parasal Pozisyon Karı/Zararı: Bankalar, parasal borçlarını aşan tutarda parasal varlıkları bulunması durumunda enflasyon sebebi ile uğradıkları satın alma gücü

kaybını veya tam tersi şekilde parasal varlıklarını aşan tutarda parasal borçları olması nedeni ile enflasyonist ortamda kazanacakları satın alma gücü artışlarını Gelir Tablosunda bu hesap altında göstermektedirler.

Sürdürülen faaliyetler vergi karşılığı ($\pm$)

Bankaların sürdürülen faaliyetleri sonucunda elde ettikleri gelirler dolayısı ile ödeyeceği vergileri içermekte; Cari Vergi Karşılığı ve Ertelenmiş Vergi Karşılığı olarak dönemsel ayrıma gidilmektedir.

vii) Durdurulan faaliyetler dönem net kar/zararı

Banka gelir tablolarının bu hesap kalemi Durdurulan Faaliyetler Vergi Öncesi Kar/Zarar ve Durdurulan Faaliyetler Vergi Karşılığı hesaplarını içerecek şekilde hesaplanmaktadır.

Durdurulan faaliyetler vergi öncesi kar/zarar

Durdurulan Faaliyetlerden Gelirler toplamından Durdurulan Faaliyetlerden Giderler çıkarılarak Durdurulan Faaliyetler Vergi Öncesi Kar ya da Zarar bulunmaktadır.

Durdurulan faaliyetler vergi karşılığı ($\pm$)

Bankaların durdurulan faaliyetlerinden sağlanan gelirler dolayısı ile ödeyeceği vergileri içermekte; Cari Vergi Karşılığı ve Ertelenmiş Vergi Karşılığı olarak dönemsel ayrıma gidilmektedir.

viii) Net dönem kar/zararı

Dönem karının vergi ve yasal yükümlülüklerden arındırılmış halini gösteren Net Dönem Kar/Zararı hesabı Sürdürülen Faaliyetler Dönem Net Kar/Zararı ve Durdurulan Faaliyetler Dönem Net Kar/Zararı toplamı olarak hesaplanmaktadır.

B) Özkaynaklarda muhasebeleştirilen gelir gider kalemlerine ilişkin tablo

Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Özkaynaklarda Muhasebeleştirilen Gelir Gider Kalemlerine İlişkin Tablo “Türkiye Muhasebe Standartları uyarınca kâr ya da zararla ilişkilendirilmeyen, yeniden sınıflandırma düzeltmeleri de dâhil olmak üzere özkaynaklar altında sınıflandırılan gelir ya da gider kalemlerini gösteren tablo” olarak tanımlanmaktadır [36]. Özkaynaklarda Muhasebeleştirilen Gelir Gider Kalemlerine İlişkin Tabloda yer alan hesap kalemlerinin detaylı tanımlamaları aşağıda yer almakla birlikte tablo genel olarak EK-3'te gösterildiği şekildedir.

Doğrudan özkaynaklar altında muhasebeleştirilen net gelir/gider

Menkul Değerler Değerleme Farklarına Satılmaya Hazır Finansal Varlıklardan Eklenen, Maddi Duran Varlıklar Yeniden Değerleme Farkları, Maddi Olmayan Duran Varlıklar Yeniden Değerleme Farkları, Yabancı Para İşlemler İçin Kur Çevrim Farkları, Nakit Akış Riskinden Korunma Amaçlı Türev Finansal Varlıklara İlişkin Kar/Zarar (Gerçeğe Uygun Değer Değişikliklerinin Etkin Kısımı), Yurtdışındaki Net Yatırım Riskinden Korunma Amaçlı Türev Finansal Varlıklara İlişkin Kar/Zarar (Gerçeğe Uygun Değer Değişikliklerinin Etkin Kısımı), Muhasebe Politikasında Yapılan Değişiklikler ile Hataların Düzeltilmesinin Etkisi, TMS Uyarınca Özkaynaklarda Muhasebeleştirilen Diğer Gelir Gider Unsurları ve Değerleme Farklarına Ait Ertelenmiş Vergi toplamını içermektedir.

Döneme ilişkin muhasebeleştirilen toplam kar/zarar

Doğrudan Özkaynaklar Altında Muhasebeleştirilen Net Gelir/Gider ile Bilançoda Dönem Net Kar/Zararı olarak yer alan Dönem Karı/Zararı toplanarak hesaplanmaktadır.

1.1.3. Özkaynak değişim tablosu

Bankalarda Özkaynak Değişim Tablosu, dönem içinde özkaynak kalemlerinde meydana gelen değişimleri, artış ve azalışları, gösteren yardımcı finansal tablolardır.

Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin özkaynak değişim tablosu başlıklı 9. maddesinde “Özkaynak değişim tablosu, ana ve katkı sermaye kalemlerinin her birinin dönem başı bakiyesini, dönem içinde söz konusu kalemlerde meydana gelen artışları veya azalışları ve dönem sonu kalanını ayrı ayrı gösterecek biçimde düzenlenir” denilmektedir [37]. Özkaynak Değişim Tabloları hem cari dönem hem de önceki dönem özkaynak verilerini içermektedir. Söz konusu tablo düzenlenirken özkaynakları oluşturan kalemler yatay ekseninde EK-4/a’da gösterildiği şekilde belirtilmektedir.

Tablonun dikey ekseninde ise dönem başında ve sonundaki özkaynaklar toplamı ile dönem içindeki artış ve azalışlara sebep olan hareketler yer almakta, yatay eksenindeki her bir kalemin dönem içi hareketleri kendi sütunu içerisinde izlenmektedir. Dikey ekseninde yer alan kalemler EK-4/b’de yer almaktadır.

Böylelikle Özkaynaklar Değişim Tablosunda her bir özkaynak kalemi için dönem başı bakiyesine TMS8 Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerinde Değişiklikler ve Hatalar Standardı uyarınca hataların düzeltilmesi ya da muhasebe politikalarının değiştirilmesi sebebi ile yapılan düzeltmeler yansıtılarak Yeni Bakiye diye adlandırılan dönem başı özkaynak verileri bulunur.

Yine her bir özkaynak kalemi için dönem içindeki değişimler olarak adlandırılan Birleşmeden Kaynaklanan Artış/Azalış, Menkul Değerler Değerleme Farkları, Riskten Korunma Fonları, Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıklar Yeniden Değerleme Farkları, Ortaklara Bedelsiz Hisse Senetleri, Kur Farkları, Varlıkların Elden Çıkarılmasından Kaynaklanan Değişiklik, Varlıkların Yeniden Sınıflandırılmasından Kaynaklanan Değişiklik, İştirak Özkaynağındaki Değişikliklerin Banka Özkaynağına Etkisi, Sermaye Artırımı, Hisse Senedi İhracı ve İptal Kârları, Ödenmiş Sermaye Enflasyon Düzeltme Farkı, Dönem Net Kârı veya Zararı veya Kâr Dağıtımı sebebi ile meydana gelen özkaynak değişimleri ayrı ayrı gösterilmektedir. Yeni bakiye ile dönem içindeki değişimler toplamı dönem sonu özkaynak bakiyesini vermektedir.

1.1.4. Nakit akış tablosu

Nakit akış tabloları dönem içerisindeki nakit ve nakde eşdeğer varlık giriş ve çıkışlarını göstermektedir. Nakit girişi bilanço aktifindeki azalış ya da bilanço pasifindeki artışlar olarak değerlendirilebileceği gibi, nakit çıkışı da bilanço aktifindeki artış ya da bilanço pasifindeki azalışlar olarak düşünülebilir. Gelir tablosunun ve diğer finansal tabloların göstermekte yetersiz kaldığı nakit artış ya da azalışlarını bankalar nakit akış tablosu aracılığı ile izlemektedirler. Örneğin bankalar nakit çıkışı ile sağlanan duran varlık alımını gelir tablosunda görememekte; ancak nakit akış tablosundan izleyebilmektedirler [38].

TMS 7 Nakit Akış Tablolarına İlişkin Muhasebe Standardı Hakkında Tebliğ10. maddesinde belirtildiği üzere nakit akış tablosu nakit akışlarını; işletme faaliyetleri ile ilgili nakit akışları, yatırım faaliyetleri ile ilgili nakit akışları ve finansman faaliyetleri ile ilgili nakit akışları olarak üç ayrı başlıkta izleyecek şekilde sınıflandırmaktadır [39]. Bankalarda düzenlenecek nakit akış tablosu modeli EK-5'te gösterildiği gibidir.

“Nakit akış tablosunun düzenlenebilmesi için

- 1) Dönem başı dönem sonu karşılaştırmalı bilançoların
- 2) İlgili hesap dönemine ait gelir tablosunun
- 3) Kar dağıtım tablosunun
- 4) İlgili dönem de para hareketi gerektirmeyen işlemlerin elenmesi,
- 5) Nakit giriş ve çıkışlarının, bankacılık, yatırım ve finansman faaliyetleri başlıkları altında sınıflandırılması gerekir” [40].

Bankalarda nakit akış tabloları düzenlenirken, nakit giriş ya da çıkışı doğuran bir işlemin tek bir başlık altında sınıflandırılmasının her zaman mümkün olmadığını, örneğin bir işlemin hem faiz hem anapara unsuru içerdiği için aynı anda bankacılık ve finansman faaliyeti niteliği taşıyabileceğini unutmamak gerekmektedir.

Dönem başındaki nakit ve nakde eşdeğer varlıklara bankacılık, yatırım ve finansman faaliyetlerinden sağlanan net nakit akımları eklenerek dönem sonundaki nakit ve nakde eşdeğer varlıklar bulunmaktadır.

1.1.5. Dipnot ve açıklamalar

Dipnotlar, “Finansal tabloların başka bir yerinde yer almayan fakat bunların herhangi birinin anlaşılması için geçerli olan bilgiyi sağlar” [41]. Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin finansal tablolar başlıklı 5. maddesinde “Önemli muhasebe politikalarını özetleyen dipnotlar, Türkiye Muhasebe Standartlarında verilmesi öngörülen diğer açıklayıcı notlar ile finansal tablolarda yer alan bilgilere ilişkin açıklayıcı rapor ve tablolar, finansal tabloların ayrılmaz parçalarıdır” denilmektedir [5].

Dipnotlar ve Açıklamalar, finansal tabloların hazırlanmasında kullanılan muhasebe politikaları, mali bünyeye ilişkin bilgileri, finansal tablolarda yer alan kalemlere ilişkin açıklama ve dipnotları içermektedir.

BDDK, Bankalarca Kamuya Açıklanacak Finansal Tablolar ile Bunlara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar Hakkında Tebliğ, Muhasebe politikalarına ilişkin açıklamalar başlıklı 6. maddesinde şöyle denilmektedir [42];

“(1) Ana ortaklık bankalarca hazırlanan finansal tablolara ilişkin açıklama ve dipnotların birinci kısmını muhasebe politikalarıyla ilgili açıklamalar oluşturur.

(2) Muhasebe politikalarına ilişkin olarak aşağıdaki hususlarda açıklamalar yapılır;

a) Finansal araçların kullanım stratejisi ve yabancı para cinsinden işlemlere ilişkin açıklamalar,

b) Konsolide edilen ortaklıklara ilişkin bilgilerin sunumu,

c) Vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile türev ürünlere ilişkin açıklamalar,

ç) Faiz gelir ve giderlerine ilişkin açıklamalar,

d) Ücret ve komisyon gelir ve giderlerine ilişkin açıklamalar,

e) Finansal varlıklara ilişkin açıklamalar,

f) Finansal varlıklarda değer düşüklüğüne ilişkin açıklamalar,

g) Finansal araçların netleştirilmesine ilişkin açıklamalar,

ğ) Satış ve geri alış anlaşmaları ve menkul değerlerin ödünç verilmesi işlemlerine ilişkin açıklamalar,

h) Satış amaçlı elde tutulan ve durdurulan faaliyetlere ilişkin duran varlıklar ile bu varlıklara ilişkin borçlar hakkında açıklamalar,

ı) Şerefiye ve diğer maddi olmayan duran varlıklara ilişkin açıklamalar,

i) Maddi duran varlıklara ilişkin açıklamalar,

j) Kiralama işlemlerine ilişkin açıklamalar,

k) Karşılıklar ve koşullu yükümlülüklerle ilişkin açıklamalar,

- l) Çalışanların haklarına ilişkin yükümlülüklerle ilişkin açıklamalar,
- m) Vergi uygulamalarına ilişkin açıklamalar,
- n) Borçlanmalara ilişkin ilave açıklamalar,
- o) İhraç edilen hisse senetlerine ilişkin açıklamalar,
- ö) Aval ve kabullere ilişkin açıklamalar,
- p) Devlet teşviklerine ilişkin açıklamalar,
- r) Raporlamanın bölümlemeye göre yapılmasına ilişkin açıklamalar,
- s) Diğer hususlar.”

Adı geçen Tebliğin Mali Bünyeye ve Risk Yönetimine İlişkin Bilgiler başlığı altındaki 7 ila 15'inci maddelerde belirtildiği üzere Dipnotlar ve Açıklamalar; bankaların sermaye yeterliliği, kredi riski, piyasa riski, operasyonel risk, kur riski, faiz oranı riski, likidite riski, finansal varlık ve borçların gerçeğe uygun değeri ile gösterimi ve başkaları nam ve hesabına yapılan işlemler/inanca dayalı işlemler hususlarına ilişkin açıklamaları içermelidir.

Bilançooya ilişkin açıklama ve dipnotlar

Bankalarca Kamuya Açıklanacak Finansal Tablolar ile Bunlara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar Hakkında Tebliğ finansal tablolara ilişkin açıklama ve dipnotlar kısmında yer alması gereken aktif ve pasif bilanço kalemlerine, nazım hesaplara ve gelir tablosu kalemlerine ilişkin açıklamalar ile diğer açıklamaları belirtmektedir.

Kısaca bahsetmek gerekirse bilanço aktifine ilişkin açıklamalar ve dipnotlarda yer alması gereken hususlar şu şekilde özetlenebilir;

- Nakit değerler ve T.C. Merkez Bankası hesabına ilişkin bilgiler,
- Gerçeğe uygun değer farkı kâr/zarara yansıtılan finansal varlıklardan repo işlemlerine konu olanlar ve teminata verilen/bloke edilenlere ilişkin bilgiler,
- Alım satım amaçlı türev finansal varlıklara ilişkin pozitif farklar tablosu,
- Bankalar ve yurt dışı bankalar hesabına ilişkin bilgiler,
- Satılmaya hazır finansal varlıklardan repo işlemlerine konu olanlar ve teminata verilen /bloke edilenlere ilişkin bilgiler,
- Satılmaya hazır finansal varlıklara ilişkin bilgiler,
- Kredilere ilişkin olarak; bankanın ortaklarına ve mensuplarına verilen her çeşit kredi veya avansın bakiyesi, birinci ve ikinci grup krediler, diğer alacaklar ile sözleşme koşullarında değişiklik yapılan krediler ve diğer alacaklara ilişkin bilgiler,

vade yapısına göre nakdi kredilerin dağılımı, tüketici kredileri, bireysel kredi kartları, personel kredileri ve personel kredi kartlarına ilişkin bilgiler, taksitli ticari krediler ve kurumsal kredi kartlarına ilişkin bilgiler, kredilerin kullanıcılara göre dağılımı, yurtiçi ve yurtdışı kredilerin dağılımı, bağlı ortaklık ve iştiraklere verilen kredilere ilişkin bilgiler, kredilere ilişkin olarak ayrılan özel karşılıklar, donuk alacaklara ilişkin bilgiler, zarar niteliğindeki krediler ve diğer alacaklar için tasfiye politikasının ana hatları ile aktiften silme politikasına ilişkin açıklamalar,

- Vadeye kadar elde tutulacak yatırımlara ilişkin açıklamalar,
- İştirakler hesabına, bağlı ortaklıklara ve birlikte kontrol edilen ortaklıklara (iş ortaklıklarına) ilişkin bilgiler,
- Kiralama işlemlerinden alacaklara ilişkin bilgiler,
- Riskten korunma amaçlı türev finansal varlıklara ilişkin pozitif farklar tablosu,
- Maddi ve maddi olmayan duran varlıklara ilişkin açıklamalar,
- Yatırım amaçlı gayrimenkullere ilişkin açıklamalar,
- Bulunması halinde ertelenmiş vergi varlığına ilişkin açıklamalar,
- Satış amaçlı elde tutulan ve durdurulan faaliyetlere ilişkin duran varlıklar hakkında açıklamalar,
- Bilançonun diğer aktifler kalemi, nazım hesaplarda yer alan taahhütler hariç bilanço toplamının % 10'unu aşıyor ise bunların en az %20'sini oluşturan alt hesapların isim ve tutarları da dâhil olmak üzere diğer aktiflere ilişkin bilgiler. Finansal tablolara ilişkin açıklama ve dipnotlar kısmında pasif kalemlere ilişkin olarak ise şu açıklamaların yer alması gerekmektedir;
- Mevduat/toplanan fonların vade yapısına, sigorta kapsamında bulunan tasarruf mevduatına/katılım fonuna ilişkin olarak sigorta limitini aşan tutarlara, merkezi yurtdışında bulunan bankanın Türkiye'deki şubesinde bulunan tasarruf mevduatına/ gerçek kişilerin ticari işlemlere konu olmayan özel cari ve katılma hesaplarına, sigorta kapsamında bulunmayan tutarlara ilişkin bilgiler,
- Alım satım amaçlı türev finansal borçlara ilişkin aşağıdaki negatif farklar tablosu,
- Bankalar ve diğer mali kuruluşlara ilişkin bilgiler,
- Bilançonun diğer yabancı kaynaklar kalemi, bilanço toplamının %10'unu aşıyorsa, bunların en az %20'sini oluşturan alt hesapların isim ve tutarları,
- Kiralama işlemlerinden borçlara ilişkin bilgiler,

- Riskten korunma amaçlı türev finansal borçlara ilişkin aşağıdaki negatif farklar tablosu,
- Karşılıklara ilişkin bilgiler,
- Vergi borcuna ilişkin açıklamalar,
- Satış amaçlı elde tutulan ve durdurulan faaliyetlere ilişkin duran varlık borçları hakkında bilgiler,
- Bankanın kullandığı sermaye benzeri kredilerin sayısı, vadesi, faiz oranı, kredinin temin edildiği kuruluş ve varsa, hisse senedine dönüştürme opsiyonuna ilişkin detaylı açıklamalar ile sermaye benzeri kredilere ilişkin bilgiler,
- Özkaynaklara ilişkin bilgiler,
- Azınlık paylarına ilişkin açıklamalar.

Nazım hesaplara ilişkin açıklama ve dipnotlar

Adı geçen tebliğ, finansal tablolara ilişkin açıklamalar ve dipnotlar kısmında nazım hesaplara ilişkin olarak şu açıklamaların yer alması gerektiğini belirtmektedir;

- Gayri kabili rücu nitelikteki kredi taahhütlerinin türü ve miktarı, gayrinakdi krediler ile kesin teminatlar, geçici teminatlar, kefaletler ve benzeri işlemlerden kaynaklanan muhtemel zararların ve taahhütlerin yapısı ve tutarı,
- Gayrinakdi kredilerin toplam tutarı, sektör bazında risk yoğunlaşması bilgileri,
- Türev işlemlere ilişkin açıklamalar,
- Kredi türevlerine ve bunlardan dolayı maruz kalınan risklere ilişkin açıklamalar,
- Koşullu borçlar ve varlıklara ilişkin açıklamalar,
- Başkaları nam ve hesabına verilen hizmetlere ilişkin açıklamalar.

Gelir tablosuna ilişkin açıklama ve dipnotlar

Diğer finansal tablolarda olduğu gibi, finansal tablolara ilişkin açıklamalar ve dipnotlar kısmında gelir tablosuna ilişkin olarak yer alacak açıklama ve dipnotlar şu şekildedir;

- Kredilerden, bankalardan, menkul değerlerden, iştirak ve bağlı ortaklıklardan alınan faiz gelirlerine ilişkin bilgiler,
- Kredilere, iştirakler ve bağlı ortaklıklara, ihraç edilen menkul kıymetlere verilen

faizlere ilişkin bilgiler,

- Mevduata veya katılma hesaplarına ödenen faizin vade yapısına göre gösterimi,
- Temettü gelirlerine, ticari kar/zarara ve diğer faaliyet gelirlerine ilişkin açıklamalar,
- Kredi ve diğer alacaklarına ilişkin değer düşüş karşılıkları,
- Diğer faaliyet giderlerine ilişkin bilgiler,
- Sürdürülen faaliyetler ile durdurulan faaliyetler vergi öncesi kar/zararına, vergi karşılığına ve dönem net kar/zararına ilişkin açıklamalar,
- Net dönem kar/zararına ilişkin açıklamalar,
- Gelir tablosunda yer alan diğer kalemlerin, gelir tablosu toplamının %10'unu aşması halinde bu kalemlerin en az %20'si.

Diğer açıklamalar ve dipnotlar

Özkaynak değişim tablosu ve nakit akış tablosuna ilişkin açıklama ve dipnotlarda kalemlerin tablolardaki sıralaması dikkate alınmalıdır. Açıklamalar ve dipnotlarda, bankaların dâhil olduğu risk grubuna ilişkin açıklamalara da değinmek gerekmektedir.

1.1.6. Diğer finansal tablolar

Bankalar temel finansal tablolar dışında Fon Akım Tablosu, Net İşletme Sermayesi Değişim Tablosu, Kar Dağıtım Tablosu gibi yardımcı finansal tablolar düzenlemektedirler. Bunlardan Kar Dağıtım Tablosu Bankalarca Kamuya Açıklanacak Finansal Tablolar ile Bunlara İlişkin Açıklama ve Dipnotları Hakkında Tebliğ 4. maddesinde bankalarca hazırlanacak finansal tablolardan birisi olarak anılmaktadır. Dolayısı ile burada diğer yardımcı finansal tablolardan kar dağıtım tablosu daha detaylı olarak ele alınacaktır.

“Kar dağıtım tablosu, bankaların elde ettikleri brüt karın vergi ve diğer yasal yükümlülükler düşüldükten sonra ne şekilde dağıtılacağını gösteren tablodur” [43]. Bankalarda düzenlenecek Kar Dağıtım Tablosunda yer alması gereken kalemler EK-6'da yer almaktadır.

2. FİNANSAL ANALİZ

Finansal analiz “bir işletmenin mali yapısının sermaye kaynakları ve bunların aktif varlıklara dağılışı bakımından yeterli olup olmadığının ve faaliyet sonuçlarının verimliliği ile bunların gösterdikleri eğilimlerin incelenmesidir” [44]. Finansal analiz sonucunda elde edilecek veriler sayesinde işletmenin belirlediği rakamsal veya oransal hedeflere ulaşma başarısının gözlemlenmesi, piyasa verileri veya genel kabul görmüş standartlar ile kıyaslanması sağlanır.

Finansal analizi; analiz yapan kişinin durumuna göre, analizin yapılma amacına göre ve analizin kapsamına göre olmak üzere üç ayrı bakış açısıyla türlere ayırmak mümkündür. Analizi yapanın kimliğine göre finansal analizi türlere ayırmak istersek işletme içi (muhasibeci, denetçi, yönetici gibi) kişiler tarafından yapılan analize iç analiz, işletmenin faaliyet sonuçlarına ilgi duyan üçüncü şahıslar (bankalar, işletmeye hisse senedi veya tahvil aracılığı ile yatırım yapan kişiler gibi) tarafından yapılan analize ise dış analiz denilmektedir. İç analizde analistin işletme içi tüm bilgi belgelerden yararlanabileceği için avantajlı olduğu yargısına ulaşılabilir.

Finansal analizin neden yapıldığı hususunda bir ayrıma gidilecek olunursa, finansal analizi yönetim analizi, kredi analizi ve yatırım analizi olarak üç gruba ayırmak gerekmektedir. İşletme faaliyetlerinin başarısı ve yönetim kalitesini ölçmek üzere yöneticiler tarafından yapılan analiz yönetim analizi olarak adlandırılmaktadır. İşletmeye finansman sağlayanlar tarafından işletmenin borç ödeme başarısının ölçülmesi amacıyla yapılan analiz ise kredi analizi olarak adlandırılmaktadır. Son olarak yatırım analizi olarak adlandırılan analiz türü işletmeye kaynak sağlayan sermaye sahipleri ve hisse senedi, tahvil benzeri araçlar vasıtası ile işletmeye uzun vadeli kaynaklar sağlayan kişilerce yapılan geçmiş dönem karlılığını ölçmek ve gelecek dönem için kar tahmini yapmak amacı ile kullanılır.

Analizi yapan kişi ve analiz amacı dışında finansal analiz analizin kapsamına göre sınıflandırılıp statik ve dinamik analiz olarak iki türe ayrılabilir. Statik analiz, işletmenin belirli bir hesap dönemine ait finansal tablolarında yer alan hesap kalemlerinin birbiri ile olan ilişkilerinin incelendiği yani tek bir hesap dönemi verileri kullanılarak yapılan

analizdir. Dinamik analiz ise işletmenin birden fazla hesap dönemine ait finansal tablolarda yer alan hesap kalemlerinin zaman içerisinde gösterdikleri eğilimleri, değişimleri incelemek amacı ile cari dönem finansal tablolarını geçmiş dönemin tabloları ile kıyaslayan analiz türüdür.

2.1. Finansal Analiz Teknikleri

Statik veya dinamik birçok farklı şekilde finansal tablolardaki verileri yorumlamak mümkündür. Finansal tablo analizinde kullanılan temel yöntemleri karşılaştırmalı analiz (yatay analiz), yüzde yöntemi ile analiz(dikey analiz), eğilim yüzdeleri ile analiz (trend analizi) ve oran analizi (rasyo analizi) olarak dört başlık altında toplamak mümkündür [1]. Bunlar dışında kalan ve mali tablolarda yer alan verilerin yorumlanması açısından kullanışlı olan belli başlı yöntemler de diğer analiz teknikleri başlığı altında tanıtılacaktır.

2.1.1. Karşılaştırmalı analiz (yatay analiz)

Belirli bir döneme ilişkin finansal tabloların incelenmesi işletmeye yalnızca o dönemdeki faaliyet sonuçlarını yansıtan statik bir sonuç ortaya koymaktadır. Karşılaştırmalı (yatay) analiz tekniğinde birbirini izleyen birden fazla dönemin finansal verileri kendi içinde karşılaştırılarak değişimlerin hem nitelik hem de nicelik olarak saptanması sağlanır. Yani değişimlerin yalnızca rakamsal veya oransal olarak belirlenmesi değil aynı zamanda değişimlerin sebeplerini saptamak ve analiz etmek de amaçlanmaktadır. Bu yönüyle karşılaştırmalı analiz tekniği incelenen işletmenin hem geçmişteki durumunu hem güncel durumunu hem de gelecek ile ilgili tahminleri yansıtır ve kapsamına göre analiz türlerinden dinamik analiz türünde sayılmalıdır. Bu yöntemin en önemli üstünlüğü olarak da işletmenin geleceğine dönük yorumlar ortaya koyması yani işletmenin gelişme yönüne işaret ediyor olması sayılabilir.

Karşılaştırmalı analizde doğru sonuçlar elde etmek için kıyaslanan dönemlere ait finansal verilerin, yani finansal tabloların, kapsadıkları dönem uzunluklarının aynı olmasına ve aynı muhasebe ilkelerine göre düzenlenmesine dikkat edilmelidir. Ayrıca fiyatlar genel seviyesinde analizin sonuçlarına etki edecek ölçüdeki değişimler dikkate alınmalıdır.

Karşılaştırmalı (yatay) analiz yaparken işletmenin birden fazla döneme ait verileri yan yana konularak analiz edilir [32]. Rakamsal ve aynı zamanda oransal olarak finansal tabloların kalemleri ve değişimler incelenirken, her bir hesap kalemi dâhil olduğu hesap grubu içerisindeki payı açısından ve diğer hesap gruplarındaki değişimler ile birlikte analiz edilebilir. Hatta bir mali tablonun yatay analizi yapılırken bazı değişimleri açıklamak için diğer finansal tablolardaki verilerin değişimlerinden de faydalanmak mümkündür.

Karşılaştırmanın nasıl yapılacağı ile ilgili ise iki farklı usul benimsenebilir. Bunlardan birincisi temel yıl olarak saptanan bir hesap dönemini baz alarak tüm karşılaştırmaları temel yıl verileri üzerinden yapmaktır. Diğerisi ise karşılaştırmada her bir hesap döneminin verilerini kendinden önceki dönem ile kıyaslamaktır.

2.1.2. Yüzde yöntemi ile analiz (dikey analiz)

Finansal tabloların analizinde kullanılan bir diğer yöntem, finansal tablolarda yer alan bir hesap kaleminin kendi hesap grubu ya da finansal tablo toplamı içerisindeki payı belirlenerek analize tabi tutulduğu yüzde (dikey) analizdir.

Bu analiz yöntemi ile işletmenin tek bir hesap dönemine ait verileri incelenebilir, aynı zamanda birbirini izleyen hesap dönemlerine ait finansal tabloların analizinden elde edilen yüzdeler karşılaştırılabilir. Bu şekilde anlamlı yorumlar yapmak mümkün olduğundan birden fazla dönemin finansal tabloları birlikte de analiz edilebilir. Diğer bir deyişle yüzde yöntemi ile analiz hem statik hem de dinamik analiz olarak kullanılabilir bir yöntemdir. Ancak birden fazla hesap döneminin finansal verileri kıyaslanacak ise fiyatlar genel seviyesinde meydana gelen önemli değişimlere dikkat etmek ve her kalemin enflasyondan farklı oranlarda etkilendiğini göz önünde tutmak gerekir.

Yüzde yöntemi ile analizin en önemli üstünlüğü olarak, finansal tablo toplamı yüz kabul edilerek her bir hesap kaleminin mutlak rakamlar yerine toplamdaki payı (yüzdesi) şeklinde ifade edilmesi sayesinde benzer sektörlerde yer alan farklı büyüklükteki işletmelerin finansal durumlarının anlamlı şekilde karşılaştırılabilmesi sayılabilir.

2.1.3. Eğilim yüzdeleri ile analiz (trend analizi)

Eğilim yüzdeleri (trend) analizi ile işletmenin birbirini izleyen hesap dönemlerine ait finansal tabloları birlikte incelenirken ilk yıl temel (baz) yıl olarak belirlenip, o hesap dönemi verileri yüz olarak kabul edilir ve diğer hesap dönemlerinin verileri temel yılın yüzdesi olarak hesaplanır, hesap kalemlerindeki artış ya da azalışlar bu şekilde gösterilir. Bu yönüyle eğilim yüzdeleri yöntemi dinamik bir analiz yöntemidir.

Eğilim yüzdeleri analizi için temel yıl seçilirken dikkat edilmesi gereken husus, sonuçlar üzerinde yanıltıcı etki yaratmaması açısından ne çok başarısız ne de çok başarılı bir yıl seçilmesidir. Olabildiğince standart bir hesap dönemi baz alınmalı, ayrıca ilerleyen dönemlerin verileri analiz edilirken muhasebe uygulamalarında değişiklik olup olmadığı, fiyatlar genel seviyesinin o dönemdeki finansal verilere ne şekilde etki ettiği hususlarına çok dikkat edilmelidir. Hatta fiyatlar genel seviyesinin finansal tablo hesap kalemleri üzerindeki etkisini indirmek yoluna dahi başvurulabilir.

Elde edilen sonuçlardan anlamlı bir eğilim (trend) ortaya koyabilmek için analistin incelediği dönemin oldukça uzun olması gerekir. Bunun yanı sıra analistin tüm kalemler için bir trend oluşturmasındansa yalnızca önemli paylara sahip hesapları incelemesi daha anlamlı olacaktır.

2.1.4. Oran analizi (rasyo analizi)

Finansal tablo analizinde en yaygın kullanılan yöntem oran (rasyo) analizidir. Finansal tablolarda yer alan hesap kalemlerinin aralarındaki ilişkiyi oran ya da yüzde şeklinde inceleyen, geçmiş yılların verileri, sektör verileri ve belirli standartlar ile bu oran veya yüzdeyi kıyaslayan finansal analiz tekniğine oran analizi denilmektedir [38].

Finansal tablolarda yer alan hesap kalemleri kullanılarak çok sayıda oran hesaplamak mümkündür fakat oran analizinde önemli olan aralarında anlamlı ilişkiler kurulabilecek, birbiri ile alakalı hesap kalemleri arasında yorumlanabilir oranlar hesaplamaktır. Oran hesaplamaları yapılırken önemli olan, “özkaynaklarının yeterliliği, yükümlülüklerini yerine getirme gücü (likidite durumu), varlıkların yapısı ve kalitesi,

kaynak kullanımında etkinliği, ... faaliyet sonuçları, karlılığı konularındaki soruları yanıtlayacak oranlar” seçmek ve bu oranları işletmenin geleceğine yönelik çıkarımlar yapabilecek şekilde analiz etmektir [45].

Analist hesapladığı oranları yorumlarken, işletmenin geçmiş yıllardaki verileri ile hesaplanan oranlar, standart değerler ve mümkünse sektöre ait oranlar ile karşılaştırma yapmalıdır. Fiyatlar genel seviyesindeki dalgalanmanın elde ettiğimiz sonuçlara etkisi olabileceği karşılaştırma yapılırken unutulmamalı ve her kalemin enflasyondan farklı oranlarda etkilendiğini göz önünde bulundurulmalıdır. Aynı zamanda elde edilen sonuçları standart oranlar ile kıyaslarken de konjonktürün de hesaplanan değerlere etkisi olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Finansal analiz sürecinde hesaplanacak oranlar farklı açılardan, çok farklı şekillerde sınıflandırılabilir. Ancak tezin bir sonraki bölümünde uygulama İller Bankası A.Ş. üzerinde yapılacağından burada Türkiye Bankalar Birliği (TBB) 'nin sınıflandırmasına göre oranlar;

- 1) Sermaye yeterliliği,
- 2) Bilanço yapısı,
- 3) Aktif kalitesi,
- 4) Likidite,
- 5) Karlılık

6) Gelir-gider yapısı olarak incelenecek ve hesaplamalarda genel işletme bilançoları yerine banka bilançolarında yer alan hesap kalemleri kullanılacaktır [45]. Ayrıca nakit yönetimini değerlendirmek amacıyla nakit akış oranlarına da yer verilecektir.

i) Sermaye yeterlilik oranları

“Sermaye yeterliliği; bankanın borçlularına ve alacaklılarına güven vermesi açısından, uluslararası piyasalarda pasif yönetimi uygulayarak fon kaynağı oluşturmaları açısından, bankanın özkaynak/yabancı kaynak dengesi açısından büyük önem taşımaktadır” [46].

Sermaye yeterliliğini ölçmek için çok çeşitli oranlar kurmak mümkün olmakla birlikte burada bankaların sermaye yeterliliğini ölçmede kullanılabilecek belli başlı oranlara yer verilecektir.

Standart sermaye yeterlilik oranı

Bu oran BDDK tarafından hazırlanan Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine İlişkin Yönetmeliğin 3. Maddesinde “özkaynak/(kredi riskine esas tutar + piyasa riskine esas tutar + operasyonel riske esas tutar)” standart oranı olarak tanımlanmaktadır [47]. Standart Sermaye Yeterlilik Oranı için Basel-III standardı % 8’dir ve hesaplanan oranın %8’den büyük olması istenir.

Özkaynaklar/toplam aktifler oranı

Özkaynak çarpanı olarak da adlandırılan bu oran hesaplanırken kullanılacak olan özkaynaklar toplamı bilançodaki Ödenmiş Sermaye, Sermaye Yedekleri, Kar Yedekleri, Geçmiş Yıllar Kar ve Zararları ile Dönem Kar ve Zararları hesap kalemlerinin toplamı olarak hesaplamaya dâhil edilir. Özkaynaklar/toplam aktifler oranı bankanın aktifinde yer alan varlıkların ne oranda bankanın kendi özkaynakları ile finanse edildiğini ölçer ve bu oran bankanın uzun vadeli borçlarını ödeyebilme gücünün bir göstergesi olduğu için yüksek olması tercih edilmektedir.

Özkaynaklar/toplam pasifler oranı

Öz sermaye oranı olarak da bilinen bu oran bankanın kaynaklarının ne kadarının ortaklarca (pay sahiplerince) sağlandığını gösterir. Bu oranın yüksek olması aktifte yer alan varlıkların büyük bir kısmının öz sermaye ile finanse edildiği, bankanın uzun vadeli yabancı kaynaklarını geri ödemedede sorun yaşamayacağı şeklinde yorumlandığından bu oranın yüksek olması tercih edilir. Tüm işletmelerin mali yapısının farklı olduğu ve konjonktürden kaynaklanan değişimler olabileceği de göz önünde tutularak hesaplanan oranın yorumlanmasında dikkatli olmak gerekmele beraber bu oranın %50 civarında olması gerektiği genel kabul gören bir yaklaşımdır [32].

Yabancı kaynaklar/toplam pasifler oranı

Yabancı Kaynaklar / Toplam Pasifler oranı banka kaynaklarının ne kadarının yabancı kaynaklardan oluştuğunu gösterir. Bilanço pasifinin özkaynaklar ve yabancı kaynaklardan oluştuğu göz önüne alınırsa bu oranın öz sermaye oranını %100'e tamamladığı görülecektir. Bu oranın yüksek olması bankanın yoğun şekilde uzun vadeli yabancı kaynak kullandığını dolayısıyla faiz yükü artarken karlılığın azaldığını ve kredi riskinin yüksek olduğunu, yani sermaye yeterliliği açısından performansının iyi olmadığını ifade eder. Dolayısıyla bu oranın %50 veya daha az olmasının genel kabul gördüğü söylenebilir. Yine de tüm işletmelerin mali yapısının farklı olduğu ve konjonktürden kaynaklanan değişimler olabileceği de göz önünde tutularak hesaplanan oranın yorumlanmasında dikkatli olmak gerekir.

Yabancı kaynaklar/özkaynaklar oranı

Söz konusu oran bankanın yabancı kaynakları ile öz sermayesi arasındaki ilişkiyi gösterir ve borç dengesini koruma amacı gözetilerek bu oranın %100 olması gerektiği söylenebilir. Özkaynakların çok yüksek olması bankanın sermaye karlılığını düşürebileceği gibi, yabancı kaynakların çok yüksek olması da faiz yükünü ve geri ödeme riskini artıracığından dağılımın dengede olması en tercih edilecek durumdur. Oran %100'ün altına indikçe banka yabancı kaynaklarının öz sermayeye kıyasla daha az olduğu, %100'ün üzerine çıktıkça olası bir kriz durumunda alacaklılar karşısında güç duruma düşme ihtimali olduğu yorumu yapılabilir. Yine de tüm işletmelerin mali yapısının farklı olduğu ve konjonktürden kaynaklanan değişimler olabileceği de göz önünde tutularak hesaplanan oranın yorumlanmasında dikkatli olmak gerekir.

Krediler ve alacaklar/özkaynaklar oranı

Bankalarda bu oran hesaplanırken kullanılacak olan krediler toplamı net Takipteki Kredileri de içerecek şekilde Krediler ve Alacaklar hesabını; özkaynaklar toplamı ise bilançoda yer alan Ödenmiş Sermaye, Sermaye Yedekleri, Kar Yedekleri, Geçmiş Yıllar Kar ve Zararları ile Dönem Kar ve Zararlarını içermelidir. Krediler ve alacaklar/özkaynaklar oranı için her işletmenin kendi özel durumunu ve mali yapısını göz

önünde bulundurmak gerekmele birlikte genel kabul gören oran bankalar için 12'dir [45].

Özkaynaklar/duran varlıklar oranı

Bankalarda bu oran hesaplanırken kullanılacak olan duran varlıklar toplamı İştirakler (net), Bağlı Ortaklıklar (net), İş Ortaklıkları (net), Maddi Duran Varlıklar (net), Maddi Olmayan Duran Varlıklar (net), Satış Amaçlı Elde Tutulan ve Durdurulan Faaliyetlere İlişkin Duran Varlıklar hesap kalemleri toplamını içermelidir. Özkaynak/duran varlıklar oranının %100'den büyük olması yani özkaynakların duran varlıklar toplamından fazla olması net çalışma sermayesi olarak da adlandırılan serbest özkaynak bulunduğunu gösterir, bu nedenle bu oranın %100 veya daha fazla olması tercih edilir. Aksi takdirde, duran varlıkların özkaynaklar ile finanse edilememiş olan kısmı için yabancı kaynak kullanıldığı ve yükümlülüklerini ödemek için maddi duran varlıklarının bir kısmını elden çıkartma mecburiyetinde kalabileceği gibi likidite sorunu ile karşılaşılabilen yorumu yapılır.

İç sermaye yaratım oranı

İç sermaye yaratım oranı dağıtılmayıp bankada kalan karların yani yaratılan iç sermayenin özkaynaklara oranıdır ve Dönem Net Karı, Geçmiş Yıllar Kar ve Zararları ile Kar Yedekleri hesapları toplamının özkaynaklara bölümü ile bulunur. Genel olarak iç sermaye yaratımının artma eğiliminde olması istenir.

ii) Bilanço yapısı oranları

Bilanço yapısını incelemek için birçok oran kurmak mümkündür. Ancak burada banka bilançolarındaki önemli aktif ve pasif hesapların bilanço ve nazım hesaplarda yer alan diğer hesaplar ile ilişkilerini ölçmede kullanılabilecek belli başlı oranlara yer verilecektir.

Krediler ve alacaklar/toplam pasifler oran

Bankalarda temel faaliyet unsuru krediler olduğundan banka kaynaklarının ne

oranda kredi tahsisine dönüştüğü önem arz etmektedir. Bu oran hesaplanırken krediler toplamı net Takipteki Kredileri de içerecek şekilde Krediler ve Alacaklar hesabından oluşur ve genel olarak hesaplanan oranın %50'nin üzerinde olması arzu edilir. Ancak; Krediler ve Alacaklar/ Toplam Pasifler oranının %65'in üzerinde olması durumunda likidite sıkıntısı yaratma ihtimali oluşacağından, sonuç diğer oranlarla birlikte dikkatli yorumlanmalıdır [45].

Personel kredileri/ krediler ve alacaklar oranı

Bankalar kendi personeline düşük faizli ve masrafsız ihtiyaç kredisi kullandırabilirler. İşveren olarak, kredi kullanıcısının maaş ödemesinden kesinti yapacak olan bankalar için risksiz sayılabilecek olan ve tahsil edilme oranı %100'e yakın olan personel kredileri, personel için bir nevi teşvik olarak düşünülebilir fakat bankaya getirisi faiz anlamında düşüktür. Bankaların ana faaliyet konusu olan kredilerden ayrışmaları sebebi ile bu kredilerin Krediler ve Alacaklar hesabı içindeki oranları yakından izlenmeli ve oranı düşük tutulmalıdır.

Ortaklara nakdi krediler/ krediler ve alacaklar oranı

Mevduat bankalarından farklı olarak İller Bankası A.Ş.'de ana faaliyet konusu Yerel Yönetimlere tahsis edilen kredilerdir. 6107 sayılı İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun "Bankanın amacı ve faaliyet konuları" başlıklı 3. maddesinde, bankanın amacı doğrultusunda ortaklarına kısa, orta ve uzun vadeli her türlü nakdi ve gayri nakdi kredi açabileceğini belirtmiştir. Ortaklara Krediler adı altında izlenen bu tür nakdi kredilerin, toplam kredi ve alacaklar içerisindeki payı bu oran ile ölçülür. Bankanın ana faaliyet konusunu ve asıl ürününü oluşturdukları için mümkün olduğunca yüksek olması arzu edilmektedir.

Ortaklara gayrinakdi krediler/ krediler ve alacaklar oranı

Banka bilançolarının dışında Nazım Hesaplarda izlenen gayrinakdi krediler, bankaca bir tüzel /gerçek kişi lehine garanti ve kefalet verilmek suretiyle kullanılan ve komisyon geliri sağlayan bilanço dışı yükümlülüklerdir. 6107 sayılı İller Bankası Anonim

Şirketi Hakkında Kanunda belirtildiği üzere banka ortaklarına verilen gayrinakdi krediler nazım hesaplarda Garanti ve Kefaletler başlığı altında yer alan teminat mektuplarından oluşmaktadır. Rakamsal olarak tek başına yorumlanmasından ziyade bankaca tahsis edilmiş krediler ve alacaklar ile kıyaslandığında gayrinakdi kredilerin miktarı bir anlam ifade edecektir.

Fonlar/ krediler ve alacaklar oranı

Bankanın yabancı kaynakları arasında yer alan fonların krediler ve alacaklar hesabına oranı, kredi ve alacakların ne kadarlık kısmının bankaya tahsis edilen fonlar ile sağlandığını göstermektedir. Özellikle 5411 sayılı Bankacılık Kanunu 77. maddesi uyarınca yatırım ve kalkınma bankaları mevduat kabul edemedikleri için genel bütçeden, bakanlıklar tarafından, yerel ya da uluslararası diğer kamu kaynaklarından bankaya aktarılan fonlar bu bankalar açısından önemli bir yabancı kaynaktır ve fonlar / krediler ve alacaklar oranı bankanın tahsis ettiği kredileri ne oranda fonlar ile finanse ettiğini gösterir. Oranın yorumlanmasında bankanın özel durumu ve her bir fon kaynağının detaylı olarak incelenmesi gerekmektedir.

Kredi dışı aktifler/ toplam aktifler oranı

Bankalarda Bilançonun aktifindeki en önemli varlık kalemi Krediler ve Alacaklar hesabıdır. Kredi dışı aktiflerin bilanço toplamına oranı aktiflerin ne ölçüde ana faaliyet konusu olan kredilerin dışına çıktığını gösterir. Krediler ve alacaklar/toplam pasifler oranının %50'nin üstünde olması istendiği düşünülürse bu oranın da %50'yi aşmaması gerektiği söylenebilir. Ayrıca bu aktiflerin hangi oranda likit aktiflerden veya duran varlıklardan oluştuğuna da dikkat etmek gerekmektedir.

Maddi duran varlıklar/özkaynaklar oranı

Bu oran bankanın maddi duran varlıklarının ne kadarlık kısmının banka özkaynakları ile finanse edildiğini gösterir. Maddi duran varlıklar/özkaynaklar oranının %100'ün üzerinde olması maddi duran varlıkların finansmanında yabancı kaynak kullanıldığı anlamına geleceği için bu sınırın aşılması istenmektedir.

Yatırım amaçlı gayrimenkuller/toplam aktifler oranı

Banka bilançolarının aktifinde yer alan bir diğer önemli hesap grubu da kira geliri, değer atışı veya her ikisini birden elde etmek amacı ile tutulan yatırım amaçlı gayrimenkullerdir. Yatırım amaçlı gayrimenkullerin toplam aktif içerisindeki oranı da yakından izlenmesi gereken oranlardan biridir. Aynı zamanda bu oranın değişimine etki eden yeni gayrimenkul edinimi, elden çıkartma, değer düşüklüğü ya da toplam aktifte yatırım amaçlı gayrimenkullerin değişiminden çok daha fazla değişim olması gibi nedenlerin varlığı araştırılmalıdır.

iii) Aktif kalitesi oranları

Bankaların aktif kalitesi incelenirken çeşitli varlık hesaplarının aktifteki payı, banka aktifinde en büyük paya sahip olan krediler ve alacaklar hesabının payı ve kredilerin kalitesi, faiz getiren ya da riskli olarak adlandırılacak aktiflerin payı gibi hususlar incelenmelidir.

Krediler ve alacaklar/toplam aktifler oranı

Krediler bankalar açısından gelir getiren en önemli faaliyet konusu oldukları için banka varlıklarının en az % 50'sinin krediler ve alacaklardan oluşması istenir. Aksi takdirde bankaların temel işlevinden uzaklaştığı düşünülebilir. Yine de likidite sıkıntısı yaşanmaması, aşırı kredi riskine maruz kalınmaması ya da bankanın aktifinde yeterli oranda duran varlık bulundurulması açısından bu oranın %65'i aşmaması tercih edilir.

Takipteki krediler (brüt)/ krediler ve alacaklar oranı

Kredi kalitesi açısından bankaların tahsis ettikleri kredilerin mümkün olduğunca küçük bir kısmının takipteki kredi (donuk kredi) durumuna düşmesi gerekmektedir. Dolayısı ile bu oran ne kadar düşük olursa bankanın kredi kalitesi açısından o kadar iyidir. Ayrıca takipteki krediler oranı dikkat çekecek seviyede ise hangi tür kredilerin tahsilinde sorunlar yaşandığı üzerine inceleme yapmak ve bu oranı düşürmek için alınabilecek önlemleri belirlemek gerekir.

Özel karşılıklar/takipteki krediler (brüt) oranı

Bankalar takipteki krediler için özel karşılık ayırırken karlarını yüksek tutmak gayesiyle isteksiz davranabilirler. Yine de bir kredinin donuk kredi durumuna düşmesi halinde mümkün olduğunca yüksek oranda, hatta tamamı için karşılık ayrılması arzu edilmektedir. Yani takipteki kredilerin rakamsal olarak minimum düzeyde tutulması gerekse de ayrılan özel karşılıkların bu kredilerin miktarına en yakın tutarda olması istenmektedir.

Finansal varlıklar/toplam aktifler oranı

Finansal varlıklar toplamı hesaplanırken aktifte yer alan Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kar/Zarara Yansıtılan Finansal Varlıklar (net), Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar (net), Vadeye Kadar Elde Tutulacak Yatırımlar (net) ve Riskten Korunma Amaçlı Türev Finansal Varlıklar hesap kalemleri toplama dâhil edilir. Genel kabul aktif içerisinde finansal varlıkların payının düşük olmasının tercih edileceği yönündedir. Bankaların aktifinde asıl önemli payın ana faaliyet unsuru olan kredilere ait olması ve finansal varlıkların belirli bir oranı aşmaması arzu edilmektedir [46]. Ancak tüm işletmelerin mali yapısının farklı olduğu göz önüne alınarak hesaplanan oranın yorumlanmasında dikkatli olmak gerekir.

Duran aktifler/toplam aktifler oranı

Duran aktifler banka bilançolarında yer alan net Ortaklık Payları, net Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıklar ile Satış Amaçlı Elde Tutulan ve Durdurulan Faaliyetlere İlişkin Duran Varlıklar hesaplarını içermektedir. Bankacılık faaliyetleri üzerinde yoğunlaşan bankalar bina, demirbaş, taşıt gibi yatırımlar dışında pek fazla duran varlık yatırımı yapmadığından duran aktiflerin toplam aktif içerisindeki oranı düşük olmaktadır. Ancak son dönemlerde bilişim teknolojilerindeki gelişmeler sebebi ile maddi olmayan duran varlıklara bankaların yaptıkları yatırımlar duran aktiflerin oranında artışa sebep olabilmektedir. Yine de bankaların kaynaklarını duran aktifler yerine ana faaliyet konusu olan kredilere yöneltilmesi arzu edildiğinden bu oranın çok yüksek olması olumsuz görülmektedir.

Maddi duran varlıklar/toplam aktifler oranı

Bilişim teknolojilerindeki gelişmeler sebebi ile maddi olmayan duran varlıklara yönelen yatırımların duran aktiflerde bir artışa yol açması muhtemeldir. Bu olasılığa karşı duran aktiflerin aktifteki payı incelenirken, maddi duran varlıkların aktif toplamındaki payı da göz önünde bulundurulmalıdır.

Maddi olmayan duran varlıklar/toplam aktifler oranı

Duran aktiflerin toplam aktif içerisindeki payı yorumlanırken bankaların sahip olduğu duran varlık kompozisyonunun dikkatle izlenmesi gerekmektedir. Özellikle kullanılan lisanslı program ve yazılımlar sebebi ile maddi olmayan duran varlıklar aktifte giderek önemli bir pay elde etmektedir.

Ortaklık payları/toplam aktifler oranı

Banka bilançolarındaki İştirakler (net), Bağlı Ortaklıklar(net) ve Birlikte Kontrol Edilen Ortaklıklar (iş ortaklıkları) (net) hesaplarının toplamına ortaklık payları adı verilmektedir. Banka bilançolarının aktifinde yer alan önemli bir hesap grubu ortaklık paylarıdır ve finansal tablo analizi esnasında varsa bu oranın yıllar içerisindeki değişimi de incelenmelidir.

Faiz getirili aktifler/toplam aktifler oranı

Banka bilançolarındaki faiz getirili aktifler Bankalar, Alım Satım Amaçlı Finansal Varlıklar, Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar (net), Vadeye Kadar Elde Tutulacak Yatırım (net) ile Krediler ve Alacaklar hesap gruplarının toplamı olarak hesaplanır. Bankaların asıl faaliyet konusunu oluşturan ve en önemli geliri olan faiz gelirini sağlayan aktifler, aktifteki payı incelenmesi gereken bir diğer önemli hesaptır.

Riskli aktifler/toplam aktifler oranı

Bankalarda değeri; faiz oranları, döviz kuru, kredi kullanıcılarının geri ödeme

kabiliyeti ve benzeri birçok sebebe bağılı olarak fiyat dalgalanmalarına maruz kalabilecek varlıklar riskli aktifler olarak değeriendirilebilir. Bu sebeple riskli aktiflerin toplam aktifteki payı hesaplanırken Nakit Değerler ve Merkez Bankası hesabı ile Bankalar hesabı dışındaki tüm varlık hesaplarının toplamı riskli aktif değeri olarak kullanılabilir. Tek başına incelenmesi dışında diğeri aktif kalitesi oranları ile beraber yorumlandığında daha anlamlı sonuçlar verecek bir orandır.

iv) Likidite oranları

Likidite oranları, bankaların kısa süreli borçlarını vadesinde ödeme gücünü ortaya koyduğundan paydaşları ve borç verenleri açısından büyük önem taşır. Oran analizlerinde en yaygın olarak kullanılan oranlar likidite oranlarıdır ve bankalarda likidite analizi için birçok oran kurmak mümkündür. Burada banka likit aktiflerinin özellikle yabancı kaynaklar ve özkaynaklar ile olan ilişkisi incelenecektir.

Likit aktifler/toplam aktifler oranı

Likit aktifler toplamının hesaplanmasında, "Konsolide Olmayan Finansal Tablolara İlişkin Dipnotlar" da yer alan "Mali Bünyeye İlişkin Bilgiler" isimli dördüncü bölümde, "Likidite Riskine İlişkin Açıklamalar" altında yer alan tabloda "Vadesiz, 1 Ay Vadeli, 1-3 Ay Vadeli ve 3-12 Ay Vadeli" varlıkların toplamı kullanılmıştır. Likit aktiflerin toplam aktif içerisindeki payının kısa vadeli yükümlülükleri yerine getirmede likidite sıkıntısı yaratmayacak seviyede olması ancak ne çok düşük ne de çok yüksek oranda olması istenir.

Likit aktifler/kısa vadeli yabancı kaynaklar oranı (cari oran)

Ticari bankalarda likidite analizi yapılırken cari oran olarak Nakit Değerler ve TCMB, Bankalar ile Finansal Varlıklar toplamının Merkez Bankası borçları ile Mevduat toplamına oranı yaygın olarak kullanılan bir yöntemdir. Bankacılık Kanununa göre mevduat toplama yetkisi bulunmayan Yatırım ve Kalkınma Bankaları için ise burada cari oran yerine likit aktiflerin kısa vadeli yabancı kaynaklara oranı kullanılacaktır.

"Konsolide Olmayan Finansal Tablolara İlişkin Dipnotlar" da yer alan "Mali

Bünyeye İlişkin Bilgiler" isimli dördüncü bölümde, "Likidite Riskine İlişkin Açıklamalar" altında yer alan tabloda "Vadesiz, 1 Ay Vadeli, 1-3 Ay Vadeli ve 3-12 Ay Vadeli" varlıkların toplamı Likit Aktifler olarak kullanılmış, aynı şekilde "Vadesiz, 1 Ay Vadeli, 1-3 Ay Vadeli ve 3-12 Ay Vadeli" yükümlülüklerin toplamı Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar olarak kullanılmıştır.

Normal şartlarda tüm işletmelerin kısa vadede borçlarını ödeyecek seviyede likit varlığının hazır bulunması istenir ve bu oranın %100 veya daha yüksek olması arzu edilir. Fakat bu oranın çok düşük olması istenmediği gibi çok yüksek olması da likit varlıkların finansmanında uzun vadeli kaynaklar veya özkaynakların kullanıldığını işaret eder ve kaynakların verimli kullanılmadığı anlamına gelebilir.

YP aktifler/YP pasifler oranı

Bankaların yabancı para cinsinden yükümlülükleri ile varlıklarının kıyaslanması, hem likidite hem de kur riski açısından bankanın durumunu ortaya koyması sebebi ile önemlidir. Eğer bu oran %100'den büyük ise yabancı para aktifler yabancı para pasiflerden fazladır yani banka bilanço içi uzun pozisyonudur [68]. Bu durumda kur artışları bankaya kambiyo karı sağlayacaktır ve yabancı para yükümlülüklerinin tamamını yabancı para varlıkları ile karşılayabilir anlamına gelecektir. Yani oran %100 veya daha fazla hesaplanırsa kur riski ve yabancı para likidite riski açısından bankanın durumu olumlu olarak yorumlanabilir. Aksi takdirde bu oran %100'ün altına ne kadar inerse kur riski ve yabancı para likidite riski o denli fazla olarak algılanmaktadır.

Likit aktifler/mevduat+mevduat dışı kaynaklar oranı

Söz konusu oran hesaplaması için mevduat dışı kaynaklar olarak Alınan Krediler, Para Piyasaları, İhraç Edilen Menkul Kıymetler (net) ve Fonlar hesaplarının toplamı ele alınmıştır. Likit varlıkların mevduat ve mevduat dışı kaynaklar toplamına oranı yüksek olması durumunda bankanın kriz anında likit aktiflerini kullanarak yükümlülüklerini yerine getirme gücünün yüksek olduğunu anlamına gelir ve yine bu likidite oranının da en az %100 olması arzu edilir. Diğer likidite oranlarında olduğu gibi kaynakların verimli kullanılmadığını anlamını taşıyacağından bu oranın da çok yüksek olması olumsuz

algılanmaktadır.

Ödeme gücü oranı (yabancı kaynaklar/toplam aktifler)

Bankaların kısa ve uzun vadeli tüm yükümlülüklerini (borçlarını) gösteren yabancı kaynakların toplam varlıkları ile kıyaslanmasında bankanın genel borç ödeme gücüne ulaşılabilir. Bu oranın %50 veya daha az olmasının istendiği söylenebilir fakat hesaplanan oranın yorumlanmasında diğer likidite oranlarından da yardım almak gerekebilir.

v) Karlılık oranları

Bankaların faaliyetlerini sürdürürken hedeflediği en temel kazanç yüksek karlılıktır. Karlılık oranları; yönetimin bankacılık faaliyetlerinden ve paydaşların bankaya yaptıkları yatırımlarından ne derece kar sağladığını ortaya koyar. Karlılık analizi için birçok hesap kalemi kullanılarak oran kurulabilir; ancak burada bankaların karlılığını ölçmede kullanılabilecek önemli oranlara yer verilecektir.

Net faiz marjı

Net faiz marjı çoğunlukla net faiz gelirinin toplam aktife oranı olarak hesaplanmaktadır; fakat bu şekilde hesaplanan oranların bankaların aktifinde faiz getirisi olmayan varlıkların payına bağlı olarak farklı değerler alacağı dikkate alınarak burada faiz getirili aktiflere oranı şeklinde hesaplanması tercih edilmiştir.

Faizli aktifler getiri oranı olarak da adlandırılacak olan net faiz marjı bankanın net faiz gelirinin faiz getirili aktiflere oranı olarak hesaplanabilir. Faiz getirili aktiflere ulaşmak için Bankalar, Alım Satım Amaçlı Menkul Değerler (net), Satılmaya Hazır Menkul Değerler (net), Vadeye Kadar Elde Tutulacak Menkul Değerler (net) ve Krediler hesapları toplamı ele alınmalıdır. Net faiz geliri ise faiz gelirinden faiz gideri düşülerek elde edilmektedir.

Söz konusu oran bankaların faiz getirili aktiflerinden ne ölçüde faiz geliri sağladığını göstermektedir. Bankaların ana faaliyet unsuru krediler ve temel geliri faiz geliri olduğundan net faiz marjının yüksek olmasının tercih edildiği söylenebilir.

Net kar marjı

Bankalarda net kar marjı, net dönem karının faaliyet gelirine oranı şeklinde hesaplanabilir. Net dönem karı tüm gelir ve gider kalemlerini bünyesinde barındırdığı için bir bankanın faaliyetlerinin karlılığına bu oran ile ulaşılabilir. Söz konusu oranın yüksek olması arzu edilmekle birlikte, aynı zamanda net dönem karı ve faaliyet geliri değerlerinin rakamsal olarak da değerlendirilmesi daha sağlıklı sonuçlar verecektir.

Net dönem karı/toplam aktif oranı (ROA)

Bankalarda karlılık analizi yapılırken net dönem karının rakamsal büyüklüğü tek başına anlamlı veya kıyaslanabilir bir sonuç vermemektedir. Bankanın aktif büyüklüğüne göre önüne koyan aktif karlılık oranı (return on asset) olarak da adlandırılan net dönem karı/toplam aktif oranı bankaların aktifinde yer alan varlıklarından ne ölçüde kar sağladığının bir göstergesidir. Dolayısı ile söz konusu oranın mümkün olduğunca yüksek olması istenir.

Net dönem karı/özkaynaklar oranı (ROE)

Özkaynak karlılık oranı (return on equity) olarak da adlandırılan net dönem karı/özkaynaklar oranı sermayenin karlılığını ölçmesi sebebi ile yatırımcılar açısından önem arz eden ve yüksek olması istenen bir orandır.

Faiz karşılama oranı

Faiz gelirleri/faiz giderleri olarak hesaplanabilecek olan faiz karşılama oranı bankaların ödemekle yükümlü olduğu faizleri faaliyetlerinden sağladığı faiz geliri ile karşılama gücünü göstermektedir. Söz konusu oranın %100 veya daha fazla olmasının arzu edildiği söylenebilir.

Faaliyetler kar oranı

Faaliyet karı/faaliyet geliri olarak hesaplanan faaliyetler kar oranı bankaların faaliyet gelirlerinin ne oranda faaliyet karı sağladığını ölçmektedir. Dolayısıyla bu oranın mümkün olduğunca yüksek olması tercih edilir.

Hisse başına kar oranı

Net dönem karı/ödenmiş sermaye oranı olarak hesaplanan hisse başına kar oranı, bankalara yatırım yapanlar açısından ödedikleri her 1 TL karşılığında ne kadar kar elde ettiklerini göstermesi açısından önemli bir karlılık oranıdır. Özellikle bankanın paydaşları tarafından söz konusu oranın yüksek olması ve artma trendi izlemesi arzu edilmektedir.

vi) Gelir-gider yapısı oranları

Söz konusu oranlar, bankaların toplam gelir-giderlerinin yapısını, gelir-giderlerin birbirleri ve bilanço kalemleri ile ilişkisini incelemektedir. Burada gelirlerin giderleri ne ölçüde karşıladığını ve faaliyetler sonucunda bankanın varlıklarından ne ölçüde gelir yaratılabildiğini ölçmeye yönelik önemli oranlara değinilmektedir.

Faaliyet giderleri /faaliyet gelirleri oranı

Bankacılık faaliyetlerinden kaynaklanan tüm gelir ve giderleri kapsayacak şekilde hesaplanan bu oran, bankaların faaliyet konusu aktivitelerinden sağladıkları gelirin faaliyetleri dolayısı ile ödemek zorunda oldukları yükümlülüklerini ne ölçüde karşıladığını ölçmektedir. Oran hesaplanırken faaliyet gelirleri; Faiz Geliri, Alınan Ücret ve Komisyonlar, Temettü Gelirleri ve (varsa) Ticari Kar ve Diğer Faaliyet Gelirlerini içermektedir. Faaliyet giderleri ise aynı şekilde Faiz Gideri, Verilen Ücret ve Komisyonlar, (varsa) Ticari Zarar ile Kredi ve Diğer Alacaklar Değer Düşüş Karşılığı ve Diğer Faaliyet Giderlerini içermektedir.

Bu oranın %100'ün altında olması arzu edilmektedir; çünkü faaliyetlerinden kaynaklanan giderlerin faaliyetlerden sağlanan gelirleri aşmaması istenir. Hatta faaliyet

karını maksimize etmek amacı ile söz konusu oranın mümkün olduğunca düşük olması beklenmektedir.

Faiz gelirleri/faaliyet gelirleri oranı

Oran hesaplanırken faaliyet gelirleri; Faiz Geliri, Alınan Ücret ve Komisyonlar, Temettü Gelirleri, varsa Ticari Kar ve Diğer Faaliyet Gelirlerini içerecek şekilde bankacılık faaliyetlerinden sağlanan gelir içerisinde faiz gelirin payı ölçülmektedir. Bankaların ana faaliyet unsuru krediler ve ana gelir kaynağı faiz gelirleri olduğu düşünüldüğünde, faiz gelirlerinin faiz dışı faaliyet gelirlerine göre durumu yani faaliyet gelirlerinin kompozisyonu analiz edilmesi gereken önemli bir orandır.

Faiz gelirleri/toplam aktifler oranı

Bankaların ana faaliyet ürünü krediler olduğundan aktifte yer alan gelir getirici en önemli unsur kredilerdir. Dolayısı ile bu oran ne kadar yüksek olursa bankanın başlıca varlıklarından olan kredilerin gelir sağlamada o kadar başarılı olduğu çıkarımı yapılabilir.

Faiz dışı gelirler/toplam aktifler oranı

Alınan Ücret ve Komisyonlar, Temettü Gelirleri ve (varsa) Ticari Kar ve Diğer Faaliyet Gelirlerini içerecek şekilde hesaplanan faiz dışı faaliyet gelirlerin toplam aktife oranı, bankaların varlıklarından ne oranda faiz dışı faaliyet geliri sağladıklarını ölçmektedir. Söz konusu oran ne kadar yüksek olursa bankanın gelir elde eden faaliyetlerinin kredilerden o kadar uzaklaştığı çıkarımı yapılabilir. Yine de daha anlamlı yorumlar yapmak için, bu oranın yorumlanmasında faiz dışı gelirleri oluşturan kalemlerin dağılımını ve istikrarını incelemek de gerekmektedir.

Faiz gelirleri/faiz giderleri oranı

Bankacılık faaliyetlerinden kaynaklanan faiz gelirin faiz giderine oranı şeklinde hesaplanan bu oran, bankaların faaliyetleri sonucunda ödemek zorunda oldukları faiz yükümlülüklerini ne ölçüde faiz geliri ile karşıladığını ölçmektedir. Bu oranın % 100'ün

altında olması bankanın faiz giderlerini karşılamakta zorluk çektiği şeklinde yorumlanabilir. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu 77. maddesi uyarınca mevduat kabul edemeyen Yatırım ve Kalkınma Bankaları için bu oranın çok yüksek olacağı ve tek başına anlamlı sonuçlar ifade etmeyeceği hususunda dikkatli olunmalıdır.

Faiz giderleri/toplam pasifler oranı

Bankaların varlıklarını finanse etmek için özkaynakları yanı sıra yabancı kaynaklardan da faydalanmaktadırlar. Dolayısı ile yaptıkları borçlanma sonucunda ödemekle yükümlü oldukları faiz giderlerinin toplam bilanço pasifine oranı ne kadar yüksek olursa bankaların o kadar yüksek maliyetle kaynak kullandığı çıkarımı yapılabilir.

Söz konusu oranın değerlendirilmesinde özellikle 5411 sayılı Bankacılık Kanunu 77. maddesi uyarınca mevduat kabul edemeyen yatırım ve kalkınma bankaları için yabancı kaynaklar/toplam pasifler oranı ile birlikte incelenmesi daha anlamlı yorumlar yapılmasını sağlayacaktır.

Faiz dışı giderler/toplam giderler oranı

Bankalarda faiz yükümlülüğü taşıyan en önemli kaynak kalemi mevduatlardır. Fakat 5411 sayılı Bankacılık Kanunu 77. maddesi uyarınca yatırım ve kalkınma bankaları mevduat kabul edemedikleri için faiz giderleri diğer bankalarda olduğu gibi önem arz eden gider kalemleri olarak görülmemektedir. İller Bankası A.Ş. için de toplam gider içerisinde faiz dışı giderlerin payını ve trendini incelemek daha anlamlı olacaktır.

Toplam gelirler/toplam giderler oranı

Söz konusu oran bankaların ödemekle yükümlü oldukları giderlerini faaliyetleri sonucunda elde ettikleri gelirleri ile ne ölçüde karşıladığını ölçmektedir. Bu oranın % 100'ün altında olması bankanın giderlerini karşılamakta zorluk çektiği ve faaliyetlerinden sağlanan gelirleri dışında kaynaklar kullanmak zorunda kaldığı şeklinde yorumlanabilir. Dolayısı ile bu oranın %100 ve üzeri olması istenir. Ayrıca bu oranın izlediği trend değerlendirilirken kapsamlı olarak gelir ve gider kalemlerinde hangi değişimlerin bu oranı

etkilediğine dikkat edilmelidir.

vii) Nakit akış oranları

Likidite ve ödeme gücü analizinde nakit akış tablosu bilanço veya gelir tablosundan çok daha doğru bir izlenim oluşturmaktadır. Bilançoda yer alan veriler yalnızca zamanda belirli bir noktadaki durumu gözler önüne sermektedir. Dolayısı ile akışı gözlemlemek için tutarlı yaklaşım sunmamaktadır. Oysa nakit akış analizi diğer iki ana finansal tablodan farklı olarak tam da bu akışı gözlemlemeyi sağlamaktadır. Nakit akış analizi için kullanılabilecek başlıca oranlar burada açıklanacaktır [48].

Faaliyetlerden kaynaklanan nakit akımları (net)/kısa vadeli yabancı kaynaklar oranı

Kısa vadeli yükümlülük karşılama oranı olarak da adlandırılabilen söz konusu oran faaliyetlerden kaynaklanan net nakit akımlarının kısa vadeli yabancı kaynaklara oranı şeklinde hesaplanmaktadır. Söz konusu oran likidite analizinde başarılı tahminler üretecek bir orandır. %100'ün altında bir oran bankanın kısa vadeli yükümlülüklerini ödemediği zorluk çektiğini ifade edecektir. Dolayısı ile söz konusu oranın %100'ün üzerinde olması aynı ve mümkün olduğunca yüksek olması arzu edilir.

Faaliyetlerden kaynaklanan nakit akımları (net)/uzun vadeli yabancı kaynaklar oranı

Uzun vadeli yükümlülük karşılama oranı olarak da adlandırılabilen söz konusu oran faaliyetlerden kaynaklanan net nakit akımlarının uzun vadeli yabancı kaynaklara oranı şeklinde hesaplanmaktadır. Söz konusu oran bankanın borç ödeme kabiliyetini göstermektedir.

Faaliyetlerden kaynaklanan nakit akımları (net)/toplam aktifler oranı

Varlık verimliliği oranı olarak da adlandırılabilen söz konusu oran faaliyetlerden kaynaklanan net nakit akımlarının toplam aktife oranı şeklinde hesaplanmakta ve bankanın sahip olduğu varlıklarının nakit sağlama başarısını göstermektedir. Söz konusu oranın yıllar içinde izlediği trend ve oranın değişimine sebep olan faktörler dikkatli izlenmelidir.

Nakit yaratma gücü

Bankaların bankacılık faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akımlarının; bankacılık, yatırım ve finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akımları toplamına oranı olarak hesaplanan söz konusu oran bankanın toplam nakit akışı içerisinde faaliyetlerinin nakit yaratma gücünü ölçmektedir. Bu oranın yorumlanmasında aldığı değerden çok bileşenleri önemlidir. Çünkü negatif nakit akışlarının oranlanması sonucu pozitif bir nakit yaratma gücü oranı elde edilebilir. Ayrıca negatif bir oran hesaplandığında ise bunun negatif bir paydan mı negatif bir paydadan mı kaynaklandığı da önem arz etmektedir ve dikkatli yorumlanmalıdır.

İşletme dışı finansman indeksi

Finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akımlarının bankacılık faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akımlarına oranı şeklinde hesaplanan söz konusu oran bankanın finansman konusunda ne ölçüde bağımsız olduğunu gözler önüne sermektedir. Bu oran ne ölçüde yüksek olursa bankanın dış finansman kaynaklarına o ölçüde bağımlı olduğu genel olarak yapılabilecek bir çıkarımdır. Fakat burada da sonucun pozitif veya negatif olması kendi başına bir anlam ifade etmez. Oranın aldığı değerden çok payın ve paydanın durumu incelenmelidir.

2.1.5. Diğer analiz teknikleri

Finansal tabloların analizinde yaygın olarak kullanılan analiz teknikleri karşılaştırmalı analiz (yatay analiz), yüzde yöntemi ile analiz (dikey analiz), eğilim yüzdeleri ile analiz (trend analizi) ve oran analizi (rasyo analizi) olmakla birlikte bankaların finansal tablolarının incelemek için kullanılabilecek başka birçok analiz tekniği bulunmaktadır. Burada bu analiz teknikleri içerisinde öne çıkan ve sıklıkla kullanılan Camels Analiz Tekniği ile Du-Pont Analiz Tekniğinden bahsedilecektir. Her iki teknikte de çeşitli oranlar hesaplanarak finansal durumu incelenmekte olduğundan bu teknikler daha çok oran analizi (rasyo analizi) ile benzerlik göstermektedir.

Bankaların finansal durumlarını değerlendirmek amacıyla geliştirilen, ilk olarak 5

bileşenden oluşan ve Camel adı ile anılan finansal analiz tekniği daha sonraları gelişen piyasaların etkisi ile altıncı bileşen olarak piyasa risklerine duyarlılık analizini de kapsayacak şekilde Camels analizine dönüşmüştür. Camels analiz tekniği adını İngilizce olarak analizin 6 bileşeninin baş harflerinden almaktadır. Bankaların finansal yapılarını ve performanslarını incelemekte kullanılan yöntem İngilizce olarak "Capital Adequacy" (sermaye yeterliliği), "Asset Quality" (aktif kalitesi), "Management" (yönetim kalitesi), "Earnings" (karlılık), "Liquidity" (likidite) ve "Sensitivity to Market Risks" (piyasa risklerine duyarlılık) şeklinde altı farklı açıdan bankaların finansal analizini yapmakta olup Camels analiz tekniği olarak anılmaktadır.

CAMELS değerlendirme sistemi oluşturulurken ilk olarak bankalar her bir CAMELS bileşeni için değerlendirilmektedir. Bunun için çeşitli finansal rasyolar kullanılmakta ve değerlendirme 1-5 arası bir ölçek üzerinden yapılmaktadır. Buna göre “1” ilgili bileşende en iyi performans gösteren bankaları temsil etmekte ve artan not kötüleşen durumu göstermektedir. Her bir bileşen bu şekilde hesaplandıktan sonra bu bileşenlerin ağırlıklı bir ortalaması o bankanın genel notunu vermektedir [46].

Camels analiz tekniğinde, oran analizinde kullanılan sınıflandırmalara oldukça benzer bir sınıflandırma yapıldığı ve farklı adlandırılan kategoriler altında benzer oranlar kurulduğu görülmektedir. Dolayısı ile Camels analiz tekniği oran analizinin bankalara uyarlanmış ve özel olarak sınıflandırılmış özel bir alt türü olarak görülebilir. Camels analiz tekniğinin oran hesaplamalarından elde edilen sonuçların yorumlanması ve sonrasında denetimi açısından bir standart teşkil etmesi amacıyla bankalara analiz sonunda 1 ile 5 arasında bir ölçek üzerinden performans notu oluşturması, analiz yönteminin en temel farkıdır. Her bir bileşen açısından incelenen bankaya 1 en iyi, 5 en kötü olmak üzere bir performans notu verilmekte ve bankanın tüm bileşenlere göre aldığı notlara bağlı olarak genel bir performans notu oluşturulmaktadır. Yapılan hesaplamalar sonucunda verilen notlar ve yapılan genel yorumlar analistin öznel kararlarına bağlıdır.

Yaygın olarak kullanılan bir diğer analiz yöntemi ise, yine çeşitli oranlar hesaplamak suretiyle işletmelerin faaliyetlerinde, aktif ve özkaynak kullanımında ne kadar başarılı olduğunu ölçmek için kullanılan Du-pont analiz yöntemidir.

“Temel olarak 5 oranın neticelerinden oluşan dupont analizi; bu oranlamalarla şu sorulara cevap arar;

- 1) Firma etkin bir maliyet kontrolüne sahip mi?
- 2) Firma faaliyetlerinde başarılı mı?
- 3) Firma varlıklarını etkin bir şekilde kullanabiliyor mu?
- 4) Firma faaliyetlerini devam ettirmesi için gereken kaynağı nereden sağlıyor? Bu kaynak dağılımı ilerisi için bir risk oluşturuyor mu?
- 5) Firma yatırılan 1 birimlik sermaye ile ne kadar katma değer üretebiliyor?” [49].

Du-pont analizinden elde edilen oranların yorumlanması da sektör ortalamaları, standart oranlar veya piyasanın durumu göz önüne alınarak işletmelerin finansal durumu hakkında yorum yapılmaktadır.

3. İLLER BANKASININ FİNANSAL ANALİZİ

Tez çalışmasının bu bölümünde, İller Bankası A.Ş.’nin finansal anlamda performans hedeflerine ne ölçüde ulaştığı ve faaliyetlerindeki başarısı ölçülmeye çalışılmıştır. Bu amaçla öncelikle 5411 sayılı Bankacılık Kanunu 77. maddesi uyarınca yatırım ve kalkınma bankası olarak görev yapan bankanın tarihçesi ile kendine özgü kuruluş amacı, çalışma şekli ve finansal yapısına değinilmiştir. Ardından tez yazım çalışmaları başladığı anda kesinleşmiş durumda olan son üç yıl yani 2012, 2013 ve 2014 yıllarına ait finansal tablolarda yer alan ilgili veriler üzerinden temel analiz teknikleri ile İller Bankası A.Ş.’nin finansal analizi yapılmış ve hesaplanan sonuçlar yorumlanmıştır.

3.1. İller Bankası A. Ş. Tarihçesi ve Finansal Yapısı

Ülke genelinde daha etkili ve verimli hizmet sunulabilmesi açısından kamu yönetimi; Bakanlıklar ve bağlı kuruluşlardan oluşan merkezi yönetim ve il özel idareleri, belediyeler ve köyleri kapsayan yerel yönetimler olarak ikiye ayrılmaktadır. Merkezi yönetim ve yerel yönetimler görevleri itibari ile birbirini tamamlayarak bir bütün oluşturmaktadır. En az merkezi yönetim kadar önem arz eden yerel yönetimler, özellikle kamusal hizmetlerin yerel anlamda etkinliğini sağlaması açısından her toplumda önemli görevleri yerine getirmektedir.

Yerel yönetimleri birçok farklı şekilde tanımlamak mümkün olmakla birlikte, genel olarak “... belirli bir coğrafi alanda yaşayan yerel topluluğun ortak ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan, karar organları yerel halkça seçilen, görev ve yetkileri yasalarla belirlenen, özel gelirleri ve bütçesi olan ve kendine özgü örgüt yapısı ve personeli bulunan kamu tüzel kişileri” olarak tanımlamak mümkündür [50].

Kamu Yönetimi Sözlüğünde ise yerel yönetimler; “merkezi yönetimin dışında, yerel bir topluluğun ortak bir gereksinmesini karşılamak amacı ile oluşturulan, karar organlarını doğrudan halkın seçtiği, demokratik ve özerk bir yönetim kademesi, bir kamusal örgütlenme modeli” olarak tanımlanmaktadır [51].

Modern anlamda yerel yönetim örgütlenmesi, gelişmiş ülkelerde 18. ve 19. yüzyıllarda sanayi devrimi sonrasında başlamış olup ekonomik ve toplumsal değişimle paralel bir gelişme izlemektedir [52].Türkiye'de yerel yönetimlerin gelişimine bakacak olursak, cumhuriyet döneminde ortaya çıkan yasal düzenlemelerden kısaca bahsetmek anlamlı olacaktır. İlk olarak 18.03.1924 tarihinde 442 sayılı Köy Kanununun çıkarılmasıyla köylere tüzel kişilik verilmiş ve yerel yönetim örgütlenmesinde önemli değişikliklerin başlangıcı oluşturulmuştur. Daha sonra 03.04.1930 tarihinde 1580 sayılı Belediye Kanununun çıkarılmasıyla belediyelerle ilgili ilk yasal düzenleme gerçekleştirilmiştir. Bu yasal düzenlemeyi 24.04.1930 tarihli 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, 10.06.1933 tarihli 2290 sayılı Belediyeler Yapı ve Yollar Kanunu ve 1939 tarihinde 3710 sayılı Belediye İstimlak Kanunu izlemiştir.

Yerel yönetimleri yakından ilgilendiren ve günümüz yerel yönetim örgütlenmesine etkisi bulunduğu için büyük önem arz eden yasal düzenlemelerden bir diğeri 11.06.1933 tarihinde çıkarılan 2301 sayılı Belediyeler Bankası Kuruluş Kanunudur. Söz konusu kanunun 3. maddesinde;

“Bankanın teşkil maksadı: Belediyeler, şehirlerin tanzim ve tesisi işlerinde yapacakları esaslı amme hizmetleri için muhtaç olacakları parayı, yapılacak işlerin ehemmiyetine ve belediyelerin ödeme kabiliyetlerine göre ikraz etmek, kısa veya uzun vadeli avans ve cari hesaplar açmak veya bunlara tavassut ve kefalet etmek ve nizamname-i-esas ile müsaade edilecek banka işlerini yapmaktır.”

denilmektedir [53]. Kanundan ve adından da anlaşılacağı üzere Belediyeler Bankası yalnızca Belediyelere yönelik ve yalnızca finansman ihtiyacını karşılamak üzere kurulmuştur. Sonrasında 1945 yılındaki 4759 sayılı İller Bankası Kuruluş Kanununun yürürlüğe girmesiyle Belediyeler Bankası ve Belediyeler İmar Heyetini bünyesine alacak şekilde, yerel yönetim olarak adlandırılan tüm idare ve kurumlara çok daha kapsamlı hizmet vermek gayesi taşıyan İller Bankası kurulmuştur.

“4759 sayılı Kanunun 1. maddesinde İller Bankası’nın kuruluş amacı aşağıdaki şekilde belirtilmiştir: İl Özel İdareleriyle Belediye ve Köy İdarelerinin ve bu idarelerin kuracakları birliklerle adı geçen idarelere bağlı, tüzel kişiliği haiz olan veya olmayan ve katma bütçeli idare ve kurumların imar işleriyle ilgili konularla uğraşmak ve bütün işlemlerinde özel hukuk hükümleriyle bu kanuna bağlı olmak üzere İller Bankası adıyla tüzel kişiliğe haiz bir banka kurulmuştur [54].”

İller Bankası 2011 yılına gelindiğinde 6107 sayılı Kanun ile anonim şirket statüsünde “İller Bankası Anonim Şirketi (İller Bankası A.Ş.)” unvanı ile bir kalkınma ve yatırım bankasına dönüşmüştür. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın ilgili kuruluşu olan İller Bankası A.Ş. bir kalkınma ve yatırım bankası olarak 5411 sayılı Bankacılık Kanununun ilgili hükümlerine tabiidir. Süresiz olarak kurulduğu Ana Sözleşmesinde belirtilen İller Bankası A.Ş., 6107 sayılı kanununda düzenlenen hususlar dışında özel hukuk hükümlerine tabidir ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu gereğince % 20 oranında kurumlar vergisi ödemekle yükümlüdür.

5411 sayılı Bankacılık Kanununun 77’nci maddesi çerçevesinde yatırım ve kalkınma bankası olarak faaliyet gösteren İller Bankası A.Ş. kanunun 54. maddesinde yer alan genel kredi sınırlamalarına tabi değildir. Ayrıca 6107 sayılı kanunun 13. maddesi uyarınca İller Bankası A.Ş. için Bankacılık Kanununun karşılıklara ilişkin hükümleri uygulanmamaktadır.

İller Bankası A.Ş.’nin amacı, yerel yönetimlerin yatırımlarının finansmanını sağlamak, yerel yönetimlerce halka sunulacak kamusal hizmetler ile alakalı projeler geliştirmek ve teknik alanda danışmanlık hizmeti vermenin yanı sıra tüm kalkınma ve yatırım bankacılığı hizmetlerini sunmak olarak özetlenebilir. Yerel yönetimlere hizmet veren en köklü ve en güçlü kurum; Belediyeler Bankası döneminden günümüze kadar elde ettiği tecrübesini, teknik bilgisini ve yetişmiş personelini yerel yönetimlerin hizmetine sunan 18 000 000 000 TL nominal sermayeye sahip İller Bankası A.Ş.’dir. Kuruluş Kanununda 9 000 000 000 TL olarak belirtilen İller Bankası A.Ş. nominal sermayesi 2014/6045 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 18 000 000 000 TL’ye yükseltilmiştir.

“6107 sayılı Banka kanunu gereği Banka’nın sermayesi 2 Temmuz 2008 tarih ve 5779 sayılı “İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun”a göre her ay Maliye Bakanlığı ve Banka tarafından dağıtılacak vergi gelirleri paylarının toplamı üzerinden aylık olarak % 2 oranında kesilen miktarlardan oluşmakta olup, 18 000 000 TL tutarındaki nominal sermayenin 31 Aralık 2014 tarihi itibarıyla 9 402 380 TL tutarındaki kısmı ödenmiştir. Banka’nın sermayesi Belediye ve İl Özel İdarelerinden yukarıdaki mevzuat çerçevesinde yapılan kesintilerden oluşmakta olup, paylara bölünmemiştir” [55].

İller Bankası Anonim Şirketi Ana Sözleşmesinde bankanın ortaklarının Belediyeler ve İl Özel İdareleri olduğu belirtilmektedir. Yönetim Kurulu başkan ve üyeleri, Denetim Kurulu üyeleri, Genel Müdür ve yardımcıları Bankada paya sahip değildir.

Bankanın yetkili organları; Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetim Komitesi, Genel Müdür ve Denetim Kurulundan oluşur. Banka, Genel Kurula karşı sorumlu karar organı olan Yönetim Kurulu tarafından idare ve temsil edilmektedir. İller Bankası A.Ş. yetkili organları şu şekilde özetlenebilir;

Çizelge 3.1. İller Bankası A.Ş. yetkili organları

Genel Kurul	İl Özel İdarelerinin, il genel meclisi üyeleri arasından seçilen 20 Kişi
	Belediyelerin, Belediye Başkanları arasından seçilen, Her İli Temsilen 1'er Kişi
	İçişleri Bakanlığını temsilen 1 Kişi
	Maliye Bakanlığını temsilen 1 Kişi
	Çevre ve Şehircilik Bakanlığını temsilen 1 Kişi
	Hazine Müsteşarlığını temsilen 1 Kişi
Yönetim Kurulu	Başkan
	Başkan Vekili
	Üye 5 Kişi
Denetim Kurulu	Üye 3 Kişi
Genel Müdürlük	Genel Müdür
	Genel Müdür Yardımcısı 6 Kişi

Banka organizasyon yapısı, Genel Müdürlük ile yurt içi ve yurt dışı hizmet birimlerinden oluşur. Genel Müdürlük; 14 adet Daire Başkanlığını kapsayan Hizmet Birimleri, 2 adet Daire Başkanlığı ve Teftiş Kurulunu kapsayan İç Sistem Birimleri, Danışma Birimi olarak hizmet veren Hukuk Müşavirliği ile Özel Kalem, Büro, Kurul ve Komisyonlarından oluşmaktadır. Yurt içi hizmet birimi olarak İller Bankası A.Ş.'nin 18 adet Bölge Müdürlüğü bulunmaktadır.

Genel Müdürlük Hizmet Birimleri:

- 1- Bankacılık Hizmetleri Dairesi Başkanlığı
- 2- Yatırım Değerlendirme Dairesi Başkanlığı
- 3- Kaynak Geliştirme Dairesi Başkanlığı
- 4- İnsan Kaynakları Dairesi Başkanlığı

- 5- Muhasebe ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı
- 6- Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı
- 7- Yatırım Koordinasyon Dairesi Başkanlığı
- 8- Proje Dairesi Başkanlığı
- 9- Altyapı Uygulama Dairesi Başkanlığı
- 10- Üstyapı Uygulama Dairesi Başkanlığı
- 11- Mekansal Planlama Dairesi Başkanlığı
- 12- Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı
- 13- Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı
- 14- Uluslararası İlişkiler Dairesi Başkanlığı

Genel Müdürlük İç Sistem Birimleri:

- 1- Teftiş Kurulu Başkanlığı
- 2- İç Kontrol Dairesi Başkanlığı
- 3- Risk Yönetimi Dairesi Başkanlığı

Genel Müdürlük Danışma Birimi:

- Hukuk Müşavirliği

Genel Müdürlük Özel Kalem, Büro, Kurul ve Komisyonlar:

- 1- Özel Kalem Müdürlüğü
- 2- Yönetim Kurulu Büro Müdürlüğü
- 3- Denetim Komitesi Büro Müdürlüğü
- 4- Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü
- 5- Sosyal Tesisler ve Kreş Müdürlüğü
- 6- Araştırma Geliştirme Kurulu

Yurt İçi Hizmet Birimleri Bölge Müdürlükleri:

- 1- Adana Bölge Müdürlüğü
- 2- Ankara Bölge Müdürlüğü
- 3- Antalya Bölge Müdürlüğü
- 4- Bursa Bölge Müdürlüğü
- 5- Diyarbakır Bölge Müdürlüğü

- 6- Elazığ Bölge Müdürlüğü
- 7- Erzurum Bölge Müdürlüğü
- 8- Eskişehir Bölge Müdürlüğü
- 9- Gaziantep Bölge Müdürlüğü
- 10- İstanbul Bölge Müdürlüğü
- 11- İzmir Bölge Müdürlüğü
- 12- Kayseri Bölge Müdürlüğü
- 13- Kastamonu Bölge Müdürlüğü
- 14- Konya Bölge Müdürlüğü
- 15- Samsun Bölge Müdürlüğü
- 16- Sivas Bölge Müdürlüğü
- 17- Trabzon Bölge Müdürlüğü
- 18- Van Bölge Müdürlüğü

6107 sayılı kanunun 11. maddesinde “Banka hizmetlerinin gerektirdiği görevler, ... 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa ve diğer kanunların sözleşmeli personel hakkındaki hükümlerine tabi olmayan sözleşmeli personel eli ile yürütülür” denilmektedir [56].

5411 sayılı Bankacılık Kanununun 77. maddesi kapsamında yatırım ve kalkınma bankası olarak faaliyet gösteren İller Bankası A.Ş. bankacılık faaliyeti olarak; 6107 sayılı kuruluş kanunu uyarınca yalnızca yerel yönetimlere nakdi ve gayrinakdi krediler kullanılmaktadır. Bankanın ortakları olan Belediyeler ve İl Özel İdarelerine, Maliye Bakanlığı ve Bankaca gönderilen yasal paylar ile bu yerel yönetimlerin topladıkları gelirler teminat altına alınmak suretiyle nakdi ve gayrinakdi kredi kullanılmaktadır. İller Bankası A.Ş. tarafından yerel yönetimlere kullanılacak kredilerin faiz oranları ve vade koşulları Yönetim Kurulu tarafından belirlenmektedir. Yerel yönetimlere finansman sağlamak dışında İller Bankası A.Ş.'nin gerçekleştirdiği bir diğer bankacılık faaliyeti de sigortacılık işlemlerine aracılık etmektir.

İller Bankası A.Ş tahsis ettiği kredileri kendi özkaynaklarından kullanılmakta ve bütçe kaynaklı yurt içi fonlardan yerel yönetimlere finansman sağlanmasında aracılık görevini üstlenmektedir. Bu fonlar; 5779 sayılı kanuna göre Maliye Bakanlığı tarafından aktararak İller Bankası A.Ş. tarafından yerel yönetimlere gönderilen yasal paylar, Su ve

Kanalizasyon Altyapı Projeleri için, Belediyelerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi için, kentsel altyapı hizmetleri için ve riskli alan ve gecekondu bölgelerinin kentsel dönüşümü için İller Bankası A.Ş.'ye aktarılan fonlar ile İller Bankası A.Ş. karından belediyelerin ve köylerin alt ve üstyapı ihtiyaçları için ayrılan fon ve diğer fonlardan oluşmaktadır.

İller Bankası A.Ş. tarafından yerel yönetimlere kullanılmak üzere yurt dışı kaynaklı krediler sağlanmakta ve Banka yerel yönetimlere yurt dışı kaynaklı hibelerin kullanılmasında önemli bir rol üstlenmektedir. Yerel yönetimlere kullanılan yurt dışı kaynaklı krediler Belediye Hizmetleri Projesi kapsamında Dünya Bankası'ndan, Belediye, Kanalizasyon ve Atıksu Arıtma Tesislerinin Geliştirilmesi Projesi kapsamında Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı'ndan ve Kentsel Altyapı Projesi kapsamında Avrupa Yatırım Bankası'ndan sağlanan yabancı para cinsindeki kredilerdir.

Garantili Kredi Projeleri;

- Dünya Bankası Kredili Projeler:
Belediye Hizmetleri Projesi 1,
Belediye Hizmetleri Projesi 2,
Sürdürülebilir Şehirler Projesi.
- JICA Kredili Projeler:
Belediye Kanalizasyon Şebeke ve Atıksu Arıtma Tesislerinin Geliştirilmesi Projesi

Avrupa Birliği Hibeli Kapasite Geliştirme Projeleri;

- İller Bankası'nın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesine Yönelik Teknik Yardım Projesi,
- Türkiye'de Küçük ve Orta Ölçekli Belediyelerde Atıksu Arıtma Tesisleri için Uygun Yöntemlerin Geliştirilmesi Projesi,
- İller Bankası'nın Jeotermal Enerjinin Doğrudan Kullanımı Konusunda Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi için Teknik Yardım Projesi.

Dünya Bankası'ndan sağlanan yurt dışı kaynaklı kredilerde Kurumsal Güçlendirme adı altında, Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı'ndan sağlanan yurt dışı kaynaklı kredilerde ise Danışmanlık adı altında kredilerin bir kısmı İller Bankası A.Ş. tarafından kullanılmaktadır. Avrupa Yatırım Bankası'ndan ise İller Bankası Çevre Kredisi Projesi

kapsamında kapasite artırımı veya yatırım destekleri gibi alanlarda kullanılmak üzere İller Bankası A.Ş. tarafından kullanılan hibeler bulunmaktadır.

İller Bankası A.Ş. tarafından yurt dışı bankalardan kullanılan krediler yerel yönetim yatırımlarında kullanılmakta olup, 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 77. maddesi kapsamında mevduat kabul etme yetkisi bulunmayan Banka, likidite ihtiyacı için yurt içi veya dışı borçlanma yapmamaktadır. İller Bankası A.Ş.'nin finansman kaynakları; Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden yerel yönetimlere dağıtılmak üzere Bankaya aktarılan yasal payların değerlendirilmesinden elde edilen faiz gelirleri, yerel yönetimlere tahsis edilen kredilerin anapara ve faiz ödemeleri ve ortaklardan sermaye tahsilatlarıdır.

Ayrıca Banka yerel yönetimlere kullandırılan gayrinakdi kredilerden komisyon geliri elde etmektedir. Groupama Sigorta A.Ş. ve Güneş Sigorta A.Ş.'nin A tipi acentesi olan İller Bankası A.Ş. kendine ve ortaklarına ait menkuller ile gayrimenkullerinin sigortalanması dolayısı ile de sigorta komisyonu tahsil etmektedir. Bankanın bir diğer gelir kaynağı ise yerel yönetimlere sunduğu danışmanlık hizmetlerinden sağlanan kontrollük gelirleridir. Kontrollük gelirleri ile sigorta gelirlerinin Ana Sözleşme uyarınca dağıtılması talep edilen tutar için sendika tarafından hukuki süreç başlatılmış olup bu sebeple Banka tarafından karşılık ayrılmıştır.

İller Bankası A.Ş. sermayesi; 5779 sayılı kanuna göre Maliye Bakanlığı ve Banka tarafından yerel yönetimlere aktarılabacak olan yasal paylar toplamının aylık %2'si ile 6107 sayılı İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanunun 4. maddesi uyarınca Banka safi karından ayrılan %30'luk kısımdan oluşmaktadır.

“6107 sayılı İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun’un 13’üncü ve Banka Ana Sözleşmesinin 30’uncu maddesine göre yıllık safi karın %51’i İl Özel İdareleri tarafından yerine getirilen köylerin teknik ve sosyal alt yapı hizmetlerinin finansmanı; nüfusu 200 000’in altında olan belediyelerin harita, imar planı, içmesuyu, atıksu, katı atık, kent bilgi sistemi ve benzeri kentsel altyapı projelerinin finansmanı ile nüfusu 25 000’in altında olan belediyelerin anılan projelerinin ayrıca yapımının finansmanında hibe olarak kullanılacak kısma aittir” [55].

İller Bankası A.Ş.'nin iştirakleri Niğbaş Niğde Beton Sanayi A.Ş. ve Emlak Konut Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.'dir. Bankanın Bankalar hesabında izlenen tutarın

tamamı yurtiçi bankalarda yer almaktadır. Krediler ve Alacaklar hesabında izlenen Bankanın tahsis ettiği kredilerin tamamına yakını kamu sektörüne tahsis edilmiş olarak sınıflandırılabilen olan tüzel kişi ortaklara verilmiş kredilerdir. Bu kredilerin tamamına yakını orta ve uzun vadeli. Tüzel kişi ortaklara verilen krediler dışında ise az miktarda bankanın kendi personeline verdiği tüketici kredileri bulunmaktadır.

Yurtdışı Banka, Kuruluş ve Fonlardan sağlanan krediler Belediye Hizmetleri Projesi kapsamında Dünya Bankasından sağlanan ve Belediye Kanalizasyon, Şebeke ve Atıksu arıtma tesislerinin geliştirilmesi projesi kapsamında ise Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı'ndan sağlanan ve yerel yönetimlere tahsis edilen orta ve uzun vadeli kredilerdir.

Gayrinakdi kredilerin tamamına yakını nakit kredi teminine yönelik olarak açılmış olup tamamı yerel yönetimlere açılmıştır. İller Bankası A.Ş.'nin finansal kiralama işlemleri bulunmamakta olup, gayrimenkullerinden faaliyet kiralaması bulunmaktadır. Banka'nın türev araç kullanımı veya kredi türevleri bulunmamaktadır.

3.2. İller Bankası A.Ş. Finansal Tablolarının Analizi (31.12.2012, 31.12.2013 ve 31.12.2014 Dönemleri)

İller Bankası A.Ş. finansal tablolarında yer alan veriler, yaygın olarak kullanılan dört temel analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. İller Bankası A.Ş. finansal tablolardan her bir analiz yöntemi için uygun olanların 2012, 2013 ve 2014 yıllarına ait verileri karşılaştırmalı (yatay) analiz, yüzde yöntemi ile (dikey) analiz, eğilim yüzdeleri yöntemi ile (trend analizi) ve oran (rasyo) analizi ile incelenmiştir. Bu sayede bankanın finansal durumu, hem işletme içi hem de işletme dışı menfaat gruplarını aydınlatacak şekilde statik ve dinamik analiz yöntemleri aracılığı ile irdelenmiştir. Her bir analiz yöntemi için varsa yapılan varsayımlar, hesaplamaların ne şekilde yapıldığı ve sonuçların ne şekilde yorumlandığı belirtilmiştir. Tezin ikinci bölümünde belirtildiği şekilde yapılan hesaplamalar özet tablolar halinde bu bölümde yer almış ve sonuçlar bu doğrultuda yorumlanmıştır. Bu bölümde yer verilen tablolarda yer alan rakamlar Bin Türk Lirası olarak ifade edilmiştir.

3.2.1. İller Bankası A.Ş. finansal tablolarının karşılaştırmalı analizi (yatay analizi)

İller Bankası finansal tablolarının karşılaştırmalı analizi sırasında, birbirini izleyen üç hesap dönemine ait (31.12.2012, 31.12.2013 ve 31.12.2014 tarihli) finansal tablolar birlikte incelenmiş, analiz ikiden fazla dönemi kapsadığı için en önceki dönem temel (baz) yıl alınmış, önemli hesap kalemlerinde meydana gelen artış veya azalışlar hem rakam olarak ifade edilmiş hem de temel yılın yüzdesi olarak gösterilmiştir. Fakat bir hesap kalemi farklı hesap dönemlerinde farklı değerler almış ise (örneğin bir dönemde kar, diğerinde ise zarar oluşmuş ise) ya da temel yılda veya izleyen dönemlerden birden fazlasında hesap kalemi sıfır değerini almış ise temel yılın yüzdesi olarak ifade etmek sağlıklı sonuçlar vermeyeceği için artış veya azalış hesaplaması yapılmamış, yüzde olarak gösterilmemiştir. Bu tarz hesap kalemlerinden önemli sonuçlar ifade ettiği düşünülenler, karşılaştırmalı analiz sonunda not olarak belirtilecektir.

Çizelge 3.2. Bilanço kalemleri karşılaştırmalı analizi (aktifler)

Aktifler	2012	2013	2014	2013 değişim (TL)	2013 değişim (%)	2014 değişim (TL)	2014 değişim (%)
Nakit Değerler ve Merkez Bankası	748	321	236	-427	-57	-512	-68
Gerçeğe Uygun D. Farkı K/Z Yan. FV	10 376	0	0	-	-	-	-
Bankalar	3 485 022	2 940 419	4 377 374	-544 603	-16	892 352	26
Para Piyasalarından Alacaklar	0	0	0	-	-	-	-
Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar	0	0	354	-	-	-	-
Krediler ve Alacaklar	8 949 749	11 358 967	11 477 528	2 409 218	27	2 527 779	28
Takipteki Krediler	563	563	562	0	0	-1	0
Özel Karşılıklar (-)	563	563	562	0	0	-1	0
Faktoring Alacakları	0	0	0	-	-	-	-
Vadeye Kadar Elde Tutulacak Yatırımlar	0	0	0	-	-	-	-
İştirakler	0	0	0	-	-	-	-
Bağlı Ortaklıklar	618	580	0	-38	-6	-618	-100
Birlikte Kontrol Edi. Ortaklıklar	0	0	0	-	-	-	-
Kiralama İşlemlerinden Alacaklar	0	0	0	-	-	-	-
Riskten Korunma Amaçlı Türev FV	3 210	3 195	3 217	-15	0	7	0

Çizelge 3.2.(devam) Bilanço kalemleri karşılaştırmalı analizi (aktifler)

Aktifler (devam)	2012	2013	2014	2013 Değişim (TL)	2013 değişim (%)	2014 değişim (TL)	2014 değişim (%)
Maddi Duran Varlıklar	0	0	0	-	-	-	-
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	127 989	154 384	154 377	26 395	21	26 388	21
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	8 009	6 385	3 521	-1 624	-20	-4 488	-56
Vergi Varlığı	17 606	158 445	168 026	140 839	800	150 420	854
Satış Amaç. Elde Tut. ve Durdu. Faal. İliş. DV	22 000	43 514	58 384	21 514	98	36 384	165
Diğer Aktifler	0	0	0	-	-	-	-
Toplam Aktifler	12 641 596	14 713 988	16 297 141	2 072 392	16	3 655 545	29

Aktif toplamı 2012 yılı baz alındığında 2013 yılında %16 artış göstermiş, 2014 yılında ise %29 artış göstermiştir. Yani toplam aktif büyüklüğü açısından 2013 yılında yaşanan artış hızının 2014 yılında az miktarda da olsa yavaşladığı söylenebilir. Ancak önemli olan aktif toplamının artış eğiliminde olmasıdır. Ayrıca bu artışın aktifte yer alan kalemler arasındaki dağılımını incelemek daha anlamlı sonuçlar verecektir.

Aktifte en önemli paya sahip olan hesap kalemi Krediler ve Alacaklar bankanın kendi kanunu gereği ortaklarına tahsis ettiği orta ve uzun vadeli teminatlı kredilerden oluşmaktadır. Bu hesap 2012 yılı baz alındığında 2013 yılında yaklaşık üçte biri oranında artmış; ancak 2014 yılında rakamsal olarak 2013 yılındaki krediler ve alacaklar ile benzer değerler almıştır. 2011 yılında Anonim Şirket statüsü kazandıktan sonra İller Bankası A.Ş. 'nin yerel yönetimlere teknik anlamda destek sağlamanın yanı sıra bankacılık faaliyetlerine daha fazla yöneldiği konusunda genel bir görüş bulunmaktadır. Dolayısı ile 2012 yılından 2013 yılına gelindiğinde Krediler ve Alacaklar hesabında yaşanan artış bu değişime bağlanabilir.

Takipteki krediler 2012, 2013 ve 2014 yıllarında rakamsal olarak aynı kalmış, değişim oranı % 0 olarak hesaplanmıştır. Takipteki kredilerinin hiç değişim göstermemesi ve tamamı için banka tarafından karşılık ayrılmış olması, bankanın tahsis ettiği kredilerin geri dönüşünde sorun yaşamadığı şeklinde yorumlanabilir.

2014 yılında Niğbaşı Niğde Beton Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile Emlak Konut G.Y.O.

A.Ş. satılmaya hazır finansal varlıklar hesabında yer almıştır. Daha önceki yıllarda bankanın iştirakleri arasında yer alan Niğbaş Niğde Beton Sanayi ve Ticaret A.Ş. 2013 yılında sermaye artırımına gitmiş ve sermaye artırım sonucunda halka arz edilmiş olan şirket sermayesinde bankanın iştirak oranı gerilediği için bankaca hisselerin satışına karar verilmiştir. Dolayısı ile aktif toplamındaki payı oldukça küçük olan İştirakler hesabı 2014 yılında sıfır değerine düşmüş, sıfır değerine sahip olan satılmaya hazır finansal varlıklar hesabında artış oluşmuştur.

Tamamı yurtiçi bankalardan oluşan Bankalar hesabı kredilerden sonra aktifte en büyük paya sahip olan ikinci hesap grubudur. 2012 yılına göre %16 oranında düşüş yaşayan hesap 2014 yılında ise bu düşüşü telafi etmiş hatta 2012 yılındaki tutarın üzerine çıkmıştır. 2014 yılı değerlerini 2012 baz yılı ile kıyasladığımızda yaklaşık üçte biri oranında artış gözlemlenmiştir. 2013 yılı haricinde Bankalar hesabının izlediği artış toplam aktifin izlediği artışla paraleldir.

Nakit Değerler ve TCMB hesabı 2013 ve 2014 yıllarında rakamsal olarak düşüş göstermiş, 2012 yılına göre 2013 yılında %57 oranında, 2014 yılında ise % 68 oranında azalmıştır. Atıl nakit veya nakde eşdeğer varlık bulundurma riskine karşı söz konusu hesabın 2014 yılında aldığı rakamsal değer bankanın likidite sorunu yaşamadığı varsayımı altında banka için sorun teşkil etmeyecektir.

İller Bankası A.Ş.'nin maddi duran varlıkları 2013 yılında ve 2014 yılında aynı seviyede seyretmiştir. 2012 yılına göre 2013 yılında % 21 oranında azalış gösteren hesap 2013 yılı ve 2014 yılında sabit kalmıştır. Ayrıca ekonomik ömrü 3 ila 5 yıl olarak belirlenen lisanslı bilgisayar programlarından oluşan maddi olmayan duran varlıklar 2012 yılı baz alınarak 2013 yılında %20, 2014 yılında ise %56 oranında defter değerinde düşüş göstermiştir.

2013 yılında Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller hesabı 2013 yılında almış olduğu yatırım amaçlı gayrimenkuller sebebi ile 2012 yılındaki değerinin 9 katına ulaşmış ve 2014 yılında aynı değeri korumuştur. Bankanın faaliyet kiralalamaları kapsamında kiralanen gayrimenkulleri yatırım amaçlı gayrimenkuller altında izlenmektedir. Bankanın kiralama işlemlerinden alacakları hesabı ise 2012, 2013 ve 2014 yıllarında aynı seviyede kalmıştır.

Çizelge 3.3. Bilanço kalemleri karşılaştırmalı analizi (pasifler)

Pasifler	2012	2013	2014	2013 değişim (TL)	2013 değişim (%)	2014 değişim (TL)	2014 değişim (%)
Mevduat	0	0	0	-	-	-	-
Alım Satım Amaçlı Türev Fin. Borçlar	0	0	0	-	-	-	-
Alınan Krediler	413 255	552 219	614 810	138 964	34	201 555	49
Para Piyasalarına Borçlar	0	0	0	-	-	-	-
İhraç Edilen Menkul Kıymetler	0	0	0	-	-	-	-
Fonlar	2 679 819	3 367 403	3 706 179	687 584	26	1 026 360	38
<i>Diğer (Fonlar)</i>	2 679 819	3 367 403	3 706 179	687 584	26	1 026 360	38
Muhtelif Borçlar	47 305	109 618	63 539	62 313	132	16 234	34
Diğer Yabancı Kaynaklar	26 239	200 622	191 806	174 383	665	165 567	631
Faktoring Borçları	0	0	0	-	-	-	-
Kiralama İşlemlerinden Borçlar	0	0	0	-	-	-	-
Riskten Kor. Amaç. Türev Finan. Borçlar	0	0	0	-	-	-	-
Karşılıklar	113 777	220 951	295 830	107 174	94	182 053	160
<i>Çalışan Hakları Karş.</i>	72 056	81 192	88 970	9 136	13	16 914	23
<i>Diğer Karşılıklar</i>	41 721	139 759	206 860	98 038	235	165 139	396
Vergi Borcu	54 709	72 140	90 094	17 431	32	35 385	65
Satış Amaç.El.Tut. ve Dur.Faal.İl.DV Borç.	0	0	0	-	-	-	-
Sermaye Benzeri Krediler	0	0	0	-	-	-	-
Ödenmiş Sermaye	7 735 190	8 528 315	9 402 380	793 125	10	1 667 190	22
Sermaye Yedekleri	885 246	885 246	885 246	0	0	0	0
Maddi Duran Varlıklar Yen. Değ. Farkları	8 732	8 732	8 732	0	0	0	0
Diğer Sermaye Yedekleri	876 514	876 514	876 514	0	0	0	0
Kâr Yedekleri	386 398	430 707	481 552	44 309	11	95 154	25
Yasal Yedekler	373 234	388 395	404 941	15 161	4	31 707	8
Statü Yedekleri	13 164	42 312	76 611	29 148	221	63 447	482
Kâr veya Zarar	299 658	346 767	565 705	47 109	16	266 047	89
Geçmiş Yıllar Kâr ve Zararları	8 070	19 647	41 162	11 577	143	33 092	410
Dönem Net Kâr ve Zararı	291 588	327 120	524 543	35 532	12	232 955	80
Toplam Pasifler	12 641 596	14 713 988	16 297 141	2 072 392	16	3 655 545	29
Yabancı Kaynaklar	3 335 104	4 522 953	4 962 258	1 187 849	36	1 627 154	49
Özkaynaklar	9 306 492	10 191 035	11 334 883	884 543	10	2 028 391	22

İller Bankası A.Ş. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu 77. maddesi kapsamında mevduat toplama yetkisi bulunmayan bir yatırım ve kalkınma bankasıdır. Dolayısı ile bilançonun pasifinde mevduat bulunmamaktadır. Ayrıca Alım Satım Amaçlı veya Riskten Korunma

Amaçlı Türev Finansal Borç, Para Piyasalarına Borç, İhraç Edilen Menkul Kıymetler, Faktoring Borçları, Kiralama İşlemlerinden Borçlar veya Satış Amaçlı Elde Tutulan ve Durdurulan Faaliyetlere İlişkin Duran Varlık Borçları bulunmamaktadır.

Alınan Krediler hesabı incelendiğinde, alınan kredilerin yalnızca yerel yönetimlere kullandırılmak üzere yurtdışı kaynaklı kredilerdir. 2012 yılına kıyasla 2013 yılında %34 artış gösteren hesap 2014 yılında da 2012 yılı miktarının 1,5 katına ulaşmıştır. Dolayısı ile pasif toplamındaki artış trendini takip etmektedir.

5779 sayılı kanuna göre bankaca yerel yönetimlere gönderilen yasal paylar, SUKAP ve BELDES projeleri ile kentsel altyapı hizmetleri ve riskli alan ve gecekondü bölgelerinin kentsel dönüşümü için bankaya aktarılan fonlar ile banka karından yerel yönetimler için ayrılan fonlar banka pasifinde yer alan en önemli yabancı kaynaklardır. 2012 yılına kıyasla 2013 yılında %26, 2014 yılında ise %38 artış gözlemlenmektedir. Fonlar rakamsal olarak oldukça yüksek yabancı kaynaklar olup fonların artış eğilimi pasif toplamının artış eğilimine de etki etmektedir.

Muhtelif Borçlar ve Diğer Yabancı Kaynaklar hesapları rakamsal olarak düşük olmakla birlikte 2012 yılı baz alındığında 2013 yılında çok ciddi anlamda artış göstermiş fakat 2014 yılında muhtelif borçlar daha fazla olmak üzere her iki hesap da bir miktar azalmıştır. Fakat pasif içerisindeki payı oldukça düşük olan bu hesapların değişimi toplam pasifin değişimine etki etmemiştir.

Kar veya Zarar hesabı 2012, 2013 ve 2014 yıllarında pozitif değer almış, toplam pasifin %3'ünü oluşturan hesap 2012 yılı baz alındığında 2013 yılında %16, 2014 yılında ise %89 artış göstermiştir. Toplam pasifin artış eğilimi ile paralel ilerleyen bir hesap izlenimi oluşturmaktadır.

İller Bankası A.Ş. bilançosu pasifinde en önemli özkaynak kalemi olan ödenmiş sermaye 2012, 2013 ve 2014 yıllarında pasif toplamının izlediği artışla paralel bir artış göstermiştir. Banka 2014 yılında nominal sermayesini %100 oranında artırarak 18 milyar liraya çıkarmıştır. Ödenmiş sermaye hesabının ilerleyen yıllarda da artış eğilimi göstereceği düşünülmektedir.

Sermaye yedekleri 2012 yılında aldığı değeri korumuş, 2013 ve 2014 yıllarında hiç değişim göstermemiş ve rakamsal olarak aynı değerde kalmıştır. Kar yedekleri ise 2013 yılında %11, 2014 yılında ise %25 oranında artarak pasif toplamının kaydettiği artış ile benzer bir artış sergilemiştir.

Geçmiş Yıl Kar ve Zararları hesabı 2012, 2013 ve 2014 yıllarında pozitif değerler almış ve 2012 yılı baz alındığında 2013 yılında %143, 2014 yılında ise % 410 artış göstermekle birlikte rakamsal olarak pasif toplamı ile kıyaslandığında görece küçük bir hesap olarak karşımıza çıkmaktadır.

Aynı şekilde Dönem Net Karı ve Zararı hesabı 2012, 2013 ve 2014 yıllarında kar olarak gerçekleşmiş, 2012 yılı baz alındığında 2013 yılında %12, 2014 yılında ise % 80 oranında artış göstermiştir. Dönem net karının pasifteki payına bakıldığında artarak ilerlediği ve 2014 yılında pasif toplamının üçte biri civarında olduğu görülmektedir. Dolayısı ile bilanço pasifinin genel trendi ve değişim yaşanan pasif kalemlerin dağılımı incelendiğinde, İller Bankası A.Ş.'nin varlıklarındaki artışı güçlü ve istikrarlı bir kaynak artışı ile sağladığı görülmektedir.

Çizelge 3.4. Nazım hesap kalemleri karşılaştırmalı analizi

Nazım Hesaplar	2012	2013	2014	2013 değişim (TL)	2013 değişim (%)	2014 değişim (TL)	2014 değişim (%)
Garanti ve Kefaletler	798	608	508	-189	-24	-290	-36
<i>Teminat Mektupları</i>	798	608	508	-189	-24	-290	-36
Taahhütler	6 301 712	5 896 589	4 975 388	-405	-6	-1 326 324	-21
Türev Finansal Araçlar	0	0	0	-	-	-	-
Emanet ve Rehinli Kıymetler	1 925 088	3 776 403	3 846 509	1 851 315	96	1 921 421	100
<i>Emanet Kıymetler</i>	1 773 869	3 375 111	3 472 691	1 601 242	90	1 698 822	96
<i>Rehinli Kıymetler</i>	151 219	401 292	373 818	250 073	165	222 599	147
Toplam Bilanço Dışı Hesaplar	9 024 362	10 281 218	9 329 687	1 256 856	14	305	3

Nazım hesaplar incelendiğinde genel olarak, 2012 yılından itibaren Garanti ve Kefaletler ile Taahhütler hesaplarının azaldığı Emanet ve Rehinli Kıymetler hesabının ise önemli ölçüde arttığı görülmektedir. Emanet ve Rehinli Kıymetler hesabının yapısı incelendiğinde, rehinli kıymetlerdeki artış yüzde olarak emanet kıymetlerin artışından çok

daha fazla görünmekle birlikte, emanet kıymetlerin rakamsal olarak çok daha yüksek olması sebebi ile nazım hesap toplamının 2012 yılına kıyasla 2013 yılındaki artışının en önemli kaynağı emanet kıymetlerdir.

Ayrıca nazım hesaplar içerisinde en yüksek paya sahip olan Taahhütler hesabındaki azalış 2013 yılında % 6, 2014 yılında ise %21 oranındadır. Rakamsal olarak 2014 yılında önemli ölçüde azalan taahhütler dolayısı ile nazım hesap toplamının 2013 yılında artış, 2014 yılında ise azalış gösterdiği fark edilmiştir.

Çizelge 3.5. Gelir tablosu kalemleri karşılaştırmalı analizi

Gelir Tablosu	2012	2013	2014	2013 değişim (TL)	2013 değişim (%)	2014 değişim (TL)	2014 değişim (%)
Faiz Gelirleri	647 667	685 332	903 814	37 665	6	256 147	40
<i>Kredilerden Alınan Faizler</i>	435 591	555 660	745 853	120 069	28	310 262	71
<i>Bankalardan Alınan Faizler</i>	210 739	129 012	152 827	-81 727	-39	-57 912	-27
<i>Menkul Değerlerden Alınan Faizler</i>	887	116	0	-771	-87	-887	-100
<i>Diğer Faiz Gelirleri</i>	450	463	5 134	13	3	4 684	1 041
Faiz Giderleri	23	15	1 752	-8	-35	1 729	7 517
<i>Kullanılan Kredilere Verilen Faizler</i>	23	13	23	-10	-43	0	0
<i>Diğer Faiz Giderleri</i>	0	2	1 729	2	-	1 729	-
Net Faiz Geliri/Gideri	647 644	685 317	902 062	37 673	6	254 418	39
Net Ücret ve Komisyon Gelirleri/Giderleri	12 551	13 264	12 366	713	6	-185	-1
Alınan Ücret ve Komisyonlar	12 840	13 613	12 685	773	6	-155	-1
Verilen Ücret ve Komisyonlar	289	349	319	60	21	30	10
Diğer Faaliyet Gelirleri	64 809	169 083	246 339	104 274	161	181 530	280
Faaliyet Gelirleri/Giderleri Toplamı	724 987	866 872	1 160 927	141 885	20	435 940	60
Kredi ve Diğer Alacaklar Değer Düşüş Karşılığı (-)	40 221	98 077	67 335	57 856	144	27 114	67
Diğer Faaliyet Giderleri (-)	290 824	327 777	384 309	36 953	13	93 485	32
Net Faaliyet Karı/Zararı	393 942	441 018	709 283	47 076	12	315 341	80
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Öncesi Kar/Zarar	393 942	441 018	709 283	47 076	12	315 341	80

Çizelge 3.5. (devam) Gelir tablosu kalemleri karşılaştırmalı analizi

Gelir Tablosu	2012	2013	2014	2013 değişim (TL)	2013 değişim (%)	2014 değişim (TL)	2014 değişim (%)
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Karşılığı (±)	-102 354	-113 898	-184 740	-11 544	11	-82 386	80
Sürdürülen Faaliyetler Dönem Net Kar/Zararı	291 588	327 120	524 543	35 532	12	232 955	80
Net Dönem Karı / Zararı	291 588	327 120	524 543	35 532	12	232 955	80

Gelir tablosu incelendiğinde en önemli gelir kaleminin faiz gelirleri olduğu ardından ise diğer faaliyet gelirleri ile alınan komisyon ve ücretler hesabının geldiği görülmektedir. Faiz gelirlerinin 2012 yılı temel alındığında 2013 yılında % 6, 2014 yılında ise %40 oranında arttığı görülmektedir. Kredilerden alınan faizlerin ağırlıkta olduğu, 2012 yılına göre 2013 yılında yaklaşık üçte bir oranında 2014 yılında ise üçte ikisinden fazla artış gösterdiği görülmüştür. Bankalardan alınan faizler de önemli faiz gelirleri arasında yer almaktadır. Bankalardan alınan faizlerin 2012 yılı baz alındığında 2013 yılında %39 oranında azaldığı, 2014 yılında yeniden bir miktar yükselse de 2012 yılındaki seviyesine ulaşmadığı görülmüştür.

Alınan komisyon ve ücretler hesabında 2012, 2013 ve 2014 yılları içerisinde rakamsal olarak önemli değişimler yaşanmadığı ve önce artış sonra azalış yaşanan hesabın anlamlı sonuçlar verecek bir değişimi olmadığı görülmüştür. Diğer faaliyet gelirlerinin ise 2012 yılı baz alındığında 2013 yılında 2,5 katına 2014 yılında ise yaklaşık olarak 4 katına ulaştığı görülmüştür. Ancak faiz gelirleri ile kıyaslandığında rakamsal olarak daha düşük kalan diğer faaliyet gelirleri hesabının faaliyet gelirleri içerisinde faiz gelirleri kadar etkili olmadığı görülmüştür. 2014 yılındaki toplam diğer faaliyet geliri, faiz gelirlerinin 2014 yılında yaşadığı artış miktarı kadardır.

Faiz giderlerinin rakamsal olarak oldukça düşük olduğu görülmektedir. 2012 yılında faiz giderlerinin tamamını kullanılan kredilere verilen faizlerin oluşturduğu görülmektedir. 2013 yılında kullanılan kredilere verilen faizler ve diğer faiz giderleri toplamının 2012 yılına göre azaldığı görülmektedir. 2014 yılında ise diğer faiz giderlerinde yaşanan büyük orandaki artış sebebi ile faiz giderleri toplamının 75 kat arttığı görülmüştür.

Verilen ücret ve komisyonlar rakamsal olarak düşük olmakla birlikte 2012, 2013 ve

2014 yılları boyunca düşük miktarda değişim göstermiştir. Kredi ve diğer alacaklar karşılığı ile verilen ücret ve komisyonların 2013 yılında artış, 2014 yılında ise azalış gösterdiği izlenmiştir.

Faiz giderlerinin rakamsal olarak oldukça az olması sebebi ile net faiz geliri/gideri 2012, 2013 ve 2014 yılları boyunca faiz gelirlerinin sergilediği trendi izlemiştir. Net faaliyet karı ve aynı şekilde dönem net karı da tüm yıllarda artış göstermiş olup, 2014 yılında oldukça önemli oranda artmıştır.

Çizelge 3.6. Nakit akış tablosu kalemleri karşılaştırmalı analizi

Nakit Akış Tablosu	2012	2013	2014	2013 değişim (TL)	2013 değişim (%)	2014 değişim (TL)	2014 değişim (%)
1.1 Bankacılık Faal. Konusu Aktif ve Pasiflerdeki Değişim Öncesi Faaliyet Kârı	460 330	549 045	650 711	88 715	19	190 381	41
1.1.1 Alınan Faizler	644 189	682 423	901 223	38 234	6	257 034	40
1.1.2 Ödenen Faizler	-23	-15	-1 743	8	-35	-1 720	7 478
1.1.4 Alınan Ücret ve Komisyonlar	12 840	13 614	12 685	774	6	-155	-1
1.1.5 Elde Edilen Diğer Kazançlar	63 323	146 642	101 678	83 319	132	38 355	61
1.1.7 Personale ve Hizmet Tedarik Edenlere Yapılan Nakit Ödemeler	-173 393	-195 139	-217 659	-21 746	13	-44 266	26
1.1.8 Ödenen Vergiler	-6 942	-18 262	-13 213	-11 320	163	-6 271	90
1.1.9 Diğer	-79 664	-80 218	-132 260	-554	1	-52 596	66
1.2 Bankacılık Faal. Konusu Aktif ve Pasiflerdeki Değişim	-963 075	-1 605 821	29 990	-	-	-	-
1.2.4 Kredilerdeki Net (Artış) Azalış	-1 166 306	-2 408 164	-118 244	-1 241 858	106	1 048 062	-90
1.2.10 Diğer Borçlarda Net Artış (Azalış)	309 917	746 546	64 752	436 629	141	-245 165	-79
I.Bankacılık Faal. Kayn. Net Nakit Akımı	-502 745	-1 056 776	680 701	-	-	-	-
2.1. İktisap Edilen İşt., Bağlı Ort. ve İş Ort.	0	0	0	-	-	-	-
2.2 Elden Çıkarılan İşt., Bağlı Ort. ve İş Ort.	0	0	0	-	-	-	-
2.3 Satın Alınan Menkuller ve Gayrimenkuller	-21 689	-148 158	-7 334	-126 469	583	14 355	-66

Çizelge 3.6.(devam) Nakit akış tablosu kalemleri karşılaştırmalı analizi

Nakit Akış Tablosu (devam)	2012	2013	2014	2013 değişim (TL)	2013 değişim (%)	2014 değişim (TL)	2014 değişim (%)
2.4 Elden Çıkarılan Menk. Ve Gayrimenk.	1 176	20 259	59 467	19 083	1 623	58 291	4 957
2.5 Elde Edilen Satılmaya Hazır F. V.	0	0	0	-	-	-	-
2.6 Elden Çıkarılan Satılmaya Hazır F. V.	0	0	0	-	-	-	-
2.7 Satın Alınan Yatırım Amaçlı F. V.	0	0	0	-	-	-	-
2.8 Satılan Yatırım Amaçlı F. V.	0	0	0	-	-	-	-
2.9 Diğer	0	0	0	-	-	-	-
II. Yatırım Faal. Kayn. Net Nakit Akımı	-20 513	-127 899	52 133	-	-	-	-
3.1 Krediler ve İhraç Edilen F.V. Sağl. Nakit	0	0	0	-	-	-	-
3.2 Krediler ve İhraç Edilen F.V. Kay. Nakit Çıkışı	0	0	0	-	-	-	-
3.3 İhraç Edilen Sermaye Araçları	0	0	0	-	-	-	-
3.4 Temettü Ödemeleri	-128 015	-75 349	-73 686	52 666	-41	54 329	-42
3.5 Fin. Kiralamaya İlişkin Ödemeler	0	0	0	-	-	-	-
3.6 Diğer	710 802	702 163	774 789	-8 639	-1	63 987	9
III. Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Net Nakit	582 787	626 814	701 103	44027	8	118316	20
IV. Döviz Kurundaki Değişimin Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar Üzerindeki Etkisi	-1 537	4 141	-993	-	-	-	-
V. Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklardaki Net Artış	57 992	-553 720	1 432 944	-	-	-	-
VI. Dönem Başındaki Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar	3 434 878	3 492 870	2 939 150	57992	2	-495728	-14
VII. Dönem Sonundaki Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar	3 492 870	2 939 150	4 372 094	-553720	-16	879224	25

Nakit akış tablosu nakit akışlarını bankacılık faaliyetlerinden, yatırım faaliyetlerinden ve finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları olmak üzere üç ana grupta göstermekte, ayrıca döviz kurunda yaşanan değişimler sebebi ile nakit ve nakde

eşdeğer varlıklarda ortaya çıkan farklara da yer vermektedir. Tablo her dönem için, dönem başındaki nakit ve nakde eşdeğer varlıkları, dönem içerisindeki net değişimleri ve dönem sonu rakamlarını da içermektedir.

İller Bankası A.Ş. 2012, 2013 ve 2014 yıllarına ait nakit akış tablolarının karşılaştırmalı (yatay) analizi gerçekleştirildiğinde öncelikle bankacılık faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit akışının her yıl farklılıklar gösterdiği, 2012 ve 2013 yıllarında negatif sonuçlanırken 2014 yılında pozitif olarak sonuçlandığı görülmektedir. 2012 ve 2013 yıllarında rakamsal olarak da birbirinden oldukça uzak değerler aldığı ve önemli ölçüde değiştiği görülmüştür.

Bankacılık faaliyetleri konusu aktif ve pasiflerdeki değişim öncesi faaliyet karı incelendiğinde 2012 yılı baz alındığında 2013 yılında %19, 2014 yılında ise %41 oranında artış olduğu görülmektedir. Alt kalemleri incelendiğinde alınan faizlerden, alınan ücret ve komisyonlardan ve elde edilen diğer kazançlardan nakit artışı olduğu görülmüştür. Alınan faizler bankacılık faaliyetleri konusu aktif ve pasiflerdeki değişim öncesi faaliyet karına etki eden en önemli nakit akışını sağlamaktadır. Ödenen faizlerden ve vergilerden düşük miktarlarda nakit azalışı, personele ve hizmet tedarik edenlere yapılan nakit ödemeler ile diğer nakit azalışlarının ise çok daha yüksek miktarlarda olduğu görülmektedir.

Alınan faizlerin 2012 yılı baz alındığında 2013 yılında % 6, 2014 yılında ise % 40 oranında artış gösterdiği görülmektedir. İncelenen tüm yıllarda bankacılık faaliyetleri konusu aktif ve pasiflerdeki değişim öncesi faaliyet karı rakamsal olarak en yüksek değerleri taşıyan alt kalem olan alınan faizler ile paralel bir seyir izlemiştir.

Alınan ücret ve komisyonlar ile elde edilen diğer kazançlar alt kalemleri 2012 yılı baz alındığında önce artış daha sonraki dönemde ise azalış göstermekle birlikte elde edilen diğer kazançlar kalemi rakamsal olarak daha yüksek değerler almaktadır.

Personele ve diğer hizmet tedarik edenlere yapılan nakit ödemeler İller Bankası A.Ş. nakit akış tablosunda bankacılık faaliyetleri konusu aktif ve pasiflerdeki değişim öncesi faaliyet karı altında yer alan en önemli nakit azalış kalemidir. Bu ödemeler dolayısı

ile 2012 yılı baz alındığında 2013 yılında % 13, 2014 yılında ise % 26 oranında daha fazla nakit azalışı yaşanmıştır. Rakamsal olarak daha az olan diğer nakit azalışları incelendiğinde 2012, 2013 ve 2014 yılları arasında tutarlı bir eğilim görülmemekle birlikte diğer kalemlere kıyasla daha düşük miktarda olan bu kalemlerden ziyade personele ve diğer hizmet tedarik edenlere yapılan ödemeler genel üzerinde etkili olmuştur.

Ödenen faizler ise 2012 yılı baz alındığında önce yaklaşık üçte bir oranında azalmış, daha sonraki dönemde ise yaklaşık 75 katı kadar artış göstermiştir. Oransal olarak oldukça önemli bir artış sergileyen ödenen faizler kalemi rakamsal olarak diğer kalemlere kıyasla daha az olduğundan genel üzerinde etkisi az olmuştur. Aynı şekilde ödenen vergilerde de yıllar içerisinde istikrarsız bir nakit akışı yaratmış ve rakamsal olarak etkisi düşük olmuştur.

Diğer ödemeler 2012 ve 2013 yıllarında çok benzer miktarlarda nakit azalışına sebep olmuş fakat 2014 yılındaki nakit azalışı 2012 yılına göre üçte ikisi kadar artış göstermiştir.

Bankacılık faaliyetleri konusu aktif ve pasiflerdeki değişim 2012 ve 2013 yıllarında oldukça yüksek miktarlarda azalış şeklinde gerçekleşmiş olup 2014 yılına gelindiğinde artış halini almıştır. Bu durumun en önemli sebebi en büyük değişim kalemi olan kredilerde 2012 ve 2013 yıllarında ciddi miktarda azalış görülmesine karşın bu rakamların 2014 yılında 2012 baz yılına oranla %90 oranında gerilemiş olmasıdır.

Sonuç olarak, bankacılık faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit akımı incelendiğinde faaliyet karı alt başlığındaki kalemlerden nakit artışı, aktif ve pasiflerdeki değişim alt başlığındaki kalemlerden ise nakit azalışı yaşandığı fark edilmektedir. 2012 ve 2013 yıllarındaki krediler net azalışı çok yüksek olduğu için o yıllarda net nakit akımının negatif çıktığı, 2014 yılında ise %90 oranındaki farklılığın sonuca yansıdığı ve 2014 yılının pozitif net nakit akımı ile sonuçlandığı görülmüştür.

Yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit akımı yıllar içerisinde tutarlı bir eğilim sergilememiş, farklı yönlerde farklı büyüklüklerde nakit akışları oluşmuştur. Bu nakit akımları incelendiğinde 2012, 2013 ve 2014 yılları boyunca yalnızca satın alınan

veya elden çıkarılan menkul ve gayrimenkuller sebebi ile nakit akışı olduğu görülmektedir. Satın alımlar yıllar içerisinde değişiklik göstermekte, artan ya da azalan bir eğilim içerisinde olduğu söylenememektedir. 2012 yılına kıyasla 2013 yılında yaklaşık 7 kat daha fazla nakit akışına sebebiyet vermiş fakat 2014 yılında 2012 yılının yaklaşık üçte biri oranında bir nakit azalışı oluşturmuştur.

Elden çıkarılan menkul ve gayrimenkullerden kaynaklı nakit akışı ise rakamsal olarak çok yüksek değerlerde olmamakla birlikte, 2012 yılında elden çıkarılan menkul ve gayrimenkuller kaynaklı nakit artışı oldukça düşük seyretmiş dolayısı ile de diğer yıllar 2012 yılı baz alındığında oransal olarak aşırı artış yaşamış görünmektedir. Aslında 2012 yılı baz alındığında 2013 yılında 17 katına, 2014 yılında ise 50 katına ulaştığı görülen bu kalem genel üzerinde net artış ya da azalış olarak pek etki yaratmamıştır.

Finansman faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit akımı diğerlerine göre daha istikrarlı seyretmiş ve 2012, 2013, 2014 yıllarında hep nakit artışı şeklinde gerçekleşmekle birlikte benzer oranlarda artış sergilemiştir. 2012 yılı baz alındığında 2013 yılında % 8 olan değişim oranı 2014 yılında % 20 şeklinde izlenmektedir. Finansman faaliyetlerinde de yatırım faaliyetlerinde olduğu gibi daha az türde işlem den nakit akışı sağlanmıştır. Yalnızca temettü ödemeleri ve diğer finansman faaliyeti kaynaklı pozitif nakit akışları bulunmakta ve rakamsal olarak çok daha yüksek olan diğer finansman faaliyetleri nakit akışlarının etkisi ile Finansman faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit akımı pozitif olmuştur.

Çizelge 3.7. Kar dağıtım tablosu kalemleri karşılaştırmalı analizi

Kar Dağıtım Tablosu	2012	2013	2014	2013 değişim (TL)	2013 değişim (%)	2014 değişim (TL)	2014 değişim (%)
DÖNEM KÂRI	393 942	441 018	709 283	47 076	12	315 341	80
Ödenecek Vergi ve Yasal Yük. (-)	113 932	135 412	199 610	21 480	19	85 678	75
Kurumlar Vergisi (Gelir Vergisi)	90 736	110 097	157 390	19 361	21	66 654	73
Gelir Vergisi Kesintisi	23 196	25 315	42 220	2 119	9	19 024	82
NET DÖNEM KÂRI	280 010	305 606	509 673	25 596	9	229 663	82
Birinci Tertip Yasal Yedek Akçe (-)	15 160	16 546	27 595	1 386	9	12 435	82

Çizelge 3.7.(devam) Kar dağıtım tablosu kalemleri karşılaştırmalı analizi

Kar Dağıtım Tablosu (devam)	2012	2013	2014	2013 değişim (TL)	2013 değişim (%)	2014 değişim (TL)	2014 değişim (%)
Bankada Brk.veTsrf. Zorunlu Yasal F.(-)	90 962	99 276	165 568	8 314	9	74 606	82
DAĞITILABİLİR NET DÖNEM KÂRI	173 888	189 784	316 510	15 896	9	142 622	82
Ortaklara Birinci Temettü (-)	131 439	143 455	239 245	12 016	9	107 806	82
Personele Temettü (-)	27 289	29 783	49 670	2 494	9	22 381	82
STATÜ YEDEKLERİ (-)	15 160	16 546	27 595	1 386	9	12 435	82

Kar dağıtım tablosu yatay analizi yapılırken öncelikli olarak dönem karının 2012, 2013 ve 2014 yılları içerisindeki değişiminden bahsetmek önem arz etmektedir. Dönem karı 2012 yılı temel yıl olarak ele alındığında 2013 yılında % 12, 2013 yılında ise % 80 oranında artış göstermiştir. İller Bankası A.Ş.'nin dönem karı rakamsal olarak oldukça yüksek olduğu için bahsi geçen artış oranları dönem karında incelenen yıllar içerisinde rakamsal olarak çok önemli artışlar yaşandığını ifade etmektedir.

Ödenecek vergi ve yasal yükümlülüklerin yıllar içerisinde karşılaştırmalı analizi yapıldığında, 2012 yılı baz alınarak 2013 yılında % 19, 2014 yılında ise % 75 artış yaşandığı görülmüştür. Dönem karındaki artış oranları göz önüne alındığında ödenecek vergi ve yasal yükümlülüklerin de özellikle 2014 yılında önemli oranda artmış olması anlamlıdır. Ödenecek vergi ve yasal yükümlülükler 2013 yılında oransal olarak dönem karındaki artıştan daha fazla artış göstermiş; ancak 2014 yılında oransal olarak dönem karından daha düşük oranda artmıştır. Bu vergi ve yasal yükümlülükler, kurumlar vergisi ile gelir vergisi kesintilerinden oluşmakta olup rakamsal olarak daha önemli bir kısmı oluşturan kurumlar vergisi 2012 yılına göre 2013 yılında % 21, 2014 yılında ise %73 oranında artmıştır. Gelir vergisi kesintisinin 2013 yılındaki artış oranı % 9, 2014 yılındaki artış oranı ise %82 olarak hesaplanmıştır. Ancak ödenecek vergi ve yasal yükümlülüklerin izlediği değişime bakıldığında kurumlar vergisinin artış eğilimi ile daha benzer olduğu görülmüştür.

Net dönem karı, birinci tertip yedek akçe, bankada bırakılması ve tasarrufu zorunlu yasal fonlar, dağıtılabilir net dönem karı, ortaklara birinci temettü, personele temettü ve

statü yedeklerinin 2012, 2013 ve 2014 yıllarındaki artış oranları aynı olup, 2012 yılı temel alındığında 2013 yılında % 9,2014 yılında ise % 82 olduğu görülmüştür. Bunun sebebi olarak bahsi geçen hesapların birbiri ile oransal bir ilişkisi bulunması ve dolayısı ile yıllar içerisinde net dönem karının artışı oranında artış göstermiş olmaları gösterilebilir.

İncelenen yıllarda; birinci tertip yedek akçe ile bankada bırakılması ve tasarrufu zorunlu yasal fonlar net dönem karının sırasıyla % 5,4'ü ve %32,5'i olarak gerçekleşmiştir. Dolayısı ile dağıtılabilir net dönem karı da her yıl net dönem karını izlediği artışı oransal olarak yakalaması anlamlıdır.

Aynı şekilde tüm yıllarda ortaklara birinci temettü dağıtılabilir net dönem karının % 75,6'sı, personele temettü de dağıtılabilir net dönem karının % 15,7'si oranında gerçekleşmiş, statü yedekleri ise dağıtılabilir net dönem karıdan bu temettüler düşülerek hesaplandığı için aynı değişimi sergilemiştir.

Sonuç olarak kar dağıtım tablosunun yıllar içerisindeki karşılaştırmalı analizinde, 2012, 2013 ve 2014 yıllarındaki değişimlerin dönem karının değişimine paralel seyrettiği gözlemlenmiş, özellikle 2014 yılında kar dağıtım tablosu kalemlerinin ciddi oranda artış sergilediği fark edilmiştir.

3.2.2. İller Bankası A.Ş. finansal tablolarının yüzde yöntemi ile analizi (dikey analizi)

İller Bankası Finansal Tablolarının yüzde yöntemi ile statik analizi sırasında her bir hesap dönemi kendi içerisinde analiz edilmiştir. Bir hesap dönemine ait finansal tabloların çeşitli hesap grupları toplamı 100 kabul edilerek, grubu oluşturan alt kalemler o hesap grubunun yüzdeleri şeklinde ifade edilmiştir. Fakat bir hesap kalemi grubunu oluşturan hesap kalemleri farklı değerler almış ise (örneğin bir alt hesap negatif iken, bir diğeri pozitif ise) ya da bir hesap kalemi sıfır değerini almış ise yüzde hesaplanmamıştır. Burada finansal tablolarda yer alan tüm hesap kalemleri yerine yalnızca önemli sonuçlar ifade edeceği düşünülenlerin oranı gösterilmektedir.

Bilanço kalemleri

Bilanço yapısı gereği, bilançonun aktifinde veya pasifinde yer alan hesap kalemleri aktifin veya pasifin bir kalemi olduğu gibi aynı zamanda aktif veya pasifte yer alan hesap gruplarından birinin alt kalemidirler. İller Bankası finansal tabloları yüzde yöntemi ile analiz edilirken aktif veya pasif toplamı 100 kabul edilerek, aktif ve pasifteki her bir hesap kaleminin aktif toplamına veya pasif toplamına oranı hesaplanmıştır.

Çizelge 3.8/a. Bilanço kalemleri yüzde yöntemi ile analizi (aktifler)

Aktifler		Nakit Değerler ve Merkez Bankası	Gerçeğe Uygun D. Farkı K/Z Yan. FV	Bankalar	Para Piy. Alacaklar	Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar	Krediler ve Alacaklar	Factoring Alacakları	Toplam Aktifler
2012	TL	748	10376	3 485 022	0	0	8 949 749	0	12 641 596
	(%)	0,01	0,08	27,57	0	0	70,8	0	100
2013	TL	321	0	2 940 419	0	0	11 358 967	0	14 713 988
	(%)	0	0	19,98	0	0	77,2	0	100
2014	TL	236	0	4 377 374	0	354	11 477 528	0	16 297 141
	(%)	0	0	26,86	0	0	70,43	0	100

Çizelge 3.8/b. Bilanço kalemleri yüzde yöntemi ile analizi (aktifler)

Aktifler (devamı)		Vadeye Kadar Elde Tutulacak Yatırımlar	İştirakler	Bağlı Ortaklıklar	Birlikte Kontrol Edi. Ortaklıklar	Kiralama İşlemlerinden Alacaklar	Riskten Korunma Amaçlı Türev FV	Maddi Duran Varlıklar (Net)	Toplam Aktifler
2012	TL	0	618	0	0	3 210	0	127 989	12 641 596
	(%)	0	0	0	0	0,03	0	1,01	100
2013	TL	0	580	0	0	3 195	0	154 384	14 713 988
	(%)	0	0	0	0	0,02	0	1,05	100
2014	TL	0	0	0	0	3 217	0	154 377	16 297 141
	(%)	0	0	0	0	0,02	0	0,95	100

Çizelge 3.8/c. Bilanço kalemleri yüzde yöntemi ile analizi (aktifler)

Aktifler (devamı)		Maddi Olmayan Duran Varlıklar (Net)	Yatırım Amaçlı Gayr. (Net)	Vergi Varlığı	Satış Amaç. Elde Tut. ve Durdu. Faal. İliş. DV	Diğer Aktifler	Toplam Aktifler
2012	TL	8 009	17 606	22 000	0	16 269	12 641 596
	(%)	0,06	0,14	0,17	0	0,13	100
2013	TL	6 385	158 445	43 514	0	47 778	14 713 988
	(%)	0,04	1,08	0,3	0	0,32	100
2014	TL	3 521	168 026	58 384	0	54 124	16 297 141
	(%)	0,02	1,03	0,36	0	0,33	100

İller Bankası A.Ş. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu 77. maddesi uyarınca yatırım ve kalkınma bankası olarak görev yapmaktadır. Ayrıca 6107 sayılı kendi kanunu uyarınca Banka için 5411 sayılı Bankacılık Kanununun karşılıklarla ilgili hükümleri uygulanmamaktadır. Nakit Değerler ve TCMB hesabı incelendiğinde, aktif toplamına kıyasla çok düşük oranda olduğu görülmektedir. TCMB hesabında izlenen miktarın tümünün vadesiz serbest hesapta olduğu düşünüldüğünde, bu hesapta tutulan TL miktarlarının çok yüksek olması nakde eş değer likit değerlerin atıl olarak elde kalması anlamına geleceği için arzu edilmeyen bir durumdur. Dolayısı ile rakamsal olarak bakıldığında 2012 yılından itibaren 2014 yılına kadar düşüş gösteren bu hesap kaleminin, 2014 yılında aldığı değer rakamsal olarak yeterli görülmektedir.

Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kar/Zarara Yansıtılan Finansal Varlıklar hesabında 2012 yılında Bankanın Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. ya ait bonosu izlenmekte olup, 2013 ve 2014 yıllarında bu hesabın aldığı değer sıfırdır. Dolayısı ile aktif toplamındaki payı ile ilgili bir yorum yapılmamaktadır.

Tamamı yurtiçi bankalarda bulunan miktarlardan oluşan Bankalar hesabı ise İller Bankası A.Ş. aktifinde Krediler ve Alacaklar hesabının ardından en büyük paya sahip olan hesaptır. Aktif toplamı 2012 yılından 2013 yılına gelindiğinde %16 oranında artarken, Bankalar hesabının aktifteki payı 2013 yılında önemli bir düşüş sergilemiştir. Bankalar hesabının oransal olarak %28 civarından %20 civarına gerilemesi genel olarak aktif toplamının izlediği eğilimin tersi yönde olup, bu değişimin hesabının rakamsal olarak

azalması ile paralel olduğu görülmektedir. Ancak 2014 yılına gelindiğinde Bankalar hesabı aktif toplamının içerisinde yeniden %27 civarında bir paya ulaşmış ve hesaptaki rakamsal artışın aktif toplamındaki rakamsal artışla paralel olduğu görülmüştür.

İller Bankası A.Ş. bilançolarında Para Piyasalarından Alacaklar hesabında izlenen herhangi bir tutar bulunmamaktadır. Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar hesabında ise 2012 ve 2013 yıllarında kayıtlı değer bulunmamaktayken, daha öncesinde İştirakler altında izlenen Niğbaş Niğde Beton Sanayi A.Ş. ve Emlak Konut Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş. 2014 yılında bu hesap altında izlenmektedir. Dolayısı ile Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar hesabı ile İştirakler hesabının aktifteki payları ve değişimleri incelenirken bu durum göz önüne alınmalıdır. Rakamsal olarak aktifte önemli bir yer tutmayan ve aktif büyüklüğüne göre payı %1'in altında olan söz konusu tutar 2012 ve 2013 yıllarında İştirakler hesabında iken daha sonra söz konusu hesap sıfır değerini almıştır.

Krediler ve Alacaklar hesabının 2012, 2013 ve 2014 yıllarında aktifteki payı değerlendirildiğinde, Bankalar hesabının tam tersi yönde hareket ettiği ve 2012 yılında aktifin yaklaşık %71'ini oluşturan hesabın 2013 yılında artarak %77 oranının üzerine çıktığı; ancak 2014 yılında rakamsal olarak değişim göstermeyen Krediler ve Alacaklar hesabının toplam aktifte yaşanan artıştan dolayı % 70 civarında bir paya gerilediği görülmektedir. Bankanın 2011 yılında yaşadığı dönüşüm sonrasında genel olarak Bankacılık faaliyetlerine daha fazla önem verdiği görüşü yaygındır. 2012 yılındaki Krediler ve Alacaklar hesabı aktif toplamında oldukça büyük bir paya sahip olmakla birlikte, hesabın aldığı rakamsal değer 2013 yılına gelindiğinde önemli ölçüde artmıştır. 2014 yılında 2013 yılına göre rakamsal anlamda büyük bir değişim yaşanmamış olması; 2013 yılındaki %77 civarı oranın bankanın dönüşüm sürecinin etkisi ile gerçekleştiği ve 2014 yılında ulaşılan %70'lik payın Banka için genel bir oran olduğu yorumu yapılabilir. Krediler ve Alacaklar hesabının tamamına yakınının Bankanın kendi kanunu gereği ortaklarına tahsis ettiği orta ve uzun vadeli teminatlı kredilerden oluştuğu düşünüldüğünde, aktif toplamı ile bu hesabın izleyen yıllarda paralel olarak gelişim göstermesi ve oranın benzer kalması muhtemeldir.

Factoring Alacakları, Vadeye Kadar Elde Tutulacak Yatırımlar, Bağlı Ortaklıklar, İş Ortaklıkları, Riskten Korunma Amaçlı Türev Finansal Varlıklar veya Satış Amaçlı Elde

Tutulan ve Durdurulan Faaliyetlere İlişkin Duran Varlıklar bulunmamaktadır. Kiralama İşlemlerinde Alacaklar ise 2012, 2013 ve 2014 yıllarında rakamsal olarak benzer değerler almış olup tamamı faaliyet kiralamalarından kaynaklanmaktadır.

İller Bankası A.Ş. bilançolarının aktifinde yer alan Maddi Duran Varlıklar Gayrimenkuller, Araçlar ve Diğer Maddi Duran Varlıklardan oluşmaktadır. Hesap içerisinde en önemli pay gayrimenkullere ait olup, Maddi Duran Varlıkların toplam aktifteki payı göz önünde alındığında hesap oldukça düşük bir paya sahiptir. Rakamsal olarak incelendiğinde, 2013 yılı ile 2014 yılı değerleri birbirine çok benzerdir; fakat toplam aktif değerindeki artış nedeni ile Maddi Duran Varlıkların toplam aktifteki payı %1'in altına düşmüştür. Lisanslı bilgisayar programlarından oluşan Maddi Olmayan Duran Varlıklar hesabı, toplam aktif içerisinde oldukça düşük bir paya sahiptir. Ayrıca 3 ila 5 yıl ekonomik ömür biçilen söz konusu programlar dolayısı ile yıllar içerisinde giderek azalan hesabın aktifteki payı da azalmaktadır.

Aktif toplamı içinde 2012 yılında % 0,1 civarında bir paya sahip olan Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller hesabı; 2013 yılında önemli miktarda gayrimenkul satın alımı sebebi ile rakamsal olarak neredeyse 10 katına ulaşarak 2013 yılında toplam aktifteki payını %1'in üzerine çıkarmıştır. Daha sonra 2014 yılında da Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller hesabının toplam aktifteki payı korunmuştur.

Vergi Varlığı ve Diğer Aktifler hesapları benzer bir gelişim sergilemiştir. Toplam aktifteki payları küçük olsa da 2012 yılından 2013 yılına gelindiğinde her iki hesabın aktifteki payı da % 0,3 civarlarına ulaşmış 2014 yılında ise bir önceki yıl var olan oranlar korunmuştur.

Çizelge 3.9/a. Bilanço kalemleri yüzde yöntemi ile analizi (pasifler)

Pasifler		Mevduat	Alım Satım Amaçlı T.F.Borçlar	Alınan Krediler	Para Piyas. Borçlar	İhraç Edilen Menkul Kıymetler	Fonlar	Muhtelif Borçlar	Toplam Pasifler
2012	TL	0	0	413 255	0	0	2 679 819	47 305	12 641 596
	%	0	0	3,27	0	0	21,2	0,37	100
2013	TL	0	0	552 219	0	0	3 367 403	109 618	14 713 988
	%	0	0	3,75	0	0	22,89	0,74	100
2014	TL	0	0	614 810	0	0	3 706 179	63 539	16 297 141
	%	0	0	3,77	0	0	22,74	0,39	100

Çizelge 3.9/b. Bilanço kalemleri yüzde yöntemi ile analizi (pasifler)

Pasifler (devamı)		Diğer Yabancı Kayn.	Faktr. Borçları	Kiralama İşl. Borçlar	Riskten Korn. Amaçlı Türev F. Borçlar	Karşılıklar	Vergi Borcu	Satış Amaçlı Eld. veDurd. İlş. DV Borç.	Serm. Benz. Krediler	Toplam Pasifler
2012	TL	26 239	0	0	0	113 777	54 709	0	0	12 641 596
	%	0,21	0	0	0	0,9	0,43	0	0	100
2013	TL	200 622	0	0	0	220 951	72 140	0	0	14 713 988
	%	1,36	0	0	0	1,5	0,49	0	0	100
2014	TL	191 806	0	0	0	295 830	90 094	0	0	16 297 141
	%	1,18	0	0	0	1,82	0,55	0	0	100

Çizelge 3.9/c. Bilanço kalemleri yüzde yöntemi ile analizi (pasifler)

Pasifler (devamı)		Ödenmiş Sermaye	Sermaye Yedekleri	Kâr Yedekleri	Kâr veya Zarar	Geçmiş Yıllar Kâr ve Zararları	Dönem Net Kâr ve Zararı	Özkayn.	Toplam Pasifler
2012	TL	7 735 190	885 246	386 398	299 658	8 070	291 588	9 306 492	12 641 596
	%	61,19	7	3,06	2,37	0,06	2,31	73,62	100
2013	TL	8 528 315	885 246	430 707	346 767	19 647	327 120	10 191 035	14 713 988
	%	57,96	6,02	2,93	2,36	0,13	2,22	69,26	100
2014	TL	9 402 380	885 246	481 552	565 705	41 162	524 543	11 334 883	16 297 141
	%	57,69	5,43	2,95	3,47	0,25	3,22	69,55	100

İller Bankası A.Ş. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu 77. maddesi uyarınca yatırım ve kalkınma bankası olarak görev yapmakta olup, mevduat toplama yetkisi bulunmamaktadır. Ayrıca bankanın Alım Satım Amaçlı Türev Finansal Borcu, Türev Finansal Borcu, İhraç

Edilen Menkul Kıymetleri, Faktoring Borcu, Kiralama İşlemlerinden Borcu, Riskten Korunma Amaçlı Türev Finansal Borcu veya Satış Amaçlı Elde Tutulan ve Durdurulan Faaliyetlere İlişkin Duran Varlık Borcu bulunmamaktadır.

Alınan Krediler orta ve uzun vadeli krediler olup, yerel yönetimlere kullanırlmak üzere Belediye Hizmetleri Projesi kapsamında Dünya Bankasından; Belediye Kanalizasyon, Şebeke ve Atıksu arıtma tesislerinin geliştirilmesi projesi kapsamında ise Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı'ndan sağlanan yurtdışı kaynaklı kredilerdir. İller Bankası A.Ş. finansman kaynağı olarak kendisi kredi kullanmamaktadır. Alınan Krediler hesabındaki rakamsal artış toplam pasif büyüklüğü ile paralel seyretmekte ve hesabın pasif toplamına oranı % 3 ila % 4 aralığında seyretmektedir.

5779 sayılı kanuna göre bankaca yerel yönetimlere gönderilen yasal paylar, SUKAP ve BELDES projeleri ile kentsel altyapı hizmetleri ve riskli alan ve gecekondü bölgelerinin kentsel dönüşümü için bankaya aktarılan fonlar ile banka karından yerel yönetimler için ayrılan fonlar banka pasifinde yer alan en önemli yabancı kaynaklardır. Rakamsal olarak artış gösteren fonlar hesabı pasif toplamındaki artışla paralel seyretmekte ve % 22 ila % 23 aralığında değerler almaktadır.

Muhtelif Borçlar ile Diğer Yabancı Kaynaklar hesapları toplamı 2012 yılında %1 oranının altında olup, 2013 yılında her iki hesap da rakamsal olarak artış gösterdiğinden oran % 2'nin üzerine çıkmıştır. 2014 yılında ise özellikle Muhtelif Borçlarda yaşanan rakamsal azalış ile toplam pasif içerisinde % 2'den daha az bir paya sahip olmuştur.

6107 sayılı kendi kanunun 13. maddesi uyarınca 5411 sayılı Bankacılık Kanununun karşılıklara ilişkin hükümleri İller Bankası A.Ş. için uygulanmamaktadır. Karşılıklar hesabında çalışan hakları ile ilgili karşılıklar ve emekli ikramiyesi, kıdem tazminatı benzeri diğer karşılıklar yer alır. Ayrıca İller Bankası A.Ş.'nin elde ettiği kontrollük gelirleri ile sigorta gelirlerinin Ana Sözleşme uyarınca personele dağıtılması talep edilen kısmı için başlatılan hukuki süreç dolayısı ile ayrılan karşılıklar da bu hesapta yer almaktadır. Karşılıklar hesabındaki rakamsal artış diğer karşılıklar olarak izlenen kontrollük ve sigorta gelirleri ile alakalı karşılıkların rakamsal artışından kaynaklanmakta olup artış eğilimi göstermektedir.

İller Bankası A.Ş. güçlü bir sermaye yapısı bulunmakla birlikte özkaynaklar toplam pasif içerisinde ciddi bir paya sahip durumdadır. Yabancı kaynakların pasif toplamına oranı 2012 yılından 2013 yılına gelindiğinde artmış, 2014 yılında ise %30 civarında seyreden 2013 yılı oranı ile benzer bir değer almıştır.

Banka tarafından yerel yönetimlere aktarılabacak olan yasal paylar toplamının aylık %2'si ve 6107 sayılı kendi kanunu uyarınca banka safi karından ayrılan %30'luk kısım bankanın sermayesini oluşturmaktadır. Ayrıca bankanın nominal sermayesi 2014 yılında %100 oranında artırılarak 18 milyar liraya çıkarılmış olup henüz söz konusu sermaye artırımını dolayısı ile az miktarda ödenmiş sermaye bulunmaktadır.

Sermaye yedekleri 2012, 2013 ve 2014 yıllarında rakamsal olarak değerini korumakta fakat toplam pasifte yaşanan artış sebebi ile payı azalmaktadır. Kar yedeklerinde görülen az miktardaki rakamsal artış pasif toplamının artışı ile paralel olup oran % 3 civarlarını korumaktadır.

Kar veya Zarar hesabı altında hem geçmiş döneme ait hem de içinde bulunulan döneme ait kar/zarar izlenmektedir. İller Bankası A.Ş. Kar veya Zarar hesabı dikey analize tabi tutulduğunda karın toplam pasif içerisindeki payı 2012 ve 2013 yıllarında aynı seyretmekte, 2014 yılına gelindiğinde ise %1 kadar ilave artış gözlemlenmektedir. Hesap detaylı olarak incelendiğinde büyük kısmının döneme ait net kardan oluştuğu, dönem net karının her yıl rakamsal olarak artış eğiliminde olduğu ve 2014 yılında rakamsal olarak ciddi artış yaşanmasından dolayı toplam pasif tutarı artmasına rağmen dönem karı hesabının toplam pasif içerisindeki payının 1,5 katına ulaştığı görülmektedir.

Genel olarak bilanço pasifinde özkaynakların payı benzer seyretmiş, kar ve sermaye yedeklerinin oranı gerilerken geçmiş yıllar ve dönem net karının arttığı görülmüştür.

Çizelge 3.10. Nazım hesaplar tablosu kalemleri yüzde yöntemi ile analizi

Nazım Hesaplar		Garanti ve Kefaletler	Taahhütler	Türev Fin. Araçlar	Emanet ve Rehinli Kıymetler	Emanet Kıymetler	Rehinli Kıymetler	Toplam Bilanço Dışı Hesaplar
2012	TL	797 562	6 301 712	0	1 925 088	1 773 869	151 219	9 024 362
	%	8,84	69,83	-	21,33	19,66	1,68	100
2013	TL	608 226	5 896 589	0	3 776 403	3 375 111	401 292	10 281 218
	%	5,92	57,35	-	36,73	32,83	3,9	100
2014	TL	507 790	4 975 388	0	3 846 509	3 472 691	373 818	9 329 687
	%	5,44	53,33	-	41,23	37,22	4,01	100

İller Bankası A.Ş. nazım hesaplar tablosu dikey analizinde bilanço dışı yükümlükler ile emanet ve rehinli kıymetlerin nazım hesap toplamı içerisindeki payları yıllar içerisinde incelenmiştir.

Garanti ve Kefaletler hesabının tamamı nakit teminine yönelik olup, tamamı teminat mektuplarından oluşmaktadır. 2012 yılı hem rakamsal olarak hem de nazım hesap toplamı içerisindeki payı anlamında garanti ve kefaletlerin en yüksek değeri aldığı yıldır. Rakamsal değeri ve nazım hesap toplamına olan oranı anlamında her yıl düşüş yaşanmakla birlikte, önem arz eden nokta bu yükümlülüklerin vade yapısıdır. Nazım hesaplara ilişkin açıklama ve dipnotlarda, 2012 ve 2013 yılı incelendiğinde garanti ve kefaletlerin büyük bir kısmı 1 yıl veya daha az vadeli gayrinakdi kredilerden oluştuğu görülmektedir. 2014 yılına gelindiğinde ise, rakamsal olarak 1 yıl üzeri vadeli gayrinakdi kredilerin 1 yıl ve altı vadedeki gayrinakdi krediler ile oldukça benzer olduğu görülmektedir. 1 yıl ve altı vadeli gayrinakdi kredilerde yaşanan önemli azalış sebebi ile toplam garanti ve kefaletlerin rakamsal ve oransal olarak azaldığı görülmektedir.

Taahhütlerin ise tamamı cayılmaz nitelikteki taahhütler olup, büyük bir kısmı Belediyelere alt ve üst yapı hizmetleri için taahhüt edilen Türk parası cinsinden kredilerden kaynaklanmaktadır. Yabancı para cinsinde olan taahhütler ise Dünya Bankası, JICA ve Avrupa Yatırım Bankası'ndan Belediyelere kullanılacak krediler sebebi ile taahhüt edilen kredilerdir. Taahhütler de Garanti ve Kefaletler hesabı ile aynı eğilimi izlemektedir. Taahhütlerde de oransal ve rakamsal azalış yıllar içerisinde devam etmiştir.

Nazım hesaplar toplamı yıllar içerisinde dalgalanmalar göstermekle birlikte, 9-10milyar lira arasında seyretmektedir. Garanti ve Kefaletler ile Taahhütlerdeki azalışı, Emanet ve Rehinli Kıymetlerdeki artış telafi etmektedir. Türev Finansal Araçlar veya Kabul Edilen Aval ve Kefaletler bulunmamaktadır.

Çizelge 3.11/a. Gelir tablosu kalemleri yüzde yöntemi ile analizi

Gelir Tablosu		Kredilerden Alınan Faizler	Bankalardan Alınan Faizler	Para Piyasası İşlemlerinden Alınan Faizler	Menkul Değerlerden Alınan Faizler	Diğer Faiz Gelirleri	Faiz Gelirleri
2012	TL	435 591	210 739	0	887	450	647 667
	%	67,26	32,54	0	0,14	0,07	100
2013	TL	555 660	129 012	81	116	463	685 332
	%	81,08	18,82	0,01	0,02	0,07	100
2014	TL	745 853	152 827	0	0	5 134	903 814
	%	82,52	16,91	0	0	0,57	100

Çizelge 3.11/b. Gelir tablosu kalemleri yüzde yöntemi ile analizi

Gelir Tablosu (devamı)		Mevduata Verilen Faizler	Kullanılan Kredilere Verilen Faizler	Para Piyasası İşlemlerine Verilen Faizler	İhraç Edilen Menkul Kıymetlere Verilen Faizler	Diğer Faiz Giderleri	Faiz Giderleri	Kambiyo İşlemleri Kâr/Zararı	Ticari Kar/Zarar (Net)
2012	TL	0	23	0	0	0	23	-17	-17
	%	0	100	0	0	0	100	100	100
2013	TL	0	13	0	0	2	15	-792	-792
	%	0	86,67	0	0	13,33	100	100	100
2014	TL	0	23	0	0	1 729	1 752	160	160
	%	0	1,31	0	0	98,69	100	100	100

İller Bankası A.Ş. gelir kalemlerinden en önemlisi faiz gelirleridir. 2012 ve 2013 yıllarında rakamsal anlamda benzer seyreden faiz gelirleri, 2014 yılında ise yaklaşık üçte biri oranında bir artış sergilemektedir. Faiz gelirlerini oluşturan alt kalemler incelendiğinde, toplam faiz gelirlerinin kredilerden alınan faizlere paralel olarak seyrettiği görülmektedir. Dolayısı ile 2013 yılı ile 2014 yılları arasında rakamsal olarak kredilerden alınan faiz gelirlerinin arttığı fakat aynı şekilde artan toplam faiz gelirlerine oranlandığında 2013 ile 2014 yıllarında benzer bir payı olduğu görülmektedir. Bankalardan alınan faizler

ise 2012 yılında faiz gelirlerinin yaklaşık üçte birini oluştururken, giderek bu oranın azaldığı görülmüştür.

Banka kanunu uyarınca karşılık ayırmayan İller Bankası A.Ş. gelir tablosunda Zorunlu Karşılıklardan Alınan Faiz bulunmamaktadır. Ayrıca finansal kiralama işlemi yapmayan bankanın Finansal Kiralama geliri bulunmamaktadır. 2013 yılı dışında Para Piyasası işlemlerinden faiz geliri bulunmayan İller Bankası A.Ş. 2012 ve 2013 yıllarında Menkul Değerlerden Alınan Faiz elde etmiş fakat 2014 yılında bu faiz geliri sıfır değerini almıştır.

Bankanın kullanılan kredilere ödediği faiz gideri rakamsal olarak aynı kalmış fakat diğer faiz gideri olarak adlandırılan faiz giderleri 2014 yılında önemli miktarda artış sergilemiştir. Dolayısı ile faiz giderlerinin yapısı değişiklik göstermiş; 2012 ve 2013 yıllarından tamamına yakını kredilerden kaynaklı görünen faiz giderleri 2014 yılında rakamsal olarak değişmese de toplam faiz giderleri içerisinde % 1 civarına gerilemiş görülmektedir. Ticari Kar/Zararın tamamı kambiyo işlemlerinden kaynaklı olup, banka 2012 ve 2013 yıllarında zarar ederken 2014 yılında kara geçmiştir.

Çizelge 3.11/c. Gelir tablosu kalemleri yüzde yöntemi ile analizi

Gelir Tablosu		Faiz Gelirleri	Faiz Giderleri	Net Ücret ve Komisyon Gelirleri/ Giderleri	Ticari Kar/Zarar (Net)	Diğer Faaliyet Gelirleri	Net Faiz Geliri / Gideri
2012	TL	647 667	23	12 551	-17	64 809	647 644
	%	100,00	0,00	1,94	0,00	10,01	100
2013	TL	685 332	15	13 264	-792	169 083	685 317
	%	100,00	0,00	1,94	-0,12	24,67	100
2014	TL	903 814	1 752	12 366	160	246 339	902 062
	%	100,19	0,19	1,37	0,02	27,31	100

Gelir tablosunda yer alan kalemler, net faiz geliri/giderinin yüzdesi olarak ele alındığında ise 2012 ve 2013 yıllarında faiz giderlerinin oldukça düşük olması nedeni ile faiz gelirlerinin oranı % 100 olarak hesaplanmaktadır. 2014 yılında ise faiz giderlerindeki artış faiz giderlerinin net faiz gelirlerinin % 1'i seviyesine yükseltmiştir. Bankanın net

dönem karına etki eden önemli kalemler kıyaslandığında, net ücret ve komisyon gelirlerinin net faiz gelirlerinin % 1 ila % 2'si aralığında olduğu ve oranın azaldığı görülmektedir. 2012 ve 2013 yıllarında ticari zarar var iken 2014 yılında ticari kar elde edilmiştir; fakat net faiz gelirin oranla net ticari kar oldukça düşük orandadır. Gelir tablosunda önem arz eden bir kalem olan diğer faaliyet gelirleri yıllar içerisinde rakamsal olarak artmakta, net faiz gelirlerine oranı da 2012 yılında % 10 civarında iken yıllar içerisinde yaklaşık % 27'ye ulaşmıştır.

Çizelge 3.12. Nakit akış tablosu kalemleri yüzde yöntemi ile analizi

Nakit Akış Tablosu	2012		2013		2014	
	TL	%	TL	%	TL	%
I. Bankacılık Faal. Kayn. Net Nakit Akımı	-502 745	-867	-1 056 776	191	680 701	48
II. Yatırım Faal. Kayn. Net Nakit Akımı	-20 513	-35	-127 899	23	52 133	4
III. Finansman Faal. Sağl. Net Nakit	582 787	1 005	626 814	-113	701 103	49
IV. Döviz Kur. Değişimin Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar Üzerindeki Etkisi	-1537	-	4 141	-	-933	-
V. Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklardaki Net Artış	57 992	100	-553 720	100	1 432 944	100

2012 yılında İller Bankası A.Ş. bankacılık ve yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit akımı negatif olup, her ikisinin nakit çıkışı toplamından rakamsal olarak daha büyük değerde finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit girişi olmuş ve sonuç olarak 2012 yılı için net olarak nakit girişi yaşanmıştır.

2013 yılında da benzer şekilde, bankacılık ve yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit akımı nakit çıkışı şeklinde gerçekleşmiş olup, finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit girişi 2012 yılına göre artmış olsa da çok ciddi miktarda nakit çıkışına sebep olan bankacılık faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akımını finansman faaliyetleri telafi edememiştir. Sonuç olarak 2013 yılında nakit ve nakde eşdeğer varlıklardaki net değişim önemli miktarda nakit çıkışı olarak gerçekleşmiştir. 2014 yılında ise bankanın nakit ve nakde eşdeğer varlıklarında önemli miktarda net artış görülmektedir. Bankacılık, yatırım ve finansman faaliyetlerinden kaynaklı nakit girişleri önemli miktarlardadır. 2012,

2013 ve 2014 yılları net nakit ve nakde eşdeğer varlıklardaki değişimler ile bu değişimin faaliyet kollarına göre dağılımları incelendiğinde bankanın yıllar içerisinde nakit yönetimi konusunda istikrarlı bir politikası olmadığı ve nakit yönetimi üzerine eğilmesi gerektiği yorumu yapılabilir.

3.2.3. İller Bankası A.Ş. finansal tablolarının eğilim (trend) yüzdeleri yöntemi ile analizi

İller Bankası finansal tablolarının trend (eğilim) yüzdeleri yöntemi ile analizi sırasında, finansal tablolarda yer alan hesap kalemlerinin en eski hesap dönemindeki değerleri 100 olarak ifade edilmiş, böylece temel yıl (baz) alınarak diğer hesap dönemlerindeki değerler temel yıldaki değerlerin yüzdeleri olarak ifade edilmiştir. Analize tabi tutulan tüm hesap dönemlerinin temel yılın yüzdesi olarak alınması sayesinde ortak bir paydada finansal tablo kalemlerinin hesap dönemleri boyunca değişiminden bir eğilim (trend) serisi oluşturmuştur. Fakat analize tabi tutulan hesap dönemleri içerisinde hesap kalemleri farklı değerler almış ise (örneğin bir hesap döneminde pozitif değer alan bir hesap daha sonra pozitif bir değer almış ise) ya da bir hesap kalemi birden fazla dönemde sıfır değerini almış ise yüzde hesaplanmamıştır. Burada yalnızca hesap dönemleri boyunca rakamsal olarak artış ya da azalış olan hesap kalemlerinin trend analizi oluşturulmuştur. Ayrıca finansal tablolarda yer alan tüm hesap kalemleri yerine yalnızca önemli sonuçlar ifade edeceği düşünülenler yer almaktadır.

Bilanço kalemleri

Eğilim yüzdeleri yöntemi ile bilançoda yer alan kalemlerin zaman içerisinde göstermiş oldukları eğilimin incelemesi yapılmaktadır. Eğilim yüzdeleri, belirli tarihler veya devreler arasında bilanço kalemlerindeki artış ve azalışları ve bu değişikliklerin nispi önemini açıkça ortaya koyarak dinamik bir analiz yapılmasına imkân vermektedir (Akgüç, 1995: 219). Eğilim yüzdeleri metodu, bir baz yılı seçimini ve bu baz yılına kıyasla işletmenin bilanço kalemlerindeki değişikliklerin yüzde olarak ifadesini gerektirmektedir.

Çizelge 3.13. Bilançonun eğilim yüzdeleri yöntemi ile analizi (aktifler)

Aktifler	2012 (%)	2013(%)	2014(%)
Nakit Değerler ve Merkez Bankası	100,00	42,91	31,55
Gerçeğe Uygun D. Farkı K/Z Yan.FV	100,00	-	-
Bankalar	100,00	84,37	125,61
Para Piyasalarından Alacaklar	-	-	-
Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar	-	-	-
Krediler ve Alacaklar	100,00	126,92	128,24
Faktoring Alacakları	-	-	-
Vadeye Kadar Elde Tutulacak Yatırımlar	-	-	-
İştirakler	100,00	93,85	0,00
Bağlı Ortaklıklar	-	-	-
İş Ortaklıkları	-	-	-
Kiralama İşlemlerinden Alacaklar	100,00	99,53	100,22
Riskten Korunma Amaçlı Türev FV	-	-	-
Maddi Duran Varlıklar	100,00	120,62	120,62
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	100,00	79,72	43,96
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	100,00	899,95	954,37
Vergi Varlığı	100,00	197,79	265,38
Satış Amaç. Elde Tut. ve Durdu. Faal. İliş. DV	-	-	-
Diğer Aktifler	100,00	293,68	332,68
Toplam Aktifler	100,00	116,39	128,92

İller Bankası A.Ş. için 2012 yılı verileri baz alındığında nakit değerler ve merkez bankası hesabının 2013 yılında % 43, 2014 yılında ise % 32 seviyesine gerilediği, hesabın düzenli olarak azalış eğilimi sergilediği görülmektedir. Bankalar hesabı ise 2013 yılında % 84 civarına gerilemiş ancak daha sonra 2014 yılında artarak baz yılın değerlerini aşmış ve % 126 oranına ulaşmıştır. Söz konusu hesabın eğilimi ile ilgili yorum yapmak için daha fazla yılın finansal verileri gerekebilir.

Krediler ve alacaklar miktarı 2013 yılında 2012 yılına göre dörtte bir oranında artış göstererek % 127 oranına ulaşmıştır. Bu seviyeyi 2014 yılında da koruduğu ve az miktarda artırdığı görülen hesap için 2012 ve 2013 yılları arasında bir sıçrayış yaşandığı, sonrasında düşük de olsa artış eğiliminin sürdüğü yorumu yapılabilir.

İştirakler hesabı 2012 yılına göre 2013 yılında bir miktar azalmış, 2014 yılında ise bu hesapta izlenen kalemlerin farklı bir hesap altında kaydedilmesi sebebi ile sıfırlanmıştır. Ancak yeni bir ortaklık payı edinimi ortaya çıkıp çıkmayacağı bilinmediğinden eğilim ile ilgili yorum yapmak yanlış olacaktır. Kiralama işlemlerinden alacaklar incelendiğinde İller Bankası A.Ş. için yıllar içerisinde önemsiz miktarlarda değişim sergilemekle birlikte, hesabının var olan durumunu koruma eğiliminde olduğu söylenebilir.

Maddi duran varlıklar banka için 2012 yılına göre 2013 yılında yaklaşık beşte bir oranında artarak % 121 oranına ulaşmış, ardından 2014 yılında bu seviyesini korumuştur. Maddi olmayan duran varlıklar ise ekonomik ömrü 3 ila 5 yıl olan varlıklar olup, önemli bir maddi olmayan duran varlık edinimi söz konusu olmadığı için 2012, 2013 ve 2014 yıllarına bakıldığında düzenli bir azalış eğilimi sergilemektedir.

Yeni yatırım amaçlı gayrimenkul edinimi dolayısı ile 2013 yılında İller Bankası A.Ş. yatırım amaçlı gayrimenkulleri 2012 yılının 9 katına ulaşmış ve sonrasında artış eğilimini sürdürmüştür. Ayrıca vergi varlığının da 2012, 2013 ve 2014 yıllarında artış eğilimini koruduğu gözlemlenmiştir.

Diğer aktiflerin de İller Bankası A.Ş. bilançosunda yer alan diğer önemli varlık hesapları gibi 2013 yılında önemli oranda arttığı ve bu artışı 2014 yılında da sürdürdüğü görülmüştür.

Sonuç olarak İller Bankası A.Ş. için toplam aktiflerin bu genel eğilimle paralel olarak 2012 yılı baz alındığında 2013 ve 2014 yıllarında artma eğilimi olduğu, 2013 yılında % 116, 2014 yılında % 129 oranına ulaştığı görülmüştür.

Çizelge 3.14. Bilançonun eğilim yüzdeleri yöntemi ile analizi (pasifler)

Pasifler	2012 (%)	2013(%)	2014(%)
Mevduat	-	-	-
Alım Satım Amaçlı Türev Finansal Borçlar	-	-	-
Alınan Krediler	100	133,63	148,77
Para Piyasalarına Borçlar	-	-	-
İhraç Edilen Menkul Kıymetler	-	-	-

Çizelge 3.14.(devam) Bilançonun eğilim yüzdeleri yöntemi ile analizi (pasifler)

Pasifler (devam)	2012 (%)	2013(%)	2014(%)
Fonlar	100	125,66	138,3
Muhtelif Borçlar	100	231,73	134,32
Diğer Yabancı Kaynaklar	100	764,59	731
Faktoring Borçları	-	-	-
Kiralama İşlemlerinden Borçlar	-	-	-
Riskten Kor. Amaç. Türev Finan. Borçlar	-	-	-
Karşılıklar	100	194,2	260,01
Vergi Borcu	100	131,86	164,68
Satış Amaç.El.Tut. ve Dur.Faal.İl.DV Borç.	-	-	-
Sermaye Benzeri Krediler	-	-	-
Ödenmiş Sermaye	100	110,25	121,55
Sermaye Yedekleri	100	100	100
Kâr Yedekleri	100	111,47	124,63
Yasal Yedekler	100	104,06	108,5
Statü Yedekleri	100	321,42	581,97
Kâr veya Zarar	100	115,72	188,78
Geçmiş Yıllar Kâr ve Zararları	100	243,46	510,06
Dönem Net Kâr ve Zararı	100	112,19	179,89
Toplam Pasifler	100	116,39	128,92
Özkaynaklar	100	109,5	121,8

İller Bankası A.Ş. alınan krediler hesabı ve fonlar hesabı 2012 yılı baz alındığında 2013 yılında üçte bir oranına yakın bir artış göstermiş, 2014 yılında ise bir önceki yılı göre % 10 civarında artış ile genel artış eğilimini sürdürmüştür.

İller Bankası A.Ş. muhtelif borçları 2013 yılında 2012 yılının iki katını aşmış, ancak 2014 yılında gerileyerek ilk yıla yakın bir değer almıştır. Söz konusu borçların eğilimini yorumlamak için daha uzun bir aralıkta incelemek gerekebilir. Diğer yabancı kaynaklar hesabı da benzer bir durum sergilemektedir. 2012 yılına göre 2013 yılında altı kattan daha fazla artış göstermesine rağmen muhtelif borçlarda 2014 yılında azalış olduğu görülmüştür.

Bankanın karşılıklar hesabı ve vergi borcu hesabı incelendiğinde, 2012, 2013 ve

2014 yıllarında düzenli olarak artma eğilimi sergiledikleri görülmüştür. Aynı şekilde özkaynakların düzenli şekilde artış eğilimi izlediği görülmektedir. İller Bankası A.Ş.'nin sermaye yedeklerinin tüm yıllarda aynı değeri koruduğu görülmüş olup ödenmiş sermaye, kar yedekleri ve yasal yedekler düşük oranlarda da olsa tüm yıllarda düzenli olarak artma eğilimindedir.

Statü yedekleri ise çok daha büyük oranlarda artış göstermiş, yıllar içerisinde artma eğilimini korumuştur. 2013 yılında bir önceki yılın üç katından daha yüksek değerler alan statü yedekleri 2014 yılında söz konusu yılın altı katına yaklaşmıştır. Hem geçmiş yıllar karı hem de dönem net karı hesaplarında 2013 yılında yaşanan artış 2014 yılında daha büyük oranlarda gerçekleşmiştir. Geçmiş yıllar karının artışı oransal olarak daha fazla olmakla birlikte rakamsal olarak daha ağırlıkta olan dönem karı dolayısı ile kar veya zarar hesabının dönem net karı ile benzer bir artış eğilimi izlediği görülmüştür.

Gelir tablosu kalemleri

Çizelge 3.15. Gelir tablosu eğilim yüzdeleri yöntemi ile analizi

Gelir Tablosu	2012 (%)	2013(%)	2014(%)
Faiz Gelirleri	100,00	105,82	139,55
Kredilerden Alınan Faizler	100,00	127,56	171,23
Bankalardan Alınan Faizler	100,00	61,22	72,52
Menkul Değerlerden Alınan Faizler	100,00	13,08	0,00
Kullanılan Kredilere Verilen Faizler	100,00	56,52	100,00
Net Faiz Geliri/Gideri	100,00	105,82	139,28
Net Ücret ve Komisyon Gelirleri/Giderleri	100,00	105,68	98,53
Alınan Ücret ve Komisyonlar	100,00	106,02	98,79
Verilen Ücret ve Komisyonlar	100,00	120,76	110,38
Diğer Faaliyet Gelirleri	100,00	260,89	380,10
Faaliyet Gelirleri/Giderleri Toplamı	100,00	119,57	160,13
Kredi ve Diğer Alacaklar Değer Düş. Karşılığı (-)	100,00	243,85	167,41
Diğer Faaliyet Giderleri (-)	100,00	112,71	132,14
Net Faaliyet Karı/Zararı	100,00	111,95	180,05
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Öncesi Kar/Zarar	100,00	111,95	180,05
Sürdürülen Faaliyetler Dönem Net Kar/Zararı	100,00	112,19	179,89
Net Dönem Karı / Zararı	100,00	112,19	179,89

İller Bankası A.Ş.'nin kredilerden aldığı faizlerin 2012 yılı temel alındığında 2013 yılında % 128'e 2014 yılında ise % 171'e ulaştığı görülmüştür. Kredilerden alınan faizler önemli oranlarda artma eğilimindedir. Bankalardan alınan faizler 2013 yılında gerilemiş olup 2014 yılında da temel yıldaki orana ulaşamamıştır. Menkul değerlerden alınan faizlerin ise 2012 yılı baz alındığında 2013 yılında önemli oranda gerilediği ve 2014 yılında % 0 oranına gerilediği görülmüştür. Faiz gelirleri toplamının genel eğilimi incelenecek olursa en büyük paya sahip olan kredilerden alınan faizlerin artış eğilimi ile faiz gelirlerinin artış eğilimi paralel görünmektedir. Faiz gelirleri incelenen üç yılda artış eğilimindedir.

Faiz giderlerinin düzenli bir eğilimi olduğunu söylemek mümkün olmamakta, 2013 yılında % 57 oranına gerileyen kullanılan kredilere verilen faiz hesabının artarak 2014 yılında temel yıldaki seviyeye ulaştığı görülmektedir. Ancak faiz gelirleri faiz giderlerine göre oldukça yüksek olan bankanın net faiz geliri de 2012, 2013 ve 2014 yılları içerisinde düzenli artış eğilimi sergilemektedir.

Alınan ücret ve komisyonlar ile verilen ücret ve komisyonlar 2012 yılı baz alındığında 2013 yılında artış göstermiş, 2014 yılında ise bir miktar gerilemiştir. Fakat İller Bankası A.Ş.'nin incelenen yıllarda diğer faaliyet gelirleri düzenli şekilde ve önemli oranlarda artması sebebi ile faaliyet gelirleri/giderleri toplamının da düzenli bir artış sergilediği görülmektedir. 2012 yılına göre faaliyet gelirleri/giderleri toplamı 2013 yılında % 120, 2014 yılında % 160 oranında gerçekleşmiştir.

Kredi ve diğer alacaklar değer düşüklüğü karşılığı için yıllar içerisinde bir eğilimden bahsetmek zor olmakla birlikte 2013 yılında % 244 oranına ulaştığı ve 2014 yılında % 167 oranına gerilediği görülmektedir. İller Bankası A.Ş.'nin diğer faaliyet giderleri incelenen yıllarda artış eğilimi sergilemektedir. Faaliyet gelirleri/giderleri toplamının da düzenli bir artış sergilediği düşünülürse net faaliyet karı/zararının da 2013 yılında % 112, 2014 yılında % 180 oranına ulaşması ve artma eğiliminde olması olağandır.

Dolayısı ile sürdürülen faaliyetler dönem net kar/zararı ve net dönem kar/zararının da 2012 yılı baz alındığında 2013 yılında % 112, 2014 yılında % 180 oranında artış gösterdiği ve düzenli artış eğiliminde olduğu görülmektedir.

Nakit akış tablosu kalemleri

Çizelge 3.16. Nakit akış tablosu eğilim yüzdeleri yöntemi ile analizi

Nakit akış tablosu	2012 (%)	2013(%)	2014(%)
I. Bankacılık Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akımı	100,00	110,20	-235,40
II. Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akımı	100,00	523,50	-354,15
III. Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Net Nakit	100,00	7,55	20,30
IV. Döviz Kurundaki Değişimin Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar Üzerindeki Etkisi	-	-	-
V. Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklardaki Net Artış	-	-	-
VI. Dönem Başındaki Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar	100	2	-14
VII. Dönem Sonundaki Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar	100	-16	25

İller Bankası A.Ş. nakit akış tablosu incelenirken, bankacılık faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit akımı ile yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit akımının 2012 ve 2013 yıllarında negatif, 2014 yılında ise pozitif olduğunu; finansman faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit akımının ise tüm yıllarda pozitif olduğunu hatırlatmak gerekmektedir.

Bankacılık faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit çıkışının 2012 yılına göre 2013 yılında daha fazla olduğu, 2014 yılında ise rakamsal olarak 2012 yılında yaşanan nakit çıkışının yaklaşık 2,5 katı nakit girişi sağlandığı ve dolayısı ile trend analizinde 2014 yılının ters işaretli olduğu görülmektedir. Benzer şekilde, yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit çıkışının 2012 yılına göre 2013 yılında oldukça fazla olduğu ve % 533 olarak hesaplandığı, 2014 yılında rakamsal olarak 2012 yılında yaşanan nakit çıkışının % 355'i oranında nakit girişi sağlandığı görülmektedir.

Finansman faaliyetlerinden tüm yıllarda pozitif nakit akımı sağlanmış olup, 2012 yılı baz alındığında 2013 yılında % 8 oranına gerileyen nakit akımlarının, 2014 yılında artarak % 20 oranına ulaştığı görülmektedir. Sonuç olarak dönem sonu net nakit ve nakde eş değer varlıkların artış yada azalış eğilimi olmadığı, 2013 yılında negatif sonuçlandığı 2014 yılında pozitif olmakla birlikte 2012 yılındaki seviyenin dörtte birine ulaşabildiği görülmektedir.

Kar dağıtım tablosu kalemleri:

Çizelge 3.17. Kar dağıtım tablosu eğilim yüzdeleri yöntemi ile analizi

Kar Dağıtım Tablosu	2012 (%)	2013(%)	2014(%)
1.1 DÖNEM KÂRI	100,00	111,95	180,05
1.2 ÖDENECEK VERGİ VE YASAL YÜKÜMLÜLÜKLER (-)	100,00	118,85	175,20
1.2.1 Kurumlar Vergisi (Gelir Vergisi)	100,00	121,34	173,46
1.2.2 Gelir Vergisi Kesintisi	100,00	109,14	182,01
A. NET DÖNEM KÂRI (1.1-1.2)	100,00	109,14	182,02
1.3 GEÇMİŞ DÖNEMLER ZARARI (-)	-	-	-
1.4 BİRİNCİ TERTİP YASAL YEDEK AKÇE (-)	100,00	109,14	182,03
1.5 BANKADA BIRAKILMASI VE TASARRUFU ZORUNLU YASAL FONLAR (-)	100,00	109,14	182,02
B. DAĞITILABİLİR NET DÖNEM KÂRI [(A-(1.3+1.4+1.5)]	100,00	109,14	182,02
1.6 ORTAKLARA BİRİNCİ TEMETTÜ (-)	100,00	109,14	182,02
1.7 PERSONELE TEMETTÜ (-)	100,00	109,14	182,01
1.8 YÖNETİM KURULUNA TEMETTÜ (-)	-	-	-
1.9 ORTAKLARA İKİNCİ TEMETTÜ (-)	-	-	-
1.10 İKİNCİ TERTİP YASAL YEDEK AKÇE (-)	-	-	-
1.11 STATÜ YEDEKLERİ (-)	100,00	109,14	182,03
1.12 OLAĞANÜSTÜ YEDEKLER	-	-	-
1.13 DİĞER YEDEKLER	-	-	-
1.14 ÖZEL FONLAR	-	-	-
2.1 DAĞITILAN YEDEKLER	-	-	-
2.2 İKİNCİ TERTİP YASAL YEDEKLER (-)	-	-	-
2.3 ORTAKLARA PAY (-)	-	-	-
2.4 PERSONELE PAY (-)	-	-	-
2.5 YÖNETİM KURULUNA PAY (-)	-	-	-
3.1 HİSSE SENEDİ SAHİPLERİNE	-	-	-
3.2 HİSSE SENEDİ SAHİPLERİNE (%)	-	-	-
3.3 İMTİYAZLI HİSSE SENEDİ SAHİPLERİNE	-	-	-
3.4 İMTİYAZLI HİSSE SENEDİ SAHİPLERİNE (%)	-	-	-
4.1 HİSSE SENEDİ SAHİPLERİNE	-	-	-
4.2 HİSSE SENEDİ SAHİPLERİNE (%)	-	-	-
4.3 İMTİYAZLI HİSSE SENEDİ SAHİPLERİNE	-	-	-
4.4 İMTİYAZLI HİSSE SENEDİ SAHİPLERİNE (%)	-	-	-

İller Bankası A.Ş. kar dağıtım tablosunda yer alan kalemler 2012, 2013 ve 2014 yıllarında eğilim (trend) analizine tabi tutulduğunda, var olan tüm kalemlerin benzer bir eğilim içerisinde olduğu görülmektedir. Bunun sebebi kar dağıtım tablosunda yer alan kalemlerden birçoğunun birbiri ile oransal ilişki içerisinde olması olarak düşünülebilir. Tüm yıllarda kar dağıtım tablosu kalemleri artma eğilimindedir. 2012 yılı baz alındığında 2013 yılında tüm kalemlerde % 10 ila % 20 arasında bir artış gözlemlenirken, 2014 yılında hesaplanan artış % 80 civarındadır. Dolayısı ile 2013 yılında bankanın kar dağıtım tablosu kalemlerinde düşük oranda artış yaşanırken, 2014 yılında oldukça yüksek oranda artış gerçekleştiği ve genel eğilimin artış yönünde olduğu söylenebilir.

Dönem karının 2013 yılında % 112, 2014 yılında ise % 180 oranına ulaştığı görülmektedir. Aynı şekilde hem kurumlar vergisi hem de gelir vergisi kesintisinin benzer artış eğilimi sergilemesi dolayısı ile ödenecek vergi ve yasal yükümlülüklerin de aynı trende sahip olduğu, 2012 yılına göre 2013 yılında % 119 ve 2014 yılında % 175 oranında arttığı söylenebilir.

Ayrılan yedek akçeler, bankada bırakılması ve tasarrufu zorunlu yasal fonlar, statü yedekleri ve dağıtılan temettülerin hepsi 2012, 2013 ve 2014 yıllarında aynı oranda değişim göstermişlerdir. 2013 yılında % 110 oranında gerçekleşen tüm bu hesaplar, 2014 yılında önemli ölçüde artarak % 182 oranına ulaşmıştır.

3.2.4. İller Bankası A.Ş. finansal tablolarının oran (rasyo) yöntemi ile analizi

İller Bankası A.Ş. finansal tablolarının oran yöntemi ile analizi sonucu hesaplanan oranlar tablolar haline getirilmiş ve bir önceki bölümde belirtildiği üzere sermaye yeterliliği oranları, bilanço yapısı oranları, aktif kalitesi oranları, likidite oranları, karlılık oranları ve gelir-gider yapısı oranları olarak sınıflandırılmıştır. Her bir oran grubu kendi tablosunda 2012, 2013 ve 2014 yılları için hesaplanan değerler ondalıklar biçiminde gösterilmek üzere belirtilmiş ve her grubun yorumlaması kendi tablosunun ardından yapılmıştır.

i) Sermaye yeterliliği oranları:

İller Bankası A.Ş. 2012, 2013 ve 2014 yılların ait finansal tablolarında yer alan veriler ile bu tezin 2. bölümünde açıklandığı şekilde hesaplanan sermaye yeterlilik oranları aşağıda yer almaktadır;

Çizelge 3.18. Sermaye yeterliliği oranları

Sermaye Yeterliliği Oranları	2012	2013	2014
Özkaynaklar / ((Kredi + Piyasa + Operasyonel Riski İçin Gerekli Sermaye Yükümlülüğü)*12.5)*100	0,6253	0,5987	0,6602
Özkaynaklar / Toplam Aktifler	0,7362	0,6926	0,6955
Özkaynaklar / Toplam Pasifler	0,7362	0,6926	0,6955
Yabancı Kaynaklar / Özkaynaklar	0,3584	0,4438	0,4378
Yabancı Kaynaklar / Toplam Pasifler	0,2638	0,3074	0,3045
Krediler ve Alacaklar / Özkaynaklar	0,9617	1,1146	1,0126
Özkaynaklar /Duran Varlıklar	68,1215	63,1614	71,7861
İç Sermaye Yaratım Oranı	0,0737	0,0763	0,0924

İller Bankası A.Ş. için 2012, 2013 ve 2014 yılları standart sermaye yeterlilik oranı olarak Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik uyarınca hesaplanan ve İller Bankası A.Ş. ilgili hesap dönemlerine ait konsolide olmayan finansal tablolar ve bağımsız denetim raporlarının dipnotlar kısmında açıklanan oranlar kullanılmıştır. Bu oranın 2012 yılı için %63, 2013 yılı için %60 ve 2014 yılı için %66 civarında hesaplandığı görülmüştür. Basel III uyarınca söz konusu oranın %8 ve üzeri olması gerekmektedir, bu oran ne kadar yüksek olursa bankanın finansman yapısı o ölçüde güçlü ve sermayesi o ölçüde yeterli olarak görülmektedir. İller Bankası A.Ş. standart sermaye yeterlilik oranı yıllar içerisinde değişimler göstermekte olup, 2012 ile 2014 yıllarında %60 seviyesinin altına düşmemiştir. İller Bankası A.Ş.’nin sermaye yapısının oldukça güçlü olduğu, riskler karşısında güçlü sermaye yapısı ile avantaj sağlayacağı ve bankanın dışa bağımlılığının oldukça az olduğu söylenebilir.

Finansman kaynağı olarak yabancı kaynak yerine özkaynak kullanımı mutlak olarak bankanın piyasa riski başta olmak üzere birçok risk karşısında oldukça sağlam

duracağının bir göstergesidir. İller Bankası A.Ş. özkaynaklar/toplam aktifler oranı 2012 yılında % 74, 2013 yılında % 69 ve 2014 yılında % 70 olarak hesaplanmıştır. Bu oranın yüksek olması bankanın aktifinde yer alan varlıkların finansmanında dışa bağımlılık ya da vade uyumsuzluğu gibi sorunlar yaşanmayacağı anlamına gelmekte ve mümkün olduğunca yüksek bir oran tercih edilmektedir. Bu oranın % 70 civarlarında seyretmesi varlıklarının büyük kısmını kendi özkaynakları ile finanse eden bankanın hem sermaye yeterliliği hem de risklerden korunma anlamında başarılı olduğunu ifade eden önemli bir göstergedir. İller Bankası A.Ş. sermaye yapısının oldukça güçlü olduğu ve aynı zamanda varlık finansmanında yabancı kaynak kullanımının sınırlı olması sayesinde dışa bağımlılığın mümkün olduğunca engellendiği söylenebilir.

Banka kaynaklarının hangi oranda bankanın kendi ortakları tarafından sağlandığını gösteren özkaynaklar/toplam pasifler oranı bilanço eşitliği ilkesi gereği rakamsal olarak özkaynaklar/toplam aktif oranı ile aynı olmaktadır. Bu oranların tüm yıllarda % 50 üzerinde olması pasifte yabancı kaynak oranının düşük olduğunu ve güçlü bir sermaye yapısını işaret etmektedir. Diğer sermaye yeterlilik oranları gibi bu oran da yıllar içerisinde değişim göstermekte fakat tüm yıllar için kaynakların büyük kısmının bankanın kendi özkaynaklarından oluştuğunu ve güçlü bir finansman yapısı olduğunu ifade etmektedir.

İller Bankası A.Ş. yabancı kaynak/toplam pasifler oranına bakıldığında bu oranın yaklaşık olarak 2012 yılında % 26, 2013 yılında % 31, 2014 yılında ise % 30 olduğu görülmektedir. Bu oranın % 50'den az olması gerektiği söylenebilir ancak yabancı kaynak oranının çok düşük olması da sermaye karlılığı açısından olumsuz yorumlanmaktadır. Banka için pasifler toplamının üçte bir civarında seyreden yabancı kaynak/toplam pasifler oranının sermaye yeterliliği açısından oldukça başarılı olduğu görülmektedir.

Aynı şekilde yabancı kaynaklar/özkaynaklar oranına bakıldığında oranın % 100 olması finansmanın borçlanma ve özkaynaklardan eşit olarak sağlandığı anlamına gelmektedir. Bu oranın % 100 olması tercih edildiği fakat hesaplanan oranların her işletmenin kendi mali yapısı çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiği bir önceki bölümde de belirtilmiştir. İller Bankası A.Ş.'nin aktifinin büyük kısmını kendi ortaklarına tahsis ettiği krediler oluşturmakta, pasifinde ise ağırlıklı olarak özkaynaklar yer almaktadır. Söz konusu oran 2012 yılında % 36, 2013 ve 2014 yıllarında ise % 44 civarında hesaplanmıştır.

Bankanın kendi mali yapısı göz önüne alındığında bu oranın % 100'ün altında olması olumsuz bir anlam ifade etmemektedir. Pasifte önemli payın özkaynaklarda olması sermaye karlılığını düşürebileceği için belirli bir seviyenin üzeri kaçınılması gereken bir durum olarak düşünülmektedir. Fakat İller Bankası A.Ş. kuruluş amacı ortakları olan yerel yönetimlerin yatırımlarına finansman ve teknik destek sağlamak olduğundan, banka için hesaplanan oranların yeterli olduğu söylenebilir. Ayrıca İller Bankası A.Ş. bir yatırım ve kalkınma bankası olduğundan mevduat toplama yetkisi bulunmamakta, bu sebeple de diğer bankalarda olduğu kadar yüksek miktarlarda yabancı kaynak temini yapılmamaktadır.

İller Bankası A.Ş. krediler ve alacaklar/özkaynaklar oranı yaklaşık olarak 2012 yılı için % 96, 2013 yılı için % 111 ve 2014 yılı için % 101 olarak hesaplanmıştır. Normal şartlarda özkaynakların 12 katına kadar olan krediler ve alacaklar tutarı sermaye yeterliliği açısından uygun kabul edilmektedir. Fakat bankanın finansman kaynağı olarak özkaynaklara ağırlık vermesi sebebi ile bu oran oldukça düşük hesaplanmış, bankanın kullandığı krediler için yabancı kaynak teminine pek gitmediği görülmüştür. İller Bankası A.Ş.'nin yatırım ve kalkınma bankası olması sebebi ile mevduat toplama yetkisi bulunmadığı düşünülürse, bankanın kuruluş amacı, görevleri ve ortaklık yapısı da göz önüne alındığında, ağırlıklı olarak bankanın ortaklarına tahsis edilen kredilerden oluşan krediler ve alacaklar toplamının özkaynaklar toplamına benzer miktarlarda olması oldukça doğal görünmektedir.

Özkaynaklar/duran varlıklar oranı incelendiğinde bankanın İştirakler, Bağlı Ortaklıklar, İş Ortaklıkları, Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıklar ile Satış Amaçlı Elde Tutulan ve Durdurulan Faaliyetlere İlişkin Duran Varlıklar toplamı olarak hesaplanan duran varlıkların yaklaşık olarak 2012 yılında 68 katı, 2013 yılında 63 katı ve 2014 yılında 72 katı büyüklüğünde özkaynak olduğu görülmüştür. Normal şartlar altında bu oranın % 100 ve üzeri olması istenmektedir. Bu oranın % 100'ün üzerinde olması duran varlık finansmanı dışında da özkaynak kullanımına fırsat kaldığı ve serbest özkaynak bulunduğu anlamına gelmektedir. İller Bankası A.Ş. için duran varlıkların tamamının özkaynaklar ile finanse edilebildiği ve oldukça yüksek miktarda serbest özkaynak bulunduğu söylenebilir. Bu durumda aktifte krediler ve alacakların ağırlıklı olmasından da kaynaklandığı düşünülebilir.

İç sermaye yaratım oranı için ise bir önceki bölümde rakamsal bir sınır belirtmek yerine artma eğiliminde olmasının tercih edildiğinden bahsedilmiştir. İller Bankası A.Ş. için 2012, 2013 ve 2014 yılları verilerine göre hesaplanan iç sermaye yaratım oranları sırası ile yaklaşık %7, % 8 ve % 9 olarak hesaplanmıştır. Artma eğiliminde olan bu oranda İller Bankası A.Ş.'nin iç sermaye yaratımındaki başarısını göstermektedir.

ii) Bilanço yapısı oranları:

İller Bankası A.Ş. 2012, 2013 ve 2014 yılların ait finansal tablolarında yer alan veriler ile bu tezin 2. bölümünde açıklandığı şekilde hesaplanan bilanço yapısı oranları aşağıda yer almaktadır;

Çizelge 3.19. Bilanço yapısı oranları

Bilanço Yapısı Oranları	2012	2013	2014
Krediler / Toplam Pasif	0,7080	0,7720	0,7043
Personel Kredileri / Krediler	0,0019	0,0016	0,0017
Ortaklara Krediler / Krediler	0,9981	0,9984	0,9983
Gayrinakdi Krediler / Krediler	0,0891	0,0535	0,0442
Fonlar / Krediler	0,2994	0,2965	0,3229
Kredi Dışı Aktifler / Toplam Aktif	0,2920	0,2280	0,2957
Maddi Duran Varlıklar / Özkaynaklar	0,0138	0,0151	0,0136
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller / Toplam Aktif	0,0014	0,0108	0,0103

Krediler ve alacaklar/toplam pasifler oranı banka kaynaklarının hangi oranda ana faaliyet unsuru olan kredilere yöneldiğini ölçmeyi amaçlayan bir oran olmakla birlikte, genelde bu oranın % 50 ila % 65 aralığında olmasının en tercih edilen durum olduğu söylenebilir. Tezin bir önceki bölümünde de değinildiği üzere % 65'in üzerinde bir oran hesaplanması durumunda, likidite sıkıntısına işaret etmesi ihtimaline karşın krediler/toplam pasifler oranının dikkatli yorumlanması gerekmektedir. İller Bankası A.Ş. için yapılan hesaplamalarda bu oran yaklaşık olarak 2012 yılı için % 71, 2013 yılı için % 77 ve 2014 yılı için % 70 civarında hesaplanmıştır. İncelenen tüm yıllarda banka kaynaklarının üçte ikisinden fazlasının kredi tahsisine dönüştüğü söylenebilir.

Pasiflerin faiz getirili temel faaliyet unsuru olan kredilere yöneltilmiş olması bankanın hem ortakları hem de yabancı kaynak sağlayan ilgililer açısından arzu edilen bir durumdur. Bankanın toplam pasiflerin önemli bir kısmını özkaynaklar oluşturmakta, bankanın yabancı kaynakları arasında mevduat yer almamakta ve bankanın kısa vadeli olarak tanımlanan yabancı kaynaklarının da rakamsal olarak oldukça düşük olduğu görülmektedir. Bu durumda krediler ve alacaklar hesabının bilanço toplamının % 70'i civarlarında seyretmesi likidite sorunlarını işaret edecek kadar yüksek görülmemektedir. İller Bankası A.Ş. likidite oranları ve sermaye yapısı oranları ile beraber incelendiğinde de krediler/toplam pasifler oranının bu ölçüde yüksek olmasının olumsuz bir sonuca işaret etmediği yorumu yapılabilir.

Krediler ve alacaklar hesabının içeriğine bakılacak olursa, personel kredileri 2012, 2013 ve 2014 yıllarında krediler ve alacaklar içerisindeki payı %1'in altında gerçekleşmiş ve yıllar içerisinde önemli bir değişim göstermemiştir. Krediler ve alacaklar hesabının tamamına yakını ortaklara kredilerden oluşmakla birlikte yıllar içerisinde ortaklara krediler hesabının da toplam krediler ve alacaklar içerisindeki payı oransal olarak önemli bir değişim göstermemiştir. Kısacası, İller Bankası A.Ş. bilanço toplamının büyük bir kısmını oluşturan krediler ve alacaklar hesabının yapısı incelenen yıllarda benzer seyretilmiştir.

Bilanço yapısı incelenirken, krediler ve alacaklar hesabı ile yakından ilgili olan ancak nazım hesaplar tablosu altında izlenen ortaklara gayrinakdi krediler ile krediler ve alacaklar hesabının da oran analizinde yer alması faydalı olacaktır. 2012 yılında % 9, 2013 yılında % 5 ve 2014 yılında %4 civarında gerçekleşen gayrinakdi krediler/krediler ve alacaklar oranının yıllar içerisinde azalış eğilimine sahip olduğu söylenebilir. Söz konusu oranın azalmasında krediler ve alacaklar hesabının rakamsal olarak çok büyük olması ve önemli oranlarda artış sergilemesinin yanı sıra rakamsal olarak daha küçük seyreden gayrinakdi kredilerin yıllar içerisindeki artışının rakamsal olarak krediler ve alacakları yakalayamamış olmasıdır.

Bankanın toplam pasiflerinin ne oranda kredilere dönüştüğünü inceledikten sonra, banka yabancı kaynaklarının en önemli kalemi olan fonların da ne oranda krediler ve alacaklara dönüştüğünü incelemek yararlı olacaktır. 2012 ve 2013 yıllarında fonlar/krediler ve alacaklar oranı % 30 oranında hesaplanırken, 2014 yılında oranın artış gösterdiği ve %

32 civarına yükseldiği görülmüştür. Bir diğer deyiş ile, krediler ve alacakların fonlar ile finanse edilen kısmı 2014 yılında artış göstermiştir.

Kredi dışı aktifler/toplam aktifler oranı İller Bankası A.Ş. için 2012 yılında % 29 olarak gerçekleşmiş, 2013 yılında % 23 civarına gerilemiş ancak 2014 yılında tekrar yaklaşık % 30 olarak hesaplanmıştır. Söz konusu oranın % 50 oranını aşmaması gerektiğine önceki bölümde değinilmiştir. İller Bankası A.Ş. için hesaplanan ve aktiflerin hangi oranda ana faaliyet unsuru olan kredilerden farklılaştığını gösteren bu oran arzu edilen seviyededir.

Maddi duran varlıklar/özkaynaklar oranının % 100'ün altında olması tercih edilmekte, böylece yabancı kaynakların geri ödenmesi gerektiğinde elden çıkarılması güç olan maddi duran varlıkların herhangi bir kriz anında bankanın borç ödeme gücüne olumsuz etkide bulunması önlenmek amaçlanmaktadır. İller Bankası A.Ş. için ise bu oran 2012, 2013 ve 2014 yıllarında yaklaşık % 1 oranında gerçekleşmiştir. Maddi duran varlıklar bankanın bilançosunda önemli bir hesap kalemi olmasına karşın, bu durumun en temel sebebi olarak bankanın finansman kaynağı olarak oldukça yoğun şekilde kendi sermayesini kullanması gösterilebilir. Bu orana bakılarak İller Bankası A.Ş.'nin maddi duran varlık finansmanında yabancı kaynak kullanımına ihtiyaç duymadığı söylenebilir.

Yatırım amaçlı gayrimenkullerin de aktifteki payı oldukça düşük olmakla beraber 2013 ve 2014 yıllarında % 1 oranına ulaşan yatırım amaçlı gayrimenkuller/toplam aktifler oranı 2012 yılına kıyasla oldukça önemli şekilde yükseltmiştir. Bu durumun sebebi ise 2013 yılında gerçekleşen yatırım amaçlı gayrimenkul satın alımıdır.

iii) Aktif kalitesi oranları:

İller Bankası A.Ş. 2012, 2013 ve 2014 yılların ait finansal tablolarında yer alan veriler ile bu tezin 2. bölümünde açıklandığı şekilde hesaplanan aktif kalitesi oranları Çizelge 3.20.'de yer almaktadır;

Çizelge 3.20. Aktif kalitesi oranları

Aktif Kalitesi Oranları	2012	2013	2014
Krediler ve Alacaklar / Toplam Aktifler	0,7080	0,7720	0,7043
Takipteki Krediler (Brüt) /Krediler ve Alacaklar	0,0001	0,0000	0,0000
Özel Karşılıklar / Takipteki Krediler (Brüt)	1,0000	1,0000	1,0000
Finansal Varlıklar / Toplam Aktifler	0,0008	0,0000	0,0000
Duran Aktifler / Toplam Aktifler	0,0108	0,0110	0,0097
Ortaklık Payları / Toplam Aktifler	0,0000	0,0000	0,0000
Maddi Duran Varlıklar / Toplam Aktifler	0,0101	0,0105	0,0095
Maddi Olmayan Duran Varlıklar / Toplam Aktifler	0,0006	0,0004	0,0002
Faiz Getirili Aktifler / Toplam Aktif	0,9845	0,9718	0,9729
Riskli Aktifler / Toplam Aktif	0,7243	0,8001	0,7314

Krediler ve alacaklar/toplam aktifler oranının yüksek olması bankanın temel işlevine odaklandığı anlamına geleceği için bu oranın en az % 50 olması tercih edilmektedir. Fakat normal şartlar bu oran % 65 seviyesini geçtiğinde aktif yapısına dikkatli yaklaşmak gerektiği bir önceki bölümde de açıklanmıştır. İller Bankası A.Ş. için krediler ve alacaklar/toplam aktifler oranı yaklaşık olarak 2012 yılında % 71, 2013 yılında % 77 ve 2014 yılında % 70 olarak gerçekleşmiştir. Ancak bankanın likidite durumu ile birlikte değerlendirildiğinde bu oranın % 70 civarında gerçekleşmesinin İller Bankası A.Ş. açısından olumsuz bir anlam ifade etmediği görülmektedir. Kuruluş amacı gereği banka ortaklarına orta ve uzun vadeli teminatlı kredi tahsisine yoğunlaşmış olup, bu oranın aktif toplamının üçte ikisinden fazla olması olumsuz herhangi bir anlam ifade etmemektedir. Ayrıca takipteki krediler/krediler ve alacaklar oranının İller Bankası A.Ş. için 2012, 2013 ve 2014 yıllarında önemsiz denecek derecede düşük olduğu ve bu kredilerin tamamı için karşılık ayrıldığı görülmektedir.

Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kar/Zarara Yansıtılan, Satılmaya Hazır ve Riskten Korunma Amaçlı Türev Finansal Varlıklar ile Vadeye Kadar Elde Tutulacak Yatırımlar toplamından oluşacak şekilde hesaplanan finansal varlıklar/toplam aktifler oranının bankanın ana faaliyet unsuru kredilerin önüne geçmeyecek seviyelerde olması ve çok yüksek olmaması istenmektedir. İller Bankası A.Ş. için ise 2013 ve 2014 yıllarında bu oran % 0 olarak gerçekleşmiştir.

Duran aktifler olarak adlandırılan Ortaklık Payları, Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıklar ve Satış Amaçlı Elde Tutulan ve Durdurulan Faaliyetlere İlişkin Duran Varlıklar toplamının aktif toplamı içerisindeki payı İller Bankası A.Ş. için oldukça düşük olmakla birlikte 2012, 2013 ve 2014 yıllarında yaklaşık % 1 oranında gerçekleşmiştir. Ortaklık payları bulunmayan bankanın maddi olmayan duran varlıklarının aktifteki payı da çok düşük olmakla birlikte, aktifteki duran varlıkların en önemli kısmını maddi duran varlıklar oluşturmaktadır.

Bankalar, Alım Satım Amaçlı Finansal Varlıklar, Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar, Vadeye Kadar Elde Tutulacak Yatırımlar ve Krediler ve Alacaklar toplamı şeklinde hesaplanan faiz getirili aktiflerin aktif toplamı içerisindeki payı 2012 yılında % 98, 2013 ve 2014 yıllarında yaklaşık olarak % 97 olarak hesaplanmıştır. İller Bankası A.Ş. aktifinde yer alan varlıkların tamamına yakınının faiz getirili olduğu söylenebilir. Ancak Nakit Değerler ve Merkez Bankası hesabı ile Bankalar hesabı dışındaki tüm varlık hesaplarının toplamı olarak alınan riskli aktiflerin toplam aktifteki payına bakıldığında bu oranın 2012 yılında % 72 olduğu, 2013 yılında % 80 oranına yükseldiği ve 2014 yılında yeniden % 73 civarına düştüğü görülmektedir.

iv) Likidite oranları:

İller Bankası A.Ş. 2012, 2013 ve 2014 yılların ait finansal tablolarında yer alan veriler ile bu tezin 2. bölümünde açıklandığı şekilde hesaplanan likidite oranları aşağıda yer almaktadır;

Çizelge 3.21. Likidite Oranları

Likidite Oranları	2012	2013	2014
Likit Aktifler / Toplam Aktifler	0,4166	0,3510	0,5381
Likit Aktifler / Kısa Vadeli Yükümlülükler	1,8331	1,4215	2,2352
YP Aktifler / YP Pasifler	0,9987	0,9977	0,9989
Likit Aktifler / (Mevduat + Mevduat Dışı Kaynaklar)	1,7028	1,3176	2,0297
Ödeme Gücü Oranı (Yab. Kaynak/Toplam Aktifler)	0,2638	0,3074	0,3045

Likit aktifler/toplam aktifler oranı bir önceki bölümde açıklandığı üzere likit aktifler olarak adlandırılan vadesi 1 yıldan az olan varlıkların toplam aktifteki payını ölçmektedir. Bu oranın düşük olması likidite sıkıntısına işaret edebileceğinden arzu edilmezken, aşırı yüksek hesaplanması da kaynakların verimsiz kullanıldığı anlamına geleceği için tercih edilmemektedir.

İller Bankası A.Ş. için hesaplanan likit aktifler/toplam aktifler oranı 2012 yılında % 42, 2013 yılında % 35, 2014 yılında ise % 54 oranında gerçekleşmiştir. İller Bankası A.Ş. için hesaplanan oranların likidite sıkıntısı olmadığı yorumu yapılmasına yetecek seviyede yüksek olduğu görülmektedir. Hatta ilk bakışta söz konusu oranların arzu edilenden fazla olduğu düşünülerek banka eleştirilebilir. Fakat bu tez kapsamında yapılan analizlerde genel yaklaşımdan farklı olarak likit olarak kabul gören hesap kalemleri toplamı yerine tüm aktif kalemlerinden vadesi 1 yıl ve daha az olanların toplamı likit aktifler olarak alınmıştır. Dolayısı ile İller Bankası A.Ş. tarafından ortaklarına tahsis edilmiş olan orta ve uzun vadeli teminatlı kredilerin 1 yıl içerisinde ödenmesi gereken taksit tutarları da likit aktifler toplamına dahil edilmiş, bu sebeple analizde kullanılan likit aktifler tutarı görece yüksek olmuştur.

Likit aktifler/toplam aktifler oranının gerçekleştiği değerlerin seviyesinden çok yıllar içerisinde görülen likidite seviyesindeki değişimler dikkat çekmektedir. Likidite oranlarının genelinde gözlemlenen bir husus olarak 2013 yılında likiditenin azaldığı, 2014 yılında ise arzu edilenin üzerinde bir likidite seviyesi olduğu gözlemlenmiştir.

Likit aktiflerin kısa vadeli yükümlülükler oranı ise kısa vadeli yükümlülüklerin zamanında ödenmesi için bankanın yeterli likit varlığı elinde bulundurup bulundurmadığını incelemektedir. Bu oranın % 100 veya üzerinde olması gerektiği daha önce belirtilmiştir. İller Bankası A.Ş. için bu oranın 2012 yılında % 183, 2013 yılında % 142, 2014 yılında %223 olarak hesaplanmış olması likit aktifler/toplam aktifler oranı ile benzer bir sonuç ortaya koymaktadır. Hesaplama yöntemi dolayısı ile normal şartlarda hesaplanacak olan orandan bir miktar yüksek görünen bu oranın likidite sorunu olmadığı; ancak yıllar içerisinde likidite durumunda istikrar sağlanamadığı ve 2014 yılında likit fazlası olduğu yorumu yapılabilir.

Yabancı para cinsinden aktiflerin yabancı para cinsinden pasiflere oranı ise bankanın döviz yükümlülüklerini karşılayabilecek yeterlilikte döviz aktifi olup olmadığını göstermektedir. Likidite açısından değerlendirilirse döviz yükümlülükleri geri ödeme kabiliyeti açısından, piyasa ya da kur kaynaklı herhangi bir riskten kaçınmak için bu oranın % 100 veya üzerinde olması gerekmektedir. İller Bankası A.Ş. için ise bu oran 2012, 2013 ve 2014 yıllarında yaklaşık olarak % 100'dür.

Likit aktifler/(mevduat + mevduat dışı kaynaklar) şeklinde hesaplanan likidite oranı ise bankanın yabancı kaynaklarını geri talep edilmesi halinde likit olmayan aktiflerini nakde çevirme gereği olmadan ödeyebilme gücünü göstermektedir. İller Bankası A.Ş. için bu oran 2012 yılında % 170, 2013 yılında % 131, 2014 yılında ise % 203 olarak hesaplanmıştır. Diğer likidite oranları ile benzer bir eğilim sergileyen oran incelendiğinde likiditede istikrarlı bir değişim olmadığı, 2014 yılında likit fazlası olduğu ve likit aktif hesaplamasında izlenen yöntem dolayısı ile diğer likidite oranları gibi bu oranın da yüksek sonuçlar verdiği gözlemlenmiştir.

Ödeme gücü oranı olarak adlandırılmış olan yabancı kaynaklar/toplam aktifler oranı bankanın aktifte yer alan varlıklarının ne oranda borçlanma yoluyla, bir diğer deyiş ile yabancı kaynak teminiyle finanse edildiğini göstermektedir. Yabancı kaynakların geri ödenmesinde sıkıntıya düşülmemesi açısından bu oranın % 50'yi aşmaması arzu edilmektedir. İller Bankası A.Ş. için bu oran 2012, 2013 ve 2014 yıllarında sırası ile % 26, % 31 ve % 30 olarak hesaplanmıştır. Dolayısı ile İller Bankası A.Ş.'nin bilanço pasifinde sermayesinin ağırlıkta olduğu ve ödeme gücünün iyi olarak değerlendirilebileceği gözlemlenmiştir.

v) Karlılık oranları:

İller Bankası A.Ş. 2012, 2013 ve 2014 yılların ait finansal tablolarında yer alan veriler ile bu tezin 2. bölümünde açıklandığı şekilde hesaplanan karlılık oranları Çizelge 3.22'de yer almaktadır.

Çizelge 3.22. Karlılık oranları

Karlılık Oranları	2012	2013	2014
Net Faiz Marjı (Faizli Aktif Getirisi) (Net Faiz Geliri/Faiz Getirili Aktifler)	0,0520	0,0479	0,0569
Net Kar Marjı (Net Dönem Karı/ Faaliyet Gelirleri)	0,4020	0,3769	0,4510
Dönem Net Karı / Toplam Aktifler	0,0231	0,0222	0,0322
Dönem Net Karı / Özkaynaklar	0,0313	0,0321	0,0463
Faiz Gelirleri/ Faiz Giderleri	28 159,4348	45 688,8000	515,8756
Faaliyetler Kar Oranı (Faaliyet Karı / Faaliyet Geliri)	0,5431	0,5081	0,6099
Hisse Başına Kar (Net Dönem Karı / Ödenmiş Sermaye)	0,0377	0,0384	0,0310

Tezin bir önceki bölümünde net faiz marjı olarak adlandırılan net faiz geliri/faiz getirili aktifler oranı hesaplanırken faiz getirili aktifler olarak Bankalar, Alım Satım Amaçlı Menkul Değerler, Satılmaya Hazır Menkul Değerler, Vadeye Kadar Elde Tutulacak Menkul Değerler ve Krediler ve Alacaklar toplamı ele alınmıştır. Karlılığın maksimizasyonu amacı ile bu oranın yüksek olması tercih edilmektedir. İller Bankası A.Ş. için 2012 ve 2013 yıllarında yaklaşık % 5, 2014 yılında ise yaklaşık % 6 olarak hesaplanan oranın, faiz getirili aktiflerden net olarak elde edilen gelirin % 5 ila % 6 aralığında gerçekleştiği ve artış eğiliminde olduğu şeklinde yorumlanması mümkündür.

Net kar marjı hesaplamasında ise net dönem karının faaliyet gelirlerine oranı ele alınmıştır. İller Bankası A.Ş. için faaliyet gelirleri incelendiğinde 2014 yılında önemli ölçüde artış yaşandığı görülmüştür. Aynı şekilde net dönem karı da 2014 yılında 2012 ve 2013 yıllarına göre oldukça önemli oranda artış göstermiştir. Bu durum net kar marjının oransal olarak 2014 yılında aşırı yükselmesini önlemiş olmakla birlikte, kar ile ilgili rakamlar göz önüne alındığında bankanın karlılığının önemli ölçüde arttığı söylenebilir. 2012 yılında % 40, 2013 yılında % 37 ve 2014 yılında %45 olarak gerçekleşen oran, bankanın faaliyetlerinden sağladığı karlılığının oldukça yüksek olduğunu göstermektedir.

Aktif karlılık oranı bankanın elde ettiği karı aktif büyüklüğüne oranlayarak bankanın karlılığını ölçekten bağımsız olarak değerlendirmeye olanak sağlamaktadır. Söz konusu oran aktifte yer alan varlıkların ne oranda kar getirdiğini göstermektedir. İller Bankası A.Ş. için bu oran 2012 ve 2013 yıllarında % 2 ve 2014 yılında % 3 olarak

gerçekleşmiştir. Artış eğiliminde olan bu oran İller Bankası A.Ş. için net dönem karındaki artışın aktif büyüklüğündeki artıştan daha fazla olduğunu göstermektedir.

Özkaynak karlılık oranı da aynı şekilde net dönem karı üzerinden hesaplanan ve özkaynakların büyüklüğü ile net dönem karını kıyaslayan bir karlılık oranıdır. İller Bankası A.Ş. için bilanço toplamına kıyasla özkaynakların oldukça büyük bir paya sahip olması özkaynak karlılığı için hesaplanan oran ile aktif karlılığı için hesaplanan oranların birbirinden çok farklı olmayışını açıklamaktadır. İller Bankası A.Ş. 2012 yılında yaklaşık % 3, 2013 yılında biraz artış ile birlikte yaklaşık % 3 ve 2014 yılında % 5'e yakın bir değer almıştır. Artma eğiliminde olan bu karlılık oranı banka için net dönem karı artış hızının, özkaynak artış hızının önüne geçtiğini ve karlılık açısından yıllar içerisinde bankanın giderek daha başarılı olduğu yorumu yapılabilir.

Faiz karşılama oranı olarak da adlandırılabilen faiz gelirleri/faiz giderleri oranı faiz gelirlerinin, ödemekle yükümlü olunan faizleri ne ölçüde karşıladığını ölçmektedir. Normalde bankacılık sektöründe analiz yapılırken bu oranın % 100'ün üzerinde olması gerektiği düşünülür. Ancak İller Bankası A.Ş. mevduat toplama yetkisine sahip olmadığından faiz geliri oldukça azdır ve hesaplanan oranlar rakamsal olarak anlam ifade etmemektedir. Yine de İller Bankası A.Ş. için hesaplanan oranlar incelendiğinde 2014 yılında rakamsal olarak düşük olmakla birlikte önceki yıllara göre çok önemli artış gösteren faiz giderleri sebebi ile hesaplanan oranda ciddi bir değişim yaşandığı görülmüştür.

Faaliyetler kar oranı faaliyet gelirlerinin sağladığı kar oranını göstermesi açısından önem arz etmekle birlikte bu oranın yüksek olması veya en azından artma eğilimi göstermesi arzu edilir. İller Bankası için 2012, 2013 ve 2014 yıllarında sırası ile % 54, %51, % 61 olarak görülen faaliyetler kar oranı oldukça yüksektir. Ayrıca bu oranın artış eğiliminde olması da olumlu yorumlanmaktadır.

Hisse başına kar oranı ise İller Bankası A.Ş. için 2014 yılında ödenmiş sermaye tutarının net dönem karından daha çok artış göstermesi sebebi ile önceki yıllardan daha düşük gerçekleşmiştir. Bakanlar Kurulu Kararı ile 2014 yılında banka sermayesinin 2 katına çıkarılması dolayısı ile ilerleyen yıllarda da ödenmiş sermayenin net dönem

karından daha hızlı artacağı beklenmektedir.

vi) Gelir-gider yapısı oranları:

İller Bankası A.Ş. 2012, 2013 ve 2014 yılların ait finansal tablolarında yer alan veriler ile bu tezin 2. bölümünde açıklandığı şekilde hesaplanan gelir-gider yapısı oranları aşağıda yer almaktadır;

Çizelge 3.23. Gelir-gider yapısı oranları

Gelir-Gider Yapısı Oranları	2012	2013	2014
Faaliyet Giderleri / Faaliyet Gelirleri	0,4569	0,4919	0,3901
Faiz Geliri / Faaliyet Gelirleri	0,8929	0,7895	0,7771
Faiz Geliri / Toplam Aktifler	0,0512	0,0466	0,0554
Faiz Dışı Gelirler / Toplam Aktifler	0,0061	0,0124	0,0159
Faiz Gelirleri / Faiz Giderleri	28 159,4348	45 688,8000	515,8756
Toplam Gelirler / Toplam Giderler	2,1888	2,0328	2,5633
Faiz Giderleri / Toplam Pasifler	0,0000	0,0000	0,0001
Faiz Dışı Giderler / Toplam Giderler	0,9999	1,0000	0,9961

Bankaların faaliyetlerinden kaynaklanan yükümlülüklerinin faaliyetler ile sağlanan gelirlerini aşmaması istendiğinden, faaliyet giderleri/faaliyet gelirleri oranının % 100 oranını aşmaması istenmektedir. İller Bankası A.Ş. için 2012 yılında % 46 ve 2013 yılında % 49 olarak hesaplanan oranın 2014 yılında % 39 oranına gerilemesi bankanın 2014 yılı itibari ile gelir gider kontrolünde daha başarılı olduğu şeklinde yorumlanabilir ve olumlu görülmektedir.

Faiz gelirleri/faaliyet gelirleri oranına bakarak bankanın ana faaliyet unsuru kredilerdeki gelişme ile faaliyetlerindeki gelişme karşılaştırılmaktadır. İncelenen tüm yıllarda İller Bankası A.Ş.'nin faaliyet gelirleri içerisinde faiz gelirlerinin payı oldukça yüksektir. 2012 yılında % 90 olarak hesaplanan oran, 2013 ve 2014 yıllarında gerileyerek % 79 ve % 78 civarında hesaplanmıştır. Bu durum bankanın yıllar içerisinde faiz geliri dışında ücret ya da komisyon geliri ve benzeri bankacılık faaliyetlerinden sağlanan

gelirlerinde de artış olduğu anlamını taşımaktadır.

Faiz dışı gelirleri/toplam aktifler oranı oldukça düşük olmakla birlikte 2012 yılında % 1'den az hesaplanmıştır. 2013 yılında % 1'in üzerine yükselen oran 2014 yılında %2'ye yaklaşmaktadır. İller Bankası A.Ş. için incelenen yıllarda bu oranın artışına etki eden en önemli gelir kalemine bakıldığında, faiz dışı olarak adlandırılan gelirlerde en önemli payın diğer faaliyet gelirlerinin olduğu ve diğer faaliyet gelirlerindeki artışla paralel olarak faiz dışı gelirler/toplam aktif oranının değiştiği görülmüştür.

Mevduat toplama yetkisi bulunmadığı daha önce belirtilen bankanın faiz giderleri oldukça düşük gerçekleşmektedir. 2012 ve 2013 yıllarında faiz gideri/toplam pasif oranı yok denecek seviyededir. Pasifte yer alan kaynakların faiz yükümlülüğünü ölçmeye çalışan bu oran İller Bankası A.Ş. için 2014 yılında faiz giderleri önemli derecede artsa da % 1 oranına yaklaşamamıştır. İller Bankası A.Ş.'nin finansman kaynağı olarak sermaye ağırlıklı bir yapısı olması sayesinde bankanın kaynak temini dolayısı ile önemli bir faiz yükü oluşmamaktadır.

Aynı şekilde, faiz gideri oldukça önemsiz bir seviyede seyreden bankanın faiz dışı olarak adlandırılan giderlerinin toplam gider içerisindeki payı ölçülmek istendiğinde bu oranın 2012, 2013 ve 2014 yıllarının tümünde % 100'e yakın değerler almaktadır. Ayrıca yatırım ve kalkınma bankası olması sebebi ile mevduat bulundurmayan ve faiz gideri oldukça az olan bankanın en önemli geliri faiz gelirleri olduğundan faiz gelirleri/faiz giderleri oranı rakamsal olarak anlam ifade etmemektedir. Ancak faiz giderlerinin 2014 yılında yaklaşık 75 katına ulaştığı düşünülürse, hesaplanan oranın önemli ölçüde azaldığı görülmektedir.

İller Bankası A.Ş. açısından toplam gelirler/toplam gider oranı faiz gelirleri/faiz giderleri oranından daha anlamlı sonuçlar vermektedir. Bankanın tüm giderlerini karşılayacak seviyede gelir kazandığı anlamına gelen % 100 seviyesinde ya da üzerinde olması istenen söz konusu oran İller Bankası A.Ş. için 2012 yılında % 219, 2013 yılında % 203 ve 2014 yılında % 256 olarak hesaplanmıştır. Bankanın gelir gider dengesi olumlu görülmekle birlikte yıllar içerisinde dalgalanmalar olduğu gözlemlenmiştir.

vii) Nakit akış oranları

İller Bankası A.Ş. 2012, 2013 ve 2014 yılların ait finansal tablolarında yer alan veriler ile bu tezin 2. bölümünde açıklandığı şekilde hesaplanan sermaye yeterlilik oranları aşağıda yer almaktadır;

Çizelge 3.24. Nakit akış oranları

Nakit Akış Oranları	2012	2013	2014
Faal. Kayn.Nakit Akımları (Net)/Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	0,0207	-0,1535	0,3655
Faal. Kayn. Nakit Akımları (Net)/Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	0,1289	-0,6270	1,3806
Faal. Kayn. Nakit Akımları (Net)/ Toplam Aktifler	0,0047	-0,0379	0,0880
Nakit Yaratma Gücü	-8,4454	1,8943	0,4747
İşletme Dışı Finansman İndeksi	-1,1592	-0,5931	1,0300

Kısa vadeli yükümlülük karşılama oranı olarak da adlandırılabilen faaliyetlerden kaynaklanan net nakit akımlarının kısa vadeli yabancı kaynaklara oranı nakit akışı üzerinden likidite analizinde kullanılabilecek önemli bir orandır. İller Bankası A.Ş. için yapılacak değerlendirmede faaliyetlerden kaynaklanan net nakit akımının 2012 ve 2014 yıllarında pozitif olduğu, 2013 yılında ise bankacılık faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit akımının negatif ve rakamsal olarak çok büyük olması sebebi ile negatif olarak hesaplandığı yani nakit çıkışı şeklinde gerçekleştiği görülmektedir.

Uzun vadeli yükümlülük karşılama oranı olarak da adlandırılabilen faaliyetlerden kaynaklanan net nakit akımlarının uzun vadeli yabancı kaynaklara oranı da kısa vadeli yükümlülük karşılama oranı ile benzer bir seyir izlemiştir. Ancak uzun vadeli yükümlülük karşılamada bankanın hesaplanan değerleri daha değişken olmuştur. Söz konusu oranın bankacılık faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit akımının negatif ve rakamsal olarak çok büyük olması sebebi ile 2013 yılında negatif olduğu, rakamsal olarak nakit çıkışının uzun vadeli yabancı kaynak toplamının üçte birine yakın bir değer aldığı görülmektedir. 2012 ve 2014 yıllarında ise bu oranın pozitif olan net nakit akımları sayesinde pozitif gerçekleştiği ancak 2014 yılında bankacılık faaliyetlerinden sağlanan net nakit akımının pozitif çıkması ve yüksek değerler alması sebebi ile söz konusu yılda oldukça yüksek bir oran hesaplandığı görülmüştür.

Varlık verimliliğini ölçmede kullanılan faaliyetlerden kaynaklanan net nakit akımları/toplam aktifler oranı da diğer iki oran gibi 2012 ve 2014 yıllarında pozitif , 2013 yılında ise negatiftir. İller Bankası A.Ş. için hesaplanan 2014 yılı sonuçları % 9 civarında ve oldukça yüksek hesaplanmıştır. Bu durum olumlu olmakla birlikte incelenen yıllarda bankanın nakit akışlarının düzensiz ve çok değişken olması sebebi ile bankanın başarısının istikrarlı bir şekilde ilerleyen yıllarda devam edip etmeyeceği önemli bir husustur.

2012 yılında bankacılık faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit akımları oldukça yüksek değerlerde ve nakit çıkışı şeklinde gerçekleştiğinden nakit yaratma gücü oranı 2012 yılında negatif hesaplanmış ve oldukça yüksek değerler almıştır. 2013 yılında hem bankacılık faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit akımı hem de faaliyetlerden kaynaklanan toplam nakit akımı negatif gerçekleşmiş, bunun sonucunda yanıltıcı olabilecek şekilde pozitif bir nakit yaratma gücü oranı hesaplanmıştır. 2014 yılında ise İller Bankası A.Ş.'nin nakit yönetimi konusunda daha başarılı olduğu ve anlamlı bir pozitif nakit yaratma gücü oranına sahip olduğu söylenebilir.

Bankanın finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akımları tüm yıllarda pozitif ve düzenli bir artış eğiliminde görülmektedir. Ancak bankacılık faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akımlarının dengesizliği işletme dışı finansman indeksinin anlamlı sonuçlar vermesine engel olmaktadır.

Genel anlamda bakıldığında oran analizi sonucunda da diğer analizlerde olduğu gibi bankanın nakit yönetiminde istikrarsızlıklar olduğu ve özellikle bankacılık faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akımlarını bankanın daha yakından izlemesi gerektiği sonucu görülmektedir.

SONUÇ

Bu tez çalışmasının temel amacı İller Bankası Anonim Şirketinin farklı finansal analiz teknikleri kullanılarak finansal durumunun değerlendirilmesi, bu analizlerden elde edilen sonuçların yorumlanması, birbirleri ile karşılaştırılması ve sonuç olarak bankanın güçlü ve geliştirilmesi gereken yönlerinin saptanmasıdır.

Tezde bu temel amacın yanı sıra bankanın hem kendi kanunu hem de Bankacılık Kanununda ilgili olan maddeler gereğince mevzuattan kaynaklanan farklılıkların finansal analize etkilerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca farklı yöntemlerle elde edilen sonuçların karşılaştırılması, tutarlı olup olmadıklarının incelenmesi, bankanın kuruluş amacı ve ortaklık yapısı dolayısı ile diğer bankalardan farklılaşan finansal yapısına hangi analiz yöntemlerinin daha uygun olduğunun belirlenmesi de bu tezin amaçları arasında yer almaktadır.

Belirli standartlara göre hazırlanan finansal tablolar analiz edilerek, işletmelerin finansal durumu, varlık ya da kaynak verimliliği, karlılığı, borç ödeme gücü gibi konuları incelenmektedir. Zira işletme ile alakalı kararlar alabilmek veya planlama yapabilmek için işletmelerin finansal durumunun belirlenmesi gerekmektedir. Bu sebeple bu tezde öncelikli olarak finansal tabloların tanımı yapılmış, türleri açıklanmış ve tablolarda yer alan kalemlerin detaylarına yer verilmiştir.

Bu tezin içeriğini İller Bankası A.Ş. finansal analizi oluşturmakta, dolayısı ile tezde bankaların finansal tablolarına uygun olarak hesap kalemleri tanıtılmaktadır. Tezin ilk bölümünde bilanço aktif ve pasifinin ardından nazım hesaplarda yer alan hak ve yükümlülükleri tanımlanmış ve içeriğine değinilmiştir. Bankalara özgü gelir tablosu kalemleri tanıtılmış ve hesap işleyişlerine değinilmiştir. Ayrıca özkaynaklarda muhasebeleştirilen gelir gider kalemlerine ilişkin tablo da bu kısımda tanıtılmış ve yer alan hesap kalemlerinden bahsedilmiştir.

Bilanço ve kapsamlı gelir tablosu dışında yardımcı finansal tablolar olarak anılan özkaynak değişim tablosu, nakit akış tablosu ve kar dağıtım tablosu mevzuatta yer alan tanımlarından da yararlanılarak tanıtılmış, işleyişleri ve içerdikleri hesap kalemleri

tanıtılmıştır. Ayrıca finansal analizin yapılmasında ve özellikle yorumlanmasında oldukça önemli bilgiler sunan dipnot ve açıklamalar tanıtılmış; bilanço, gelir tablosuna, nazım hesaplara ilişkin açıklama ve dipnotlar ile diğer açıklama ve dipnotların neleri içermesi gerektiğine değinilmiştir.

Tezin ilk bölümünde bankalarca oluşturulacak finansal tablolar detaylı olarak tanıtıldıktan sonra, ikinci bölümde finansal analizin tanımı yapılmış, amacı belirtilerek türlerine ve finansal analiz tekniklerine değinilmiştir.

Finansal analiz için geliştirilen birçok teknik olmakla birlikte en yaygın şekilde kullanılan ve temel analiz yöntemleri olarak bilinen dört adet analiz tekniği bulunmaktadır. Bunlar karşılaştırmalı (yatay) analiz, yüzde yöntemi ile (dikey) analiz, eğilim yüzdeleri (trend) analizi ve oran (rasyo) analizi tekniğidir.

Temel analiz tekniklerinden en kapsamlı olan ve en yaygın şekilde kullanılanı ise oran (rasyo) analizi tekniğidir. Bu tez kapsamında, Türkiye Bankalar Birliği'nin oran sınıflandırması ele alınarak oran analizi sermaye yeterliliği, bilanço yapısı, aktif kalitesi, likidite, karlılık ve gelir-gider yapısı şeklinde sürdürülmüş, İller Bankası A.Ş.'nin mevzuattan kaynaklanan özel durumları da belirtilerek bankaya özel bazı oranlar oluşturulmuştur. Ayrıca bankanın nakit yönetimini değerlendirmek için nakit akış oranları da tez çalışmalarına dâhil edilmiştir. Ayrıca temel analiz yöntemleri dışında Camels ve Du-pont yöntemleri olarak bilinen ve oran analizi ile benzerlik gösteren bazı popüler analiz tekniklerinden kısaca bahsedilmiştir.

Tezin ilk iki bölümünde kullanılacak finansal tablolar ve içerdikleri hesap kalemleri ile finansal analizde kullanılan yöntemlerin ne olduğu, nasıl kullanıldığı ve nasıl yorumlanacakları üzerinde durulmuş, tezin üçüncü bölümü olan İller Bankasının Finansal Analizi'ne temel hazırlanmıştır.

Üçüncü bölümde öncelikle yerel yönetim kavramı ve İller Bankası Anonim Şirketinin tarihçesi ile hukuki ve mali yapısına değinilmiş, ardından bankanın 2012, 2013 ve 2014 yılları finansal tablolarında yer alan bilgiler ile bankanın finansal durumu analiz edilmiştir. Bu analiz için ikinci bölümde detaylı olarak anlatılan temel analiz yöntemlerinin

her biri ayrı ayrı uygulanmış ve elde edilen sonuçlar tablolar halinde özetlenmiştir. Ancak bu rakamları ve oranları hesaplamaktan daha önemli ve anlamlı olan, finansal analiz sayesinde elde edilen sonuçları doğru yorumlamaktır.

Yapılan analiz sonucunda dört analiz tekniğinin birbiri ile uyumlu sonuçlar ortaya koyduğu görülmüştür. Bilanço aktifi için karşılaştırmalı, yüzde yöntemi ve eğilim yüzdeleri analiz yöntemi kullanılarak yapılan analizlerden birbiri ile uyumlu sonuçlar elde edilmiştir. Fakat yöntemlerin tek başına eksik kalan yönleri olduğu ve birlikte değerlendirilmeleri gerektiği görülmektedir. Söz edilen tüm yöntemlerde bankanın sermaye yeterliliği ve aktif kalitesi açısından oldukça başarılı olduğu ve bu durumun incelenen yıllar içerisinde istikrarlı bir şekilde devam ettiği ortaya konmuştur. Aynı şekilde tüm yöntemler bankanın aktifinde krediler ve alacakların oldukça büyük paya sahip olduğunu, kredilerin geri dönüşüne bakıldığında kredilerin yönetiminde oldukça başarılı olduğu ve bu durumun tüm yıllarda benzer seyrettiği sonucunu vermektedir. Bankanın nakit yönetimi hususunda daha özen göstermesi ve nakit akımlarında istikrar sağlayacak bir politika geliştirmesi gerekliliği de analizler sonucunda ortak bir şekilde varılan bir sonuçtur.

Bilanço pasifi için de uygulanan üç analiz yöntemi birbiri ile uyumlu sonuçlar vermiş fakat aktifin analizinde olduğu gibi yöntemlerin bazı dezavantajları olduğu için birlikte değerlendirilmeleri gerektiği görülmüştür. Her üç yöntemle de İller Bankasının oldukça güçlü bir varlık ve kaynak yapısı olduğu, bankacılık faaliyetlerine yoğunlaştığı, sermaye yapısının oldukça güçlü olduğu ve durumunun incelenen yıllar içerisinde istikrarlı seyrettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Gelir tablosunun üç farklı teknik ile analizinden de bankanın gelirlerinin giderlerine göre oldukça yüksek ve artış eğiliminde olduğu, bankanın karlılığının yıllar içerisinde önemli oranlarda arttığı ve bankanın faaliyetlerinde karlılığın yüksek olduğu görülmektedir.

Oran analizinde ise sermaye yeterlilik oranları İller Bankası A.Ş.'nin sermaye yapısının oldukça güçlü olduğu ve yabancı kaynak kullanımının oran olarak düşük olduğunu göstermektedir. Bilanço yapısı incelendiğinde aktifin büyük kısmını krediler ve

alacaklar hesabının, pasifin büyük kısmını ise özkaynakların oluşturduğu, hesaplanan oranlar sonucunda bilanço yapısının oldukça güçlü ve başarılı olduğu görülmüştür. Aktif karlılığı açısından da bankanın hesaplanan oranları arzu edilen oranları yakalamıştır. Likidite oranları incelendiğinde hesaplanan oranların yeterli likiditenin bulunduğu ve hatta ilk bakışta söz konusu oranların arzu edilenin oldukça üzerinde olduğu görülmüştür. Bu tezde likit aktif, kısa vadeli yabancı kaynak gibi kavramlar genel yaklaşımdan farklı olarak İller Bankası A.Ş. analizine özel tanımlanmış olup, kaynakların verimsiz kullanıldığı şeklinde yorumlanabilecek olan çok yüksek likidite oranları özünde teknikteki farktan kaynaklanmaktadır.

Karlılık oranları bankanın istenen düzeyde ve üzerinde karlılığa sahip olduğunu, ayrıca karlılığın genel olarak yıllar içerisinde arttığını göstermektedir. Gelir-gider yapısı oranları incelendiğinde bankanın gelir gider dengesi olumlu görülmekle birlikte yıllar içerisinde dalgalanmalar olduğu ancak 2014 yılına gelindiğinde oranların daha iyiye gittiği gözlemlenmiştir.

Nakit akım oranlarından genel anlamda bankanın nakit yönetiminde istikrarsızlıklar olduğu ve özellikle bankacılık faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akımlarını bankanın daha yakından izlemesi gerektiği sonucu görülmektedir.

Dolayısı ile İller Bankası A.Ş. finansal analizi sonucunda bankanın finansal yapısının oldukça güçlü olduğu, faaliyetleri ve mali yapısı sayesinde analizlerde arzu edilen performans yakaladığı ve hatta finansal analizde genel kabul gören standartlara kıyasla durumunun çok daha başarılı olduğu görülmüştür. Uygulanan analiz tekniklerinden en kapsamlı ve yeterli olanın oran analizi olduğu ortaya konmuştur. Diğer analiz yöntemleri de oran analizi ile uyumlu sonuçlar ifade etmekle birlikte, bazı eksik yönleri bulunduğu için temel analiz yöntemlerinin birlikte uygulanmasının çok daha kapsamlı ve doğru bir analiz oluşturduğu görülmüştür.

KAYNAKLAR

1. Akdoğan, N., Tenker N. (2003). *Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri*. (Onuncu Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi, 4, 120, 518.
2. Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetimi Standartları Kurumu, *TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluş Standardı*, (madde 9), 20.03.2011 tarih ve 27880 sayılı Resmi Gazete
3. Maliye Bakanlığı, *Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği (Sıra No:1)*, 26.12.1992 tarih ve 21447 sayılı Resmi Gazete
4. Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetimi Standartları Kurumu, *TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluş Standardı*, (madde 10), 20.03.2011 tarih ve 27880 sayılı Resmi Gazete
5. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, *Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik*, (madde 5), 01.11.2006 tarih ve 26333 sayılı Resmi Gazete
6. TBMM, *Vergi Usul Kanunu*, (madde 192), 10.01.1961 tarih ve 10705 sayılı Resmi Gazete
7. Karahan, M. O. (2012). *Analysis Of Trading Activity and Liquidity in Istanbul Stock Exchange*, Doktora Tezi, Boğaz İçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1.
8. Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu, *Finansal Tabloların Hazırlanma ve Sunulma Esaslarına İlişkin Kavramsal Çerçeve Hakkında Tebliğ*, (EK:1, madde 4.4), 27.01.2011 tarih ve 27828 sayılı Resmi Gazete
9. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, *Muhasebe Uygulama Yönetmeliğine İlişkin 1 Sayılı Tebliğ*, (madde 3), 31.12.2002 tarih ve 24980 sayılı Resmi Gazete
10. TBMM, *5411 Sayılı Bankacılık Kanunu*, (madde 48), 01.11.2005 tarih ve 25983 mükerrer sayılı Resmi Gazete
11. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, *Bankalarca Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik*, (madde 4), 01.11.2006 tarih ve 26333 sayılı Resmi Gazete
12. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, *Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik*, 10.10.2006 tarih ve 26315 sayılı Resmi Gazete
13. Sermaye Piyasası Kurulu, *Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ*, 15.11.2003 tarih ve 25290 sayılı Resmi Gazete

14. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, ***Bankaların Konsolide Finansal Tablolarının Düzenlenmesine İlişkin Tebliğ***, 08.11.2006 tarih ve 26340 sayılı Resmi Gazete
15. Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetimi Standartları Kurumu, ***TMS 17 Kiralama İşlemleri Standardı***, (madde 4), 24.02.2006 tarih ve 26090 sayılı Resmi Gazete
16. Korkmaz, T. (1999). ***Hisse Senedi, Opsiyonlar ve Opsiyon Fiyatlama Modelleri***, (Birinci Baskı). Bursa: Kitabevi Yayınları, 7.
17. Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetimi Standartları Kurumu, ***TMS 16 Maddi Duran Varlıklar Standardı***, (madde 6), 31.12.2005 tarih ve 26040 sayılı Resmi Gazete
18. Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetimi Standartları Kurumu, ***TMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar Standardı***, (madde 8), 17.03.2006 tarih ve 26111 sayılı Resmi Gazete
19. İnternet:
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.57148c3b419781.55897902, Son Erişim Tarihi: 18.04.2016
20. Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetimi Standartları Kurumu, ***TMS 40 Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller Standardı***, (madde 5), 17.03.2006 tarih ve 26111 sayılı Resmi Gazete
21. Gökgöz, A. (2012). Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlık veya Varlık Grubunun Muhasebeleştirilmesi, ***Abant İzzet Baysal Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi***, 8(8), 67.
22. Takan, M. (2001). ***Bankacılık: Teori, Uygulama ve Yönetim***, (Birinci Baskı). Ankara: Nobel Yayın Ve Dağıtım, 183.
23. Sevilengül, O. (2007). ***Genel Muhasebe***, (On üçüncü Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi, 485.
24. TBMM, ***5411 Sayılı Bankacılık Kanunu***, (madde 3), 01.11.2005 tarih ve 25983 mükerrer sayılı Resmi Gazete
25. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, ***Bankalarca Kamuya Açıklanacak Finansal Tablolar ile Bunlara İlişkin Açıklama ve Dipnotları Hakkında Tebliğ***, (madde 17), 28.06.2012 tarih ve 28337 sayılı Resmi Gazete
26. İnternet: <http://www.spk.gov.tr/Indexpage.Asp?Pageid=447>, Son Erişim Tarihi: 01.26.2016
27. Sermaye Piyasası Kurulu, ***Borçlanma Araçları Tebliği (II-31.1)***, 07.06.2013 tarih ve 28670 sayılı Resmi Gazete
28. Akgüç, Ö. (2012). ***Banka Finansal Tablolarının Analizi***, (Bölüm II). (İkinci Baskı). İstanbul: Arayış Basım ve Yayıncılık, 149,168,156,175.

29. TBMM, **Vergi Usul Kanunu**, (madde 288), 10.01.1961 tarih ve 10703-10705sayılı Resmi Gazete
30. Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu, **Finansal Raporlamanın Hazırlanma ve Sunulma Esaslarına İlişkin Kavramsal Çerçeve Hakkında Tebliğ (Sıra No:1)**,16.01.2005 tarih ve 25702 sayılı Resmi Gazete
31. TBMM, **5411 Sayılı Bankacılık Kanunu**, (madde 44), 01.11.2005 tarih ve 25983 mükerrer sayılı Resmi Gazete
32. Çabuk, A.,Lazol, İ. (2014). **Mali Tablolar Analizi**, (On dördüncü Baskı). Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım, 35, 159, 209.
33. Yıldırım, M. (2008). **Banka Muhasebesi**, İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği, 271.
34. Kayahan, C. (2009). Finansal Türevler: Efsaneleri Ve Algılanma Hataları, **Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi**, 16(1), 24.
35. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, **Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik**, (madde 7), 01.11.2006 tarih ve 26333 sayılı Resmi Gazete
36. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, **Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**, (madde 2), 21.12.2008 tarih ve 27087 sayılı Resmi Gazete
37. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, **Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik**, (madde 9), 01.11.2006 tarih ve 26333 sayılı Resmi Gazete
38. Çetiner, E. (2010). **İşletmelerde Mali Analiz**,(Bölüm III), (Yedinci Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi, 195, 150.
39. Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu, **Nakit Akış Tablolarına İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 7) Hakkında Tebliğ**, (madde 10), 18.01.2005 tarih ve 25704 sayılı Resmi Gazete
40. Akgüç, Ö. (2012). **Banka Finansal Tablolarının Analizi**,(Bölüm V). (İkinci Baskı). İstanbul: Arayış Basım ve Yayıncılık, 323.
41. Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetimi Standartları Kurulu, **TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluş Standardı**, (madde 112), 20.03.2011 tarih ve 27880 sayılı Resmi Gazete
42. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, **Bankalarca Kamuya Açıklanacak Finansal Tablolar ile Bunlara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar Hakkında Tebliğ**, (madde 6), 28.06.2012 tarih ve 28337 sayılı Resmi Gazete

43. Akın, E. (2011). *Muhasebesinde Dönem Sonu İşlemleri ve Finansal Raporlama*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı, Muhasebe Finansmanı Bilim Dalı, İstanbul, 29.
44. Gürüş, A. (1972). *Ticaret Bakanlıklarımızda Finansal Analiz ve Rasyo Metodunun Uygulanması*, (Birinci Baskı). Ankara: Başnur Matbaası, 7.
45. Akgüç, Ö. (2012). *Banka Finansal Tablolarının Analizi*, (Bölüm X). (İkinci Baskı). İstanbul: Arayış Basım ve Yayıncılık, 453, 458, 507, 521, 527.
46. Gökmen, B. (2007). *Bankalarda Finansal Tablolar Analizi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, İstanbul, 67,79, 59.
47. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, *Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik*, (madde 3), 23.10.2015 tarih ve 29511 sayılı Resmi Gazete
48. İnternet:<http://www.oldschoolvalue.com/Blog/Valuation-Methods/Cash-Flow-Ratios/#İxzz41s8hsjes> Son Erişim Tarihi: 27.02.2016
49. İnternet: <http://www.aslanhuseyin.com/2012/02/03/dupont-analizi/> Son Erişim Tarihi: 17.04.2016
50. Urhan, V., F. (2008). Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması, *Sayıştay Dergisi*, 70( ), 85.
51. Bozkurt, Ö., Ergun, T., Sezen, S. (1998). *Kamu Yönetimi Sözlüğü*, Ankara: TODAİE Yayını (No:283), 258.
52. BERK, A. (2003). Yerel Hizmet Sunumu ve Belediye İktisadi Teşebbüsleri, *Sayıştay Dergisi*, 49 ( ), 49-50.
53. TBMM, *2301 sayılı Belediyeler Bankası Kuruluş Kanunu*, (madde 3), 24.06.1933 tarih ve 2776 sayılı Resmi Gazete
54. İller Bankası Stratejik Plan 2006-2010, (Mart 2006)
55. İller Bankası A.Ş. 31 Aralık 2014 Tarihinde Sona Eren Hesap Dönemine Ait Konsolide Olmayan Finansal Tablolar ve Bağımsız Denetim Raporu, 2.
56. TBMM, *6107 sayılı İller Bankası A.Ş. Hakkında Kanun*, (madde 11), 08.02.2011 tarih ve 27840 sayılı Resmi Gazete

EKLER

EK-1/a. Bilanço aktifi

I. NAKİT DEĞERLER VE MERKEZ BANKASI
II. GERÇEĞE UYGUN DEĞER FARKI KAR/ZARARA YANSITILAN FV (Net)
2.1 Alım Satım Amaçlı Finansal Varlıklar
2.1.1 Devlet Borçlanma Senetleri
2.1.2 Sermayede Payı Temsil Eden Menkul Değerler
2.1.3 Alım Satım Amaçlı Türev Finansal Varlıklar
2.1.4 Diğer Menkul Değerler
2.2 Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kar/Zarara Yansıtılan Olarak Sınıflandırılan FV
2.2.1 Devlet Borçlanma Senetleri
2.2.2 Sermayede Payı Temsil Eden Menkul Değerler
2.2.3 Krediler
2.2.4 Diğer Menkul Değerler
III. BANKALAR
IV. PARA PİYASALARINDAN ALACAKLAR
4.1 Bankalararası Para Piyasasından Alacaklar
4.2 Takasbank Piyasasından Alacaklar
4.3 Ters Repo İşlemlerinden Alacaklar
V. SATILMAYA HAZIR FİNANSAL VARLIKLAR (Net)
5.1 Sermayede Payı Temsil Eden Menkul Değerler
5.2 Devlet Borçlanma Senetleri
VI. KREDİLER VE ALACAKLAR
6.1 Krediler Ve Alacaklar
6.1.1 Bankanın Dahil Olduğu Risk Grubuna Kullandırılan Krediler
6.1.2 Devlet Borçlanma Senetleri
6.1.3 Diğer
6.2 Takipteki Krediler
6.3 Özel Karşılıklar (-)
VII. FAKTORİNG ALACAKLARI
VIII. VADEYE KADAR ELDE TUTULACAK YATIRIMLAR
8.1 Devlet Borçlanma Senetleri
8.2 Diğer Menkul Değerler
IX. İŞTİRAKLER (Net)
9.1 Özkaynak Yöntemine Göre Muhasebeleştirilenler
9.2 Konsolide Edilmeyenler
9.2.1 Mali İştirakler

EK-1/a (devam). Bilanço aktifi

9.2.2 Mali Olmayan İştirakler
X. BAĞLI ORTAKLIKLAR (Net)
10.1 Konsolide Edilmeyen Mali Ortaklıklar
10.2 Konsolide Edilmeyen Mali Olmayan Ortaklıklar
XI. BİRLİKTE KONTROL EDİLEN ORTAKLIKLAR (İŞ ORTAKLIKLARI) (Net)
11.1 Özkaynak Yöntemine Göre Muhasebeleştirilenler
11.2 Konsolide Edilmeyenler
11.2.1 Mali Ortaklıklar
11.2.2 Mali Olmayan Ortaklıklar
XII. KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN ALACAKLAR
12.1 Finansal Kiralama Alacakları
12.2 Faaliyet Kiralaması Alacakları
12.3 Diğer
12.4 Kazanılmamış Gelirler (-)
XIII. RİSKTEN KORUNMA AMAÇLI TÜREV FİNANSAL VARLIKLAR
13.1 Gerçeğe Uygun Değer Riskinden Korunma Amaçlılar
13.2 Nakit Akış Riskinden Korunma Amaçlılar
13.3 Yurtdışındaki Net Yatırım Riskinden Korunma Amaçlılar
XIV. MADDİ DURAN VARLIKLAR (Net)
XV. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR (Net)
15.1 Şerefiye
15.2 Diğer
XVI. YATIRIM AMAÇLI GAYRİMENKULLER (Net)
XVII. VERGİ VARLIĞI
17.1 Cari Vergi Varlığı
17.2 Ertelenmiş Vergi Varlığı
XVIII. SATIŞ AMAÇLI ELDE TUTULAN VE DURDURULAN FAALİYETLERE İLİŞKİN DURAN VARLIKLAR (Net)
18.1 Satış Amaçlı
18.2 Durdurulan Faaliyetlere İlişkin
XIX. DİĞER AKTİFLER

EK-1/b. Bilanço pasifi

I. MEVDUAT
1.1 Bankanın Dahil Olduğu Risk Grubunun Mevduatı
1.2 Diğer
II. ALIM SATIM AMAÇLI TÜREV FİNANSAL BORÇLAR
III. ALINAN KREDİLER
IV. PARA PİYASALARINA BORÇLAR
4.1 Bankalararası Para Piyasalarına Borçlar
4.2 İMKB Takasbank Piyasasına Borçlar
4.3 Repo İşlemlerinden Sağlanan Fonlar
V. İHRAÇ EDİLEN MENKUL KIYMETLER (Net)
5.1 Bonolar
5.2 Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler
5.3 Tahviller
VI. FONLAR
6.1 Müstakriz Fonları
6.2 Diğer
VII. MUHTELİF BORÇLAR
VIII. DİĞER YABANCI KAYNAKLAR
IX. FAKTORİNG BORÇLARI
X. KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR
10.1 Finansal Kiralama Borçları
10.2 Faaliyet Kiralaması Borçları
10.3 Diğer
10.4 Ertelenmiş Finansal Kiralama Giderleri (-)
XI. RİSKTEN KORUNMA AMAÇLI TÜREV FİNANSAL BORÇLAR
11.1 Gerçeğe Uygun Değer Riskinden Korunma Amaçlılar
11.2 Nakit Akış Riskinden Korunma Amaçlılar
11.3 Yurtdışındaki Net Yatırım Riskinden Korunma Amaçlılar
XII. KARŞILIKLAR
12.1 Genel Karşılıklar
12.2 Yeniden Yapılanma Karşılığı
12.3 Çalışan Hakları Karşılığı
12.4 Sigorta Teknik Karşılıkları (Net)
12.5 Diğer Karşılıklar
XIII. VERGİ BORCU
13.1 Cari Vergi Borcu

EK-1/b (devam). Bilanço pasifi

13.2 Ertelenmiş Vergi Borcu
XIV. SATIŞ AMAÇLI ELDE TUTULAN VE DURDURULAN FAALİYETLERE İLİŞKİN DURAN VARLIK BORÇLARI (Net)
14.1 Satış Amaçlı
14.2 Durdurulan Faaliyetlere İlişkin
XV. SERMAYE BENZERİ KREDİLER
XVI. ÖZKAYNAKLAR
16.1 Ödenmiş Sermaye
16.2 Sermaye Yedekleri
16.2.1 Hisse Senedi İhraç Primleri
16.2.2 Hisse Senedi İptal Kârları
16.2.3 Menkul Değerler Değerleme Farkları
16.2.4 Maddi Duran Varlıklar Yeniden Değerleme Farkları
16.2.5 Maddi Olmayan Duran Varlıklar Yeniden Değerleme Farkları
16.2.6 Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller Yeniden Değerleme Farkları
16.2.7 İştirakler, Bağlı Ort. ve Birlikte Kontrol Edilen Ort. (İş Ort.) Bedelsiz Hisse Senetleri
16.2.8 Riskten Korunma Fonları (Etkin kısım)
16.2.9 Satış Amaçlı Elde Tutulan ve Durdurulan Faaliyetlere İlişkin Duran Varlıkların Birikmiş Değerleme Farkları
16.3 Kâr Yedekleri
16.3.1 Yasal Yedekler
16.3.2 Statü Yedekleri
16.3.3 Olağanüstü Yedekler
16.3.4 Diğer Kâr Yedekleri
16.4 Kâr veya Zarar
16.4.1 Geçmiş Yıllar Kâr/ Zararı
16.4.2 Dönem Net Kâr/ Zararı
16.5 Azınlık Payları

EK-2. Gelir tablosu

I. Faiz Gelirleri
1.1. Kredilerden Alınan Faizler
1.2. Zorunlu Karşılıklardan Alınan Faizler
1.3. Bankalardan Alınan Faizler
1.4. Para Piyasası İşlemlerinden Alınan Faizler
1.5. Menkul Değerlerden Alınan Faizler
1.5.1. Alım Satım Amaçlı Finansal Varlıklardan
1.5.2. Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kar/Zarara Yansıtılan Olarak Sınıflandırılan Finansal Varlıklardan
1.6. Finansal Kiralama Gelirleri
1.7. Diğer Faiz Gelirleri
II. Faiz Giderleri
2.1. Mevduata Verilen Faizler
2.2. Kullanılan Kredilere Verilen Faizler
2.3. Para Piyasası İşlemlerine Verilen Faizler
2.4. İhraç Edilen Menkul Kıymetlere Verilen Faizler
2.5. Diğer Faiz Giderleri
III.Net Faiz Geliri/Gideri
(III: I-II)
IV.Net Ücret ve Komisyon Gelirleri/Giderleri
4.1. Alınan Ücret ve Komisyonlar
4.1.1. Gayrinakdi Kredilerden
4.1.2. Diğer
4.2. Verilen Ücret ve Komisyonlar
4.2.1. Gayrinakdi Kredilere Verilen
4.2.2. Diğer
V.Temettü Gelirleri
VI. Net Ticari Kar/Zarar (Net)
6.1. Sermaye Piyasası İşlemleri Kâr/Zararı
6.2. Türev Finansal İşlemlerden Kar/Zarar
6.3. Kambiyo İşlemleri Kâr/Zararı
VII. Diğer Faaliyet Gelirleri
VIII. Faaliyet Gelirleri/Giderleri Toplamı
(VIII: III+IV+V+VI+VII)
IX.Kredi ve Diğer Alacaklar Değer Düşüş Karşılığı (-)
X.Diğer Faaliyet Giderleri (-)
XI. Net Faaliyet Karı/Zararı

EK-2 (devam). Gelir tablosu

(XI:VIII-IX-X)
XII. Birleşme İşlemi Sonra. Gelir Ola. Kaydedilen Fazlalık Tutarı
XIII. Özkaynak Yöntemi Uygulanan Ortaklıklardan Kar/Zarar
XIV. Net Parasal Pozisyon Kar/Zararı
XV. Sürdürülen Faaliyetler Vergi Öncesi Kar/Zarar
(XV: XI+XII+XIII+XIV)
XVI. Sürdürülen Faaliyetler Vergi Karşılığı (±)
16.1. Cari Vergi Karşılığı
16.2. Ertelenmiş Vergi Karşılığı
XVII. Sürdürülen Faaliyetler Dönem Net Kar/Zararı
(XVII: XV±XVI)
XVIII. Durdurulan Faaliyetlerden Gelirler
XIX. Durdurulan Faaliyetlerden Giderler (-)
XX. Durdurulan Faaliyetler Vergi Öncesi Kar/Zarar
(XX: XVIII-XIX)
XXI. Durdurulan Faaliyetler Vergi Karşılığı (±)
21.1. Cari Vergi Karşılığı
21.2. Ertelenmiş Vergi Karşılığı
XXII. Durdurulan Faaliyetler Dönem Net Kar/Zararı
(XXII:XX±XXI)
XXIII. Net Dönem Kar/Zararı
(XXIII: XVII+XXII)

EK-3. Özkaynaklarda muhasebeleştirilen gelir gider kalemlerine ilişkin tablo

I. Menkul Değerler Değerleme Farklarına Satılmaya Hazır Finansal Varlıklardan Eklenen
II. Maddi Duran Varlıklar Yeniden Değerleme Farkları
III. Maddi Olmayan Duran Varlıklar Yeniden Değerleme Farkları
IV. Yabancı Para İşlemler İçin Kur Çevrim Farkları
V. Nakit Akış Riskinden Korunma Amaçlı Türev Finansal Varlıklara İlişkin Kar/Zarar (Gerçeğe Uygun Değer Değişikliklerinin Etkin Kısımı)
VI. Yurtdışındaki Net Yatırım Riskinden Korunma Amaçlı Türev Finansal Varlıklara İlişkin Kar/Zarar (Gerçeğe Uygun Değer Değişikliklerinin Etkin Kısımı)
VII. Muhasebe Politikasında Yapılan Değişiklikler ile Hataların Düzeltilmesinin Etkisi
VIII. TMS Uyarınca Özkaynaklarda Muhasebeleştirilen Diğer Gelir Gider Unsurları
IX. Değerleme Farklarına Ait Ertelenmiş Vergi
X. Doğrudan Özkaynaklar Altında Muhasebeleştirilen Net Gelir/Gider (I+II+...+IX)
XI. Dönem Karı/Zararı
11.1. Menkul Değerlerin Gerçeğe Uygun Değerindeki Net Değişme (Kar-Zarara Transfer)
11.2. Nakit Akış Riskinden Korunma Amaçlı Türev Finansal Varlıklardan Yeniden Sınıflandırılan ve Gelir Tablosunda Gösterilen Kısım
11.3.Yurtdışındaki Net Yatırım Riskinden Korunma Amaçlı Yeniden Sınıflandırılan ve Gelir Tablosunda Gösterilen Kısım
11.4. Diğer
XII. Döneme İlişkin Muhasebeleştirilen Toplam Kar/Zarar (X±XI)

EK-4/a. Özkaynak değişim tablosu yatay ekseninde yer alan kalemler

- Ödenmiş Sermaye
- Ödenmiş Sermaye Enflasyon Düzeltme Farkı
- Hisse Senedi İhraç Primleri
- Hisse Senedi İptal Kârları
- Yasal Yedekler
- Statü Yedekleri
- Olağanüstü Yedek Akçe
- Diğer Kâr Yedekleri
- Dönem Net Kâr/ Zararı
- Geçmiş Dönem Kâr/ Zararı
- Menkul Değerler Değerleme Farkları
- Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıklar Yeniden Değerleme Farkları
- Ortaklardan Bedelsiz Hisse Senetleri
- Riskten Korunma Fonları
- Satış Amaçlı Elde Tutulan ve Durdurulan Faaliyetlere İlişkin Duran Varlıkların Birikmiş Değerleme Farkları
- Azınlık Payları Hariç Toplam Özkaynak
- Azınlık Payları
- Toplam Özkaynak

EK-4/b. Özkaynak değişim tablosu dikey ekseninde yer alan kalemler

I. Dönem Başı Bakiyesi
II. TMS 8 Uyarınca Yapılan Düzeltmeler
2.1 Hataların Düzeltilmesinin Etkisi
2.2 Muhasebe Politikasında Yapılan Değişikliklerin Etkisi
III. Yeni Bakiye (I+II)
<i>Dönem İçindeki Değişimler</i>
IV. Birleşmeden Kaynaklanan Artış/Azalış
V. Menkul Değerler Değerleme Farkları
VI. Riskten Korunma Fonları (Etkin kısım)
6.1 Nakit Akış Riskinden Korunma Amaçlı
6.2 Yurtdışındaki Net Yatırım Riskinden Korunma Amaçlı
VII. Maddi Duran Varlıklar Yeniden Değerleme Farkları
VIII. Maddi Olmayan Duran Varlıklar Yeniden Değerleme Farkları
IX. İştirakler, Bağlı Ort. ve Birlikte Kontrol Edilen Ort.(İş Ort.) Bedelsiz HS
X. Kur Farkları
XI. Varlıkların Elden Çıkarılmasından Kaynaklanan Değişiklik
XII. Varlıkların Yeniden Sınıflandırılmasından Kaynaklanan Değişiklik
XIII. İştirak Özkaynağındaki Değişikliklerin Banka Özkaynağına Etkisi
XIV. Sermaye Artırımı
14.1 Nakden
14.2 İç Kaynaklardan
XV. Hisse Senedi İhracı
XVI. Hisse Senedi İptal Kârları
XVII. Ödenmiş Sermaye Enflasyon Düzeltme Farkı
XVIII. Diğer
XIX. Dönem Net Kârı veya Zararı
XX. Kâr Dağıtımı
20.1 Dağıtılan Temettü
20.2 Yedeklere Aktarılan Tutarlar
20.3 Diğer
Dönem Sonu Bakiyesi (III+IV+.....+XIX+XX)

EK-5. Nakit akış tablosu

BANKACILIK FAALİYETLERİNE İLİŞKİN NAKİT AKIMLARI
I. Bankacılık Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akımı
1.1. Bankacılık Faaliyet Konusu Aktif ve Pasiflerdeki Değişim Öncesi Faaliyet Kârı
1.1.1. Alınan Faizler
1.1.2. Ödenen Faizler (-)
1.1.3. Alınan Temettüleri
1.1.4. Alınan Ücret ve Komisyonlar
1.1.5. Elde Edilen Diğer Kazançlar
1.1.6. Zarar Olarak Muhasebeleştirilen Donuk Alacaklardan Tahsilatlar
1.1.7. Personele ve Hizmet Tedarik Edenlere Yapılan Nakit Ödemeler (-)
1.1.8. Ödenen Vergiler (-)
1.1.9. Diğer
1.2. Bankacılık Faaliyetleri Konusu Aktif ve Pasiflerdeki Değişim
1.2.1. Alım Satım Amaçlı Finansal Varlıklarda Net (Artış) Azalış
1.2.2. Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kar/Zarara Yansıtılan Olarak Sınıflandırılan Finansal Varlıklarda Net (Artış) Azalış
1.2.3. Bankalar Hesabındaki Net (Artış) Azalış
1.2.4. Kredilerdeki Net (Artış) Azalış
1.2.5. Diğer Aktiflerde Net (Artış) Azalış
1.2.6. Bankaların Mevduatlarında Net Artış (Azalış)
1.2.7. Diğer Mevduatlarda Net Artış (Azalış)
1.2.8. Alınan Kredilerdeki Net Artış (Azalış)
1.2.9. Vadesi Gelmiş Borçlarda Net Artış (Azalış)
1.2.10. Diğer Borçlarda Net Artış (Azalış)
YATIRIM FAALİYETLERİNE İLİŞKİN NAKİT AKIMLARI
II. Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akımı
2.1. İktisap Edilen İştirakler, Bağlı Ortaklıklar ve Birlikte Kontrol Edilen Ortaklıklar
2.2. Elden Çıkarılan İştirakler, Bağlı Ortaklıklar ve Birlikte Kontrol Edilen Ortaklıklar
2.3. Satın Alınan Menkuller ve Gayrimenkuller
2.4. Elden Çıkarılan Menkul ve Gayrimenkuller
2.5. Elde Edilen Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar
2.6. Elden Çıkarılan Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar
2.7. Satın Alınan Yatırım Amaçlı Menkul Değerler
2.8. Satılan Yatırım Amaçlı Menkul Değerler
2.9. Diğer
FİNANSMAN FAALİYETLERİNE İLİŞKİN NAKİT AKIMLARI
III. Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Net Nakit
3.1. Krediler ve İhraç Edilen Menkul Değerlerden Sağlanan Nakit
3.2. Krediler ve İhraç Edilen Menkul Değerlerden Kaynaklanan Nakit Çıkışı
3.3. İhraç Edilen Sermaye Araçları
3.4. Temettü Ödemeleri
3.5. Finansal Kiralamaya İlişkin Ödemeler
3.6. Diğer
IV. Döviz Kurundaki Değişimin Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar Üzerindeki Etkisi
V. Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklardaki Net Artış (I+II+III+IV)
VI. Dönem Başındaki Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar
VII. Dönem Sonundaki Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar (V+VI)

EK-6. Kar dağıtım tablosu

<i>I-DÖNEM KARININ DAĞITIMI</i>
1.1. DÖNEM KARI
1.2. ÖDENECEK VERGİ VE YASAL YÜKÜMLÜLÜKLER (-)
1.2.1 Kurumlar Vergisi (Gelir Vergisi)
1.2.2 Gelir Vergisi Kesintisi
1.2.3 Diğer Vergi ve Yasal Yükümlülükler
<i>NET DÖNEM KARI (1.1-1.2)</i>
1.3 GEÇMİŞ DÖNEMLER ZARARI (-)
1.4 BİRİNCİ TERTİP YASAL YEDEK AKÇE (-)
1.5 BANKADA BIRAKILMASI VE TASARRUFU ZORUNLU YASAL FONLAR (-)
<i>DAĞITILABİLİR NET DÖNEM KÂRI (1.1-1.2-1.3-1.4-1.5)</i>
1.6 ORTAKLARA BİRİNCİ TEMETTÜ (-)
1.6.1 Hisse Senedi Sahiplerine
1.6.2 İmtiyazlı Hisse Senedi Sahiplerine
1.6.3 Katılma İntifa Senetlerine
1.6.4 Kâra İştirakli Tahvillere
1.6.5 Kâr ve Zarar Ortaklığı Belgesi Sahiplerine
1.7 PERSONELE TEMETTÜ (-)
1.8 YÖNETİM KURULUNA TEMETTÜ (-)
1.9 ORTAKLARA İKİNCİ TEMETTÜ (-)
1.9.1 Hisse Senedi Sahiplerine
1.9.2 İmtiyazlı Hisse Senedi Sahiplerine
1.9.3 Katılma İntifa Senetlerine
1.9.4 Kâra İştirakli Tahvillere
1.9.5 Kâr ve Zarar Ortaklığı Belgesi Sahiplerine
1.10 İKİNCİ TERTİP YASAL YEDEK AKÇE (-)
1.11 STATÜ YEDEKLERİ (-)
1.12 OLAĞANÜSTÜ YEDEKLER
1.13 DİĞER YEDEKLER
1.14 ÖZEL FONLAR
<i>II- YEDEKLERDEN DAĞITIM</i>
2.1 DAĞITILAN YEDEKLER
2.2 İKİNCİ TERTİP YASAL YEDEKLER (-)
2.3 ORTAKLARA PAY (-)
2.3.1 Hisse Senedi Sahiplerine
2.3.2 İmtiyazlı Hisse Senedi Sahiplerine

EK-6 (devam). Kar dağıtım tablosu

2.3.3 Katılma İntifa Senetlerine
2.3.4 Kâra İştirakli Tahvillere
2.3.5 Kâr ve Zarar Ortaklığı Belgesi Sahiplerine
2.4 PERSONELE PAY (-)
2.5 YÖNETİM KURULUNA PAY (-)
III- HİSSE BAŞINA KAR
3.1 HİSSE SENEDİ SAHİPLERİNE
3.2 HİSSE SENEDİ SAHİPLERİNE (%)
3.3 İMTİYAZLI HİSSE SENEDİ SAHİPLERİNE
3.4 İMTİYAZLI HİSSE SENEDİ SAHİPLERİNE (%)
IV. HİSSE BAŞINA TEMETTÜ
4.1 HİSSE SENEDİ SAHİPLERİNE
4.2 HİSSE SENEDİ SAHİPLERİNE (%)
4.3 İMTİYAZLI HİSSE SENEDİ SAHİPLERİNE
4.4 İMTİYAZLI HİSSE SENEDİ SAHİPLERİNE (%)

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : Gerçekker, Gülçin
Uyruğu : T.C.
Doğum tarihi ve yeri : 21.12.1989, Çankaya
Medeni hali : Evli
Telefon : 0312 303 3446
Faks : -
e-mail : gulcing@ilbank.gov.tr

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Yetki Belgesi	Ulaştırma Bakanlığı Tehlikeli Madde Güvenlik Danışmanlığı	2015
Lisans	Orta Doğu Teknik Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü	2012
Lise	Ankara Atatürk Lisesi	2007
İlkokul	Özel Altın Eğitim İlköğretim Okulu	2004

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2013-2016	İller Bankası Anonim Şirketi	Uzman Yardımcısı

Yabancı Dil

İngilizce, Fransızca

Hobiler

Seramik, Fotoğraf, Seyahat, Aşçılık.

İLBANK
TÜRKİYE'NİN YAPICI GÜCÜ